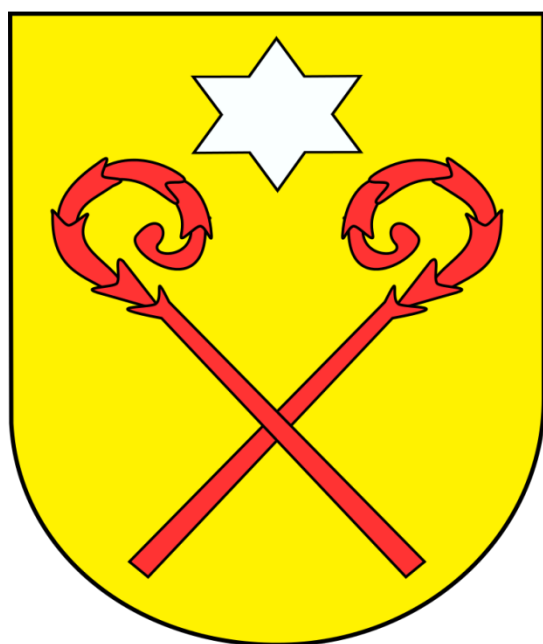

Strategia Rozwoju Gminy Górzycza 2016 - 2022

Załącznik nr 1
do Zarządzenia Wójta Gminy Górzycza
nr 0050.82.2016 z dnia 23.03.2016 r.

**Fundacja na rzecz
Collegium Polonicum**

Górzycza, grudzień 2015

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
1.1 Metodologia	3
1.2 Nota o autorach badania i raportu – Fundacja na rzecz Collegium Polonicum	4
1.3 Marketingowy wymiar strategii	5
1.3.1 Promowanie celów w strategii	6
1.3.2 Plan narzędzi promocyjnych	7
2. Diagnoza społeczno-gospodarcza	8
2.1 Demografia	8
2.2 Rynek pracy i bezrobocie	11
2.3 Warunki materialne życia mieszkańców i rozwoju przedsiębiorczości	16
2.3.1 Warunki rozwoju przedsiębiorczości	18
2.4 Edukacja	20
2.5 Kultura	24
2.5.1 Zabytki	26
2.5.2 Tożsamość lokalna	26
2.6 Pomoc społeczna	27
2.7 Turystyka i sport	29
2.7.1 Sport i kultura fizyczna	31
2.8 Warunki klimatyczno-przyrodnicze	33
2.8.1 Uwarunkowania przyrodnicze	35
2.8.2 Czystość powietrza	36
2.9 Zasoby geologiczne	39
2.10 Zasoby mieszkaniowe	39
2.11 Komunikacja	42
2.12 Infrastruktura techniczna	44
2.12.1 Drogi	44
2.12.2 Elektroenergetyka	45

2.12.3 Gazownictwo	46
2.12.4 Ciepłownictwo.....	47
2.12.5 Telekomunikacja i internet.....	47
2.12.6 Zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków.....	48
2.12.7 Gospodarka wodna	48
2.12.8 Gospodarka ściekowa.....	50
2.12.9 Gospodarka odpadami	51
2.13 Finanse publiczne.....	53
2.14 Indeks POTRZEB LOKALNYCH.....	56
3. Analiza SWOT	59
4. Strategia rozwoju gminy Górzycy.....	63
4.1 Główne cele strategiczne	63
4.2 Wizja – Górzycy 2022.....	63
4.3 Kierunki interwencji	63
4.4 Priorytetowe przedsięwzięcia	65
5. Wdrażanie Strategii	67
5.1 Ewaluacja i monitoring	67
5.2 Wskaźniki realizacji strategii	68
5.3 Metodologia Indeksu Potrzeb Lokalnych.....	71
5.4 Zgodność z innymi dokumentami strategicznymi.....	72
Spis tabel i wykresów	74
ZAŁĄCZNIKI.....	77
Załącznik 1 – Ankieta, źródło danych do ewaluacji.....	77
Załącznik 2 – Plan remontów i modernizacji dróg w Gminie Górzycy	82
Załącznik 3 – Ewaluacja ex ante	83

1. WPROWADZENIE

1.1 METODOLOGIA

W badaniu, na podstawie którego powstała niniejsza strategia, wykorzystano szereg metod stosowanych powszechnie w badaniach społecznych. Zastosowano zarówno metody ilościowe jak i jakościowe.

W zaprojektowanym postępowaniu badawczym, aby zapewnić jak najwyższą jakość badania zastosowano metodę triangulacji, która polega na zbieraniu danych za pomocą dwóch lub większej liczby metod, a następnie porównywaniu i łączeniu wyników. Różne metody umożliwiają testowanie tej samej hipotezy i zmniejszenie obciążenia błędem wynikającym z ograniczeń i wad poszczególnych metod. Jeśli osiągnięte wyniki są podobne, są one traktowane jako bardziej godne zaufania i obciążone mniejszym błędem. Triangulacja może być również używana dla pogłębienia badań, a w szczególności do poszerzenia wiedzy o kontekście badanego zjawiska.

Wg klasyfikacji Normana Denzina, zastosowano dwa rodzaje triangulacji¹:

1. Triangulacja danych – polegającą na przeprowadzeniu badania na podstawie różnych źródeł informacji: wyniki ogólnodostępnych badań oraz w oparciu o wyniki badań własnych.
2. Triangulacja metod – czyli połączenie kilku metod badawczych: analizy danych zastanych, badania ilościowego i badania jakościowego.

Nadmienić należy, że wnioskowanie prowadzone było przez troje badaczy, którzy dochodzili do konkluzji w badanych przez siebie obszarach niezależnie, po czym konfrontowali swoje wnioski z opiniami pozostałych członków zespołu. Raport z diagnozy jest syntezą wspólnych wniosków, które zwiększają wiarygodność badania.

Badania przeprowadzane na potrzeby niniejszej strategii prowadzono na najważniejszych płaszczyznach funkcjonowania społeczności lokalnych: demografii, sytuacji ekonomiczno-gospodarczej; infrastruktury i komunikacji; kapitału społecznego, w tym grup społecznych w gorszym położeniu; rynku pracy; edukacji i kultury oraz ochrony środowiska i zdrowia. Płaszczyzny te analizowane były pod kątem uwarunkowań oddziałujących na gminę Górzycza: historycznych, geograficznych, przyrodniczych oraz zależności funkcjonalnych wewnątrz obszaru.

Wykorzystano następujące metody badawcze:

Desk research – szczegółowa analiza istniejących dokumentów i danych zebranych wcześniej przez różne podmioty. Analiza ta miała charakter pogłębiony i krzyżowy – porównujący dane z różnych źródeł i wnioskujący na podstawie zestawu wskaźników z różnych źródeł. Wykorzystane źródła danych to: Bank Danych Lokalnych GUS, badanie SDR Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, dane udostępnione przez gminę, analizy Wojewódzkiego Urzędu Pracy i Powiatowych Urzędów Pracy, wykazów szkół Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim, danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, badań Fundacji na rzecz Collegium Polonicum i Stowarzyszenia Klon/Jawor, map geoportalu oraz danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Metody ilościowe – badanie na obszarze gminy przy pomocy ankiety składającej się z 35 pytań i metryczki (średni czas wypełniania 12 minut). Badanie przeprowadzono na grupie 166 mieszkańców, która mimo względnie wysokiej liczebności (blisko 4% populacji) okazała się niereprezentatywna pod względem strukturalnym (biorąc pod uwagę np. wykształcenie).

¹ N. Denzin: Sociological Methods: A Sourcebook. Aldine Transaction, 2006

Badanie prowadzone było w dwóch turach – lipiec-wrzesień 2014 oraz styczeń-luty 2015. Ankiety rozprowadzane były przy pomocy narzędzi elektronicznych (e-mail; strony internetowe urzędu gminy oraz kampanie na portalach społecznościowych) oraz w wersji drukowanej (rozprowadzanej w budynkach użyteczności publicznej).

Metody jakościowe – telefoniczne indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami szkół i zarządcami budynków publicznych. Wywiady grupowe sfocusowane na rozpoznanie mocnych i słabych stron gminy (dzięki uprzejmości Fundacji Zielonej Doliny Odry i Warty, która zaprosiła przedstawicieli autora na takie spotkania).

Analiza sytuacji zastanej oraz badań własnych prowadzona była również przy zachowaniu zasady triangulacji badaczy. Wnioski wysnuwane były przez 3 niezależnie pracujące osoby, po czym konfrontowano je ze sobą oraz uzgadniano wspólne wytłumaczenia zdiagnozowanych faktów.

1.2 NOTA O AUTORACH BADANIA I RAPORTU – FUNDACJA NA RZECZ COLLEGIUM POLONICUM

Misją Fundacji na rzecz Collegium Polonicum jest budowanie mostu porozumienia i współpracy pomiędzy samorządami a społeczeństwem, bazującego na dialogu obu stron, z wykorzystaniem zdiagnozowanych przez nas zasobów i możliwości każdej z nich, dążąc do zaspokojenia rzeczywistych potrzeb lokalnych społeczności. Uważamy, że najważniejszym przęślem tego mostu są organizacje pozarządowe dlatego najwięcej uwagi skupiamy na wzmacnianiu ich w swojej roli. Misja ta realizowana jest przy pomocy programów Fundacji mieszczących się w trzech obszarach:

1. Centrum Organizacji Pozarządowych, czyli współpraca międzysektorowa, kreowanie polityk publicznych i pomoc infrastrukturalna dla organizacji;
2. Centrum Aktywności Obywatelskiej, czyli rozwój lokalny i wspieranie inicjatyw dla dobra wspólnego zakładających zwiększenie zaangażowania w sprawy publiczne mieszkańców;
3. Edukacja i rynek pracy, czyli wyrównywanie szans edukacyjnych oraz podejmowanie innowacyjnych działań w sferze edukacji i rozwiązywania problemów rynku pracy.

Podejmowane działania wynikają z rzetelnie zdiagnozowanych potrzeb.

Fundacja na rzecz Collegium Polonicum to jedna z największych lubuskich organizacji pozarządowych działająca w oparciu o zaplecze akademickie Europejskiego Uniwersytetu Viadrina we Frankfurcie na Odrę i Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Działa na styku sektora pozarządowego i samorządowego już od 12 lat skutecznie zwiększając zakres współpracy między nimi. Wspierając i znając od środka sektor organizacji pozarządowych mamy unikalny dostęp do ogromnego i zarazem rzadko wykorzystywanego źródła informacji, jakimi są lokalne organizacje i ich członkowie.

Fundacja dysponuje wykwalifikowaną i sprawdzoną kadrą - stałymi współpracownikami, pełniącymi nadzór merytoryczny nad badaniami są m.in. pracownicy naukowcy Uniwersytetu Adama Mickiewicza.

Zespół Fundacji Collegium Polonicum przeprowadził już szereg badań i diagnoz służących budowaniu projektów w najlepszy sposób odpowiadających na potrzeby lokalnych społeczności. Organizacja działa głównie na terenie północno-zachodniej części województwa lubuskiego, co stawia ją w roli największego i najbardziej doświadczonego, lokalnego ośrodka badawczego.

Z jednej strony bogate doświadczenie a z drugiej świeże i innowacyjne podejście do prowadzonych analiz - to cechy, które wyróżniają zespół Fundacji. Organizacja przeprowadziła liczne badania na zlecenie lub w ramach projektów takich instytucji jak: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej

Górze, Gmina Krosno Odrzańskie, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, Starostwo Powiatowe, Urząd Miejski czy Zespół Szkół Ekonomiczno-Rolniczych w Słubicach.

Autorami Strategii są członkowie zespołu koordynowanego przez Karola Duera – magistra ekonomii, absolwenta Uniwersytetu Szczecińskiego, wyróżnionego w 2010 roku w konkursie Młody Ekonomista Fundacji Obywatelskiego Rozwoju (FOR) Leszka Balcerowicza oraz Towarzystwa Ekonomistów Polskich. Od 2010 roku związanego z Fundacją Collegium Polonicum. Absolwenta prestiżowego programu Liderzy Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Autora i współautora wielu badań, opracowań i narzędzi badawczych: m.in. diagnozy stanu lubuskich organizacji pozarządowych, Indeksu Potrzeb Lokalnych, diagnozy współpracy JST i NGO w gminie Krosno Odrzańskie, metodologii badania efektywności społecznej i ekonomicznej form zlecania usług publicznych oraz Indeksu jakości życia.

Przemysław Karg - Absolwent programu elitarnych studiów Master of Business Administration współorganizowanego przez Franklin University w Columbus, Ohio. Audytor wewnętrzny i konsultant ds. funduszy unijnych wieloletni praktyk z doświadczeniem w zakresie przygotowania dokumentów aplikacyjnych, zarządzania i monitorowania prawidłowości realizacji projektów realizowanych w sektorze publicznym i prywatnym. Prowadzi szkolenia, warsztaty oraz wykłady w obszarze współpracy partnerskiej, zarządzania strategicznego i projektowego, kontroli i audytu wewnętrznego. Współpracuje z wieloma Jednostkami Samorządu Terytorialnego, uczelniami wyższymi w tym Uniwersytetem Adama Mickiewicza, Zachodnią Wyższą Szkołą Handlu i Finansów Międzynarodowych, Wyższą Szkołą Biznesu, jak również Międzynarodowymi Organizacjami Pozarządowymi.

Marta Wankiewicz - absolwentka Centrum Europejskiego na Uniwersytecie Warszawskim na kierunku Europeistyki. Po studiach wróciła do rodzinnego województwa i rozpoczęła pracę w Fundacji na rzecz Collegium Polonicum w Słubicach. Na co dzień w fundacji zajmuję się organizacją pracy biura, a w między czasie współpracuje przy zadaniach zleconych w ramach działalności gospodarczej.

1.3 MARKETINGOWY WYMIAR STRATEGII

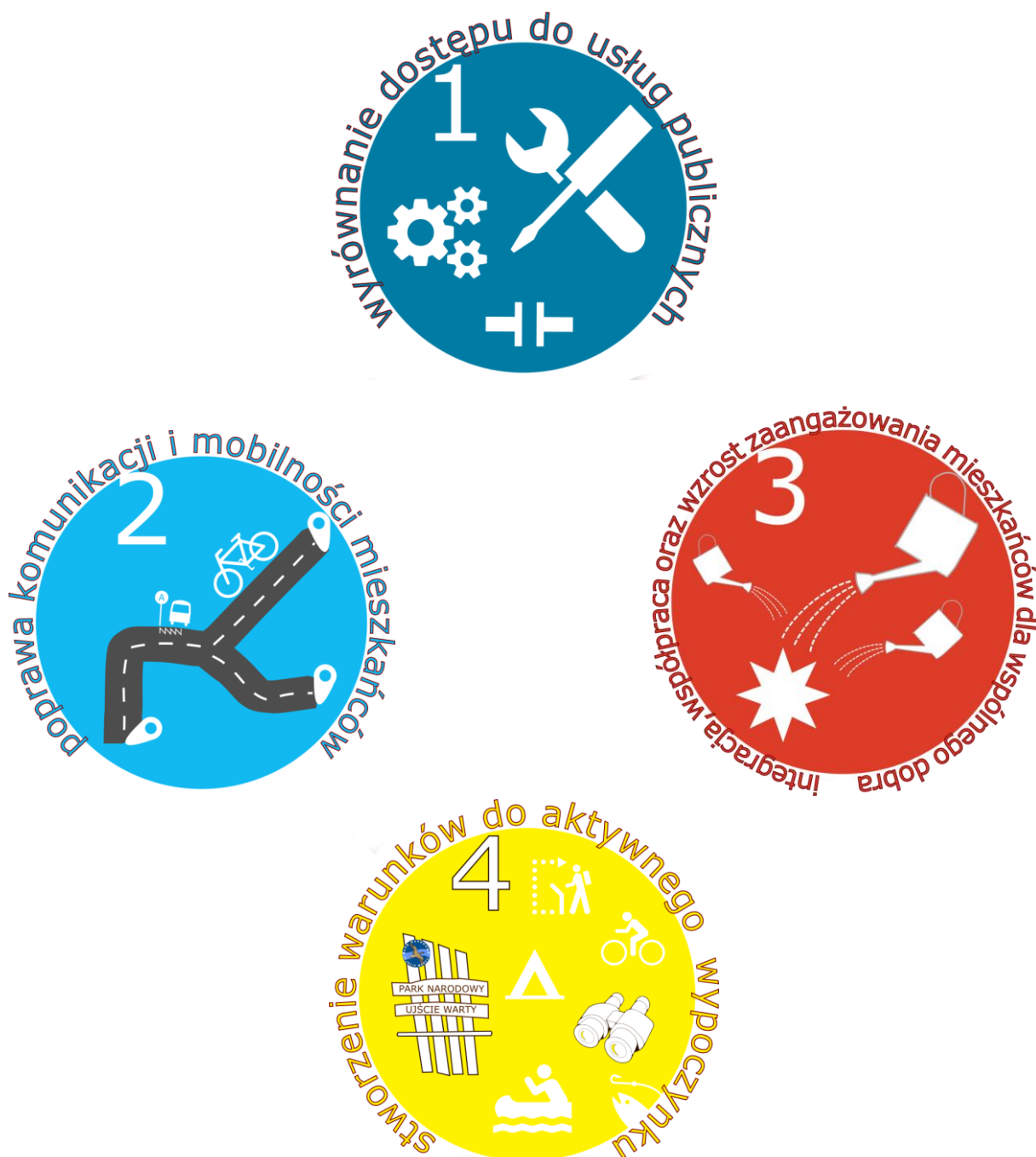
Wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy Górzycy wymaga stałego i ciągłego jej promowania. Zaprzestanie tego procesu prawie zawsze skutkuje brakiem skuteczności całego procesu wdrożeniowego. Większość władz samorządowych dostrzega konieczność podejmowania działań promocyjnych dokumentu lecz nie zawsze ma to odzwierciedlenie w rzeczywistości. Jednak potrzeba ta, na co dzień powinna przyświecać pracownikom urzędu, w celu maksymalnego osiągnięcia zamierzonych celów, a co za tym idzie realizacji kluczowych działań w gminie. Wypracowanie własnego kierunku przyszłych działań promocyjnych powinno być oparte na konsensusie gdyż właśnie wtedy ma większą moc sprawczą i pozwala zakładać skuteczniejsze osiągnięcie pożądaných rezultatów. Niniejsze zalecenia mają posłużyć jako fundament dla skonstruowania rzeczywistej promocji strategii tak, aby jej efekty były kreowane długoterminowo i przynosiły zamierzone cele.

Działania informacyjno- promocyjne dotyczące celów zawartych w Strategii gminy Górzycy powinny być prowadzone w sposób spójny i ciągły, zatem powinno to się opierać przede wszystkim na:

- dbaniu, aby najbliższe otoczenie tj. pracownicy urzędu wiedzieli o realizacji celów strategii;
- dbaniu, aby mieszkańcy wiedzieli o realizacji celów strategii;
- podnoszeniu świadomości społecznej o sposobach realizacji celów;
- zwiększaniu przejrzystości działań wynikających ze strategii;
- informowaniu mieszkańców z korzyści wynikających z realizacji celów.

1.3.1 PROMOWANIE CELÓW W STRATEGII

Cele strategiczne w Gminie Górzycy:

Nadzór nad promocją poszczególnych celów w znaczący sposób przyczyni się do sukcesu wdrożenia planów rozwojowych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Górzycy. Na etapie tworzenia strategii został już zrealizowany jeden, bardzo ważny element promocji, a mianowicie w wyznaczaniu celów brali udział przedstawiciele gminy, którzy cele te określili na podstawie potrzeb zgłaszanych bezpośrednio przez mieszkańców gminy. W ten sposób spełniono warunek oddolnego określania celów, który zapewnia poparcie dla przyszłych działań władz, oraz umożliwia włączenie się lokalnych liderów do działań rozwojowych. Gmina może realizować swoje cele tylko dzięki autentycznej współpracy, poprzez zaangażowanie pracowników, radnych i reprezentantów społeczności lokalnej. Dlatego tak ważne jest ciągłe osvajanie się z celami.

1.3.2 PLAN NARZĘDZI PROMOCYJNYCH

Odniesienie do zadań związanych z promocją dzieli się na dwa kierunki:

- komunikacja wewnętrzna;
- komunikacja zewnętrzna.

W komunikacji wewnętrznej istotne jest ustalenie osoby odpowiedzialnej za stałe promowanie i przypominanie o celach ujętych w strategii. Taką osobą w urzędzie gminy może być np. sekretarz. Od momentu przydzielenia takiego obowiązku to właśnie ta osoba staje się głównym promotorem strategii.

Podstawowe narzędzia promocyjne, które mogą być wykorzystywane do wymiany informacji w komunikacji wewnętrznej to:

- spotkania informacyjne wszystkich urzędników w celu zapoznania się ze strategią;
- raport koordynatora strategii (sekretarza), przedstawiany na sesji rady dotyczący postępów w realizacji zadań, zgodnie z planem monitoringu i ewaluacji;

Raport powinien zawierać następujące elementy:

- krótkie przedstawienie aktualnego stanu wdrażania planów działań w stosunku do założeń,
 - najważniejsze działania podjęte w danym okresie,
 - wartości wskaźników osiągniętych w danym okresie sprawozdawczym,
 - istotne problemy, które pojawiły/pojawiają się w trakcie realizacji działań oraz środki zaradcze, które zostały lub będą podjęte.
- dokument umożliwiający wnoszenie wniosków i sugestii (np. aktualizacja priorytetów) przez pracowników urzędu
 - wysłanie za pomocą poczty elektronicznej graficznego zestawienia stopnia realizacji zadań
 - umieszczenie grafiki przedstawiającej cele strategiczne w widocznych miejscach w Urzędzie Gminy.

Do narzędzi promocyjnych w komunikacji zewnętrznej należy:

- umieszczanie grafik komputerowych przy działaniach określających poszczególne cele w notkach prasowych
- umieszczenie wydrukowanego dokumentu w widocznym miejscu w urzędzie;
- ankieta dla mieszkańców z możliwością aktualizacji celów zawartych w strategii;
- w ulotce/ broszurze/ gazecie o gminie wkładka z celami strategii ukazana graficznie;
- stałe umieszczanie grafik komputerowych określających poszczególne cele przy realizowanych działaniach.

Elementem wspólnym zarówno dla komunikacji wewnętrznej jak i zewnętrznej jest grafika ukazująca cele gminy zawieszona na ścianach lub tablicy umieszczonej w głównym holu urzędu. Ten prosty zabieg przyczyni się do codziennego osławiania pracowników z treścią dokumentu, a dla mieszkańców załatwiających sprawy w urzędzie będzie doskonałym przypomnieniem istnienia takiego dokumentu.

2. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

2.1 DEMOGRAFIA

Gminę Górzycę, na koniec 2014 roku zamieszkiwało 4282 osób, z czego większość (50,8%) stanowili mężczyźni. Ludność gminy Górzycę stanowiła 9,1% ludności powiatu słubickiego, oraz 0,42% ludności województwa lubuskiego. Niewielka liczebność gminy wraz ze stosunkowo dużą powierzchnią sprawia, że Górzycę charakteryzuje się niską gęstością zaludnienia (29 os/1 km², podczas gdy powiat słubicki to 47 os/1 km², a woj. Lubuskie 73 os/1km²). Wskaźnik ten jest na tyle niski, że plasuje Górzycę na 254 miejscu w Polsce pod względem najmniejszej gęstości zaludnienia (na 2478 gmin).²

Tabela 1 Dane dotyczące liczby ludności oraz wskaźników powiązanych, w latach 2006-2014

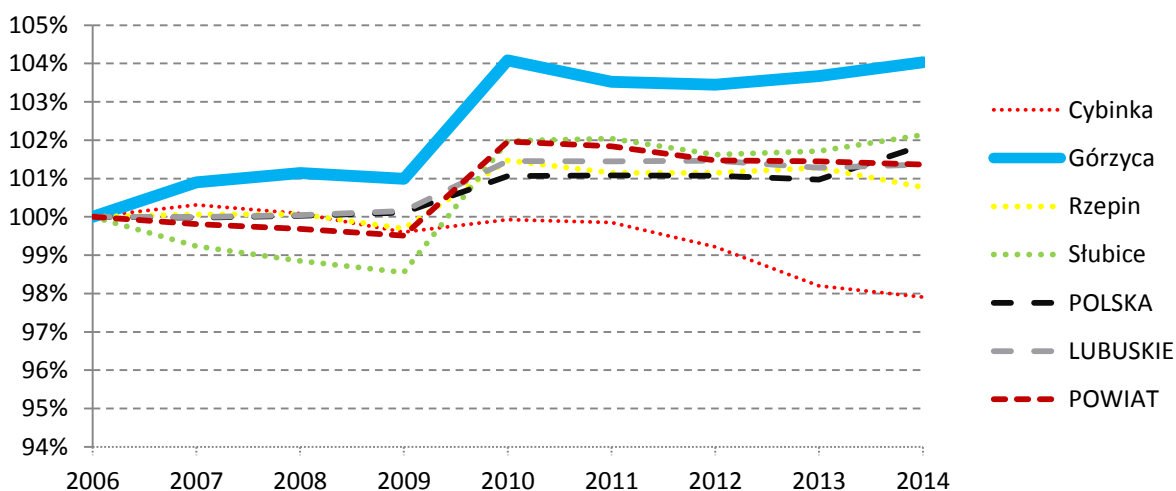
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat	46641	46551	46496	46413	47558	47498	47329	47318	47278
Górzycę	4116	4153	4163	4157	4284	4261	4258	4267	4282
% powiatu	8,8%	8,9%	9,0%	9,0%	9,0%	9,0%	9,0%	9,0%	9,1%

źródło: opracowanie własne na podstawie GUS - BDL

Od 2006 roku obserwowany jest stały wzrost liczebności gminy Górzycę. Jest on bardziej dynamiczny niż tempo wzrostu liczby ludności sąsiednich gmin powiatu słubickiego. Traktując 2006 rok jako bazowy, okazuje się iż liczebność gminy Górzycę wynosi dziś ponad 104% liczebności roku bazowego i jest to wartość najwyższa w całym powiecie (którego wskaźnik wynosi 101,5%), a także wyższa niż wartość dla województwa lubuskiego i Polski.

² Na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych, dostęp 9.10.2015

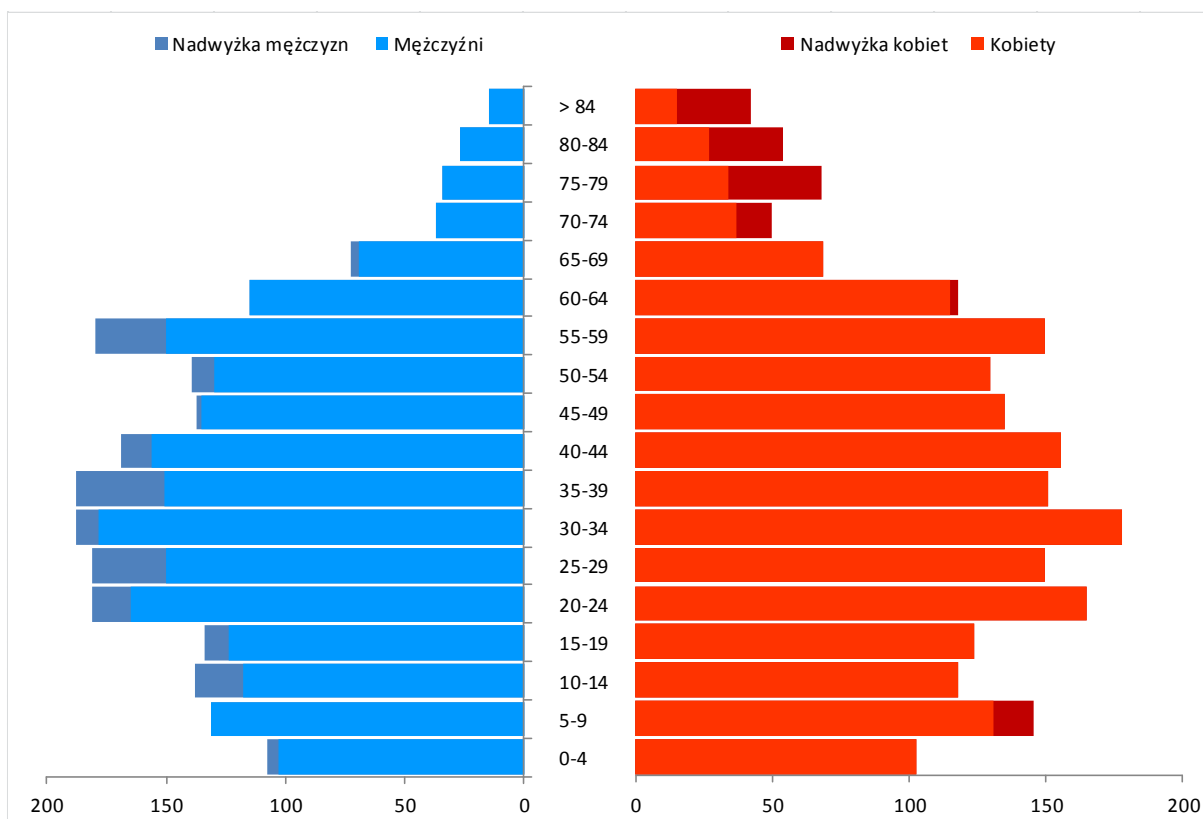
Wykres 1 Zmiany liczby ludności w Górzycy i wybranych jednostkach samorządu terytorialnego w latach 2006-2014 (2006=100%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS - BDL

Struktura płci i wieku społeczeństwa Górzycy wskazuje iż mimo, że wygląda ona jeszcze stosunkowo korzystnie, to zmierza ona w kierunku przyjęcia kształtu społeczeństwa starzejącego się z wyraźną przewagą kobiet w starszych przedziałach wiekowych i mężczyzn w młodszych, podobnie jak w całym kraju.

Wykres 2 Struktura społeczeństwa gminy Górzycza w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL

Na wykresie można zaobserwować zjawisko zmniejszania się dzietności z pokolenia na pokolenie. Najliczniejsza grupa wiekowa to osoby urodzone w latach 1980-1990, czyli potomkowie osób urodzonych w latach 1960-

1965, stanowiących równie liczną grupę. Niestety kolejne pokolenie – dzieci osób urodzonych w latach 1980-1990 (czyli dzisiejsi 5-9 latkowie i młodszy) jest już zdecydowanie mniej liczne, niż omawiane trendy poprzednich dekad.

To, że występowanie zjawiska starzenia się społeczeństwa jest dla gminy Górzycy nieco odleglejszą perspektywą niż powszechna tendencja w kraju obrazują również wskaźniki obciążenia demograficznego zaprezentowane w tabeli poniżej.

Tabela 2 Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Górzycy, powiecie Słubickim i w Polsce w latach 2006-2014.

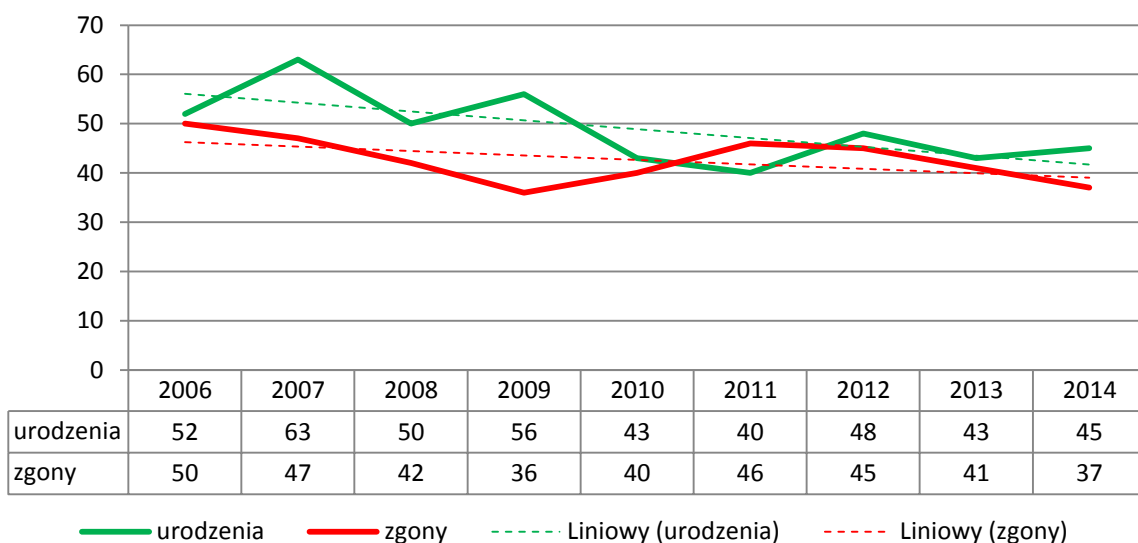
obszar	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym									
Polska	24,4	24,8	25,2	25,6	26	26,9	27,9	29	30,2
powiat	18,8	18,9	19,6	20	20,5	21,3	22,2	23	24
Górzycy	21,3	20,9	20,5	19,7	19,7	19,8	20,1	20,4	21
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym									
Polska	78,1	81,2	84,3	87,3	89,1	93,1	97,1	101,2	105,2
powiat	56,9	59	62,1	64,3	66,9	70,7	74	77,3	81,3
Górzycy	56,6	55,5	56,3	57	55,9	58,2	60,5	63,1	65,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym									
Polska	55,7	55,3	55,1	55	55,2	55,8	56,6	57,6	58,8
powiat	51,8	51,1	51,1	51,1	51,1	51,4	52,2	52,8	53,5
Górzycy	59	58,6	56,9	54,3	55	53,9	53,4	52,7	53,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL

Wskaźniki obciążenia demograficznego są dla gminy Górzycy korzystniejsze w każdej z omawianych kategorii, niż dla jednostek porównawczych. Podczas gdy od 2006 roku wskaźniki systematycznie rosną to w Górzycy albo zatrzymały się w miejscu (jak w przypadku wskaźnika pierwszego), albo rosną w zdecydowanie wolniejszym tempie (jak w przypadku wskaźnika drugiego), albo nawet spadają (jak w przypadku wskaźnika trzeciego).

Na zjawiska w omawianej strukturze społecznej wpływ mają głównie ruchy naturalne ludności oraz migracje. Analizując dane dotyczące urodzeń żywych i zgonów na przestrzeni ostatnich 9 lat nie sposób nie zauważyć pozytywnych relacji między urodzeniami i zgonami. Otóż w gminie Górzycy przyrost naturalny nadal utrzymuje się na dodatnim poziomie, co jest coraz większą rzadkością w skali kraju. Zauważyć jednak należy, że trendy liniowe wskazują na trwałe odwrócenie tej relacji w ciągu najbliższych 2-3 lat.

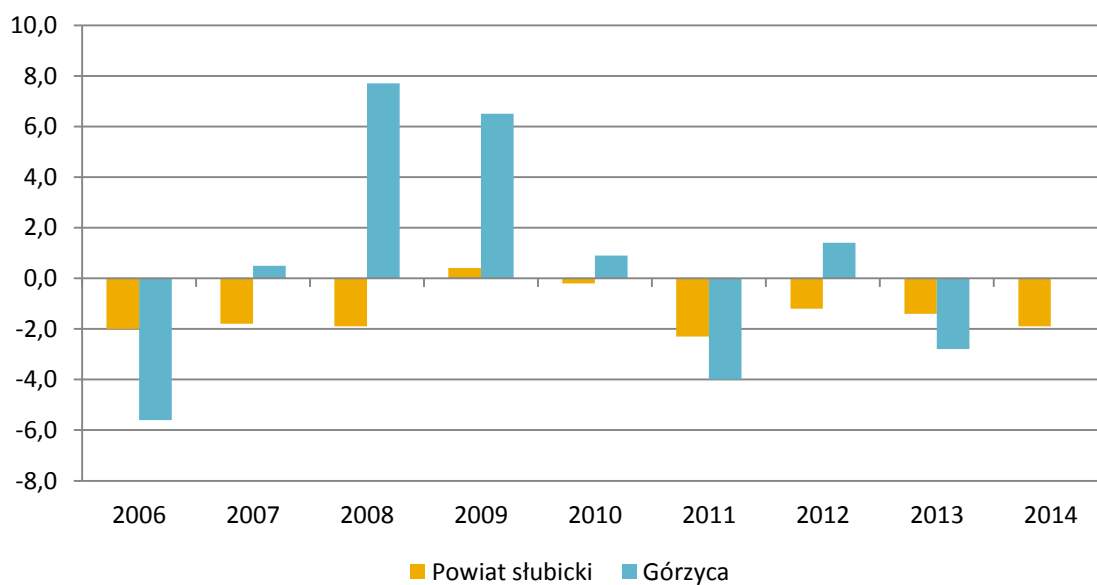
Wykres 3 Trendy w ruchach naturalnych w Gminie Górzycy (urodzenia żywe i zgony) w latach 2006-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL

Saldo migracji na pobyt stały również wykazuje silniejszą kondycję niż analogiczny wskaźnik dla obszaru powiatu słubickiego. Poniższy wykres obrazuje wartość salda migracji w przeliczeniu na 1000 osób. Dodatkowo saldo w latach 2006-2014 z kilkoma wyjątkami gmina Górzycy notowała rok rocznie, podczas gdy powiat Słubicki wykazywał odwrotne tendencje. Należy jednak zauważyć, że w ostatnich trzech latach saldo migracji w gminie Górzycy przyjmuje już zdecydowanie niższe wartości.

Wykres 4 Saldo migracji w przeliczeniu na 1000 osób w latach 2006-2015 dla Powiatu Słubickiego i Gminy Cybinka.

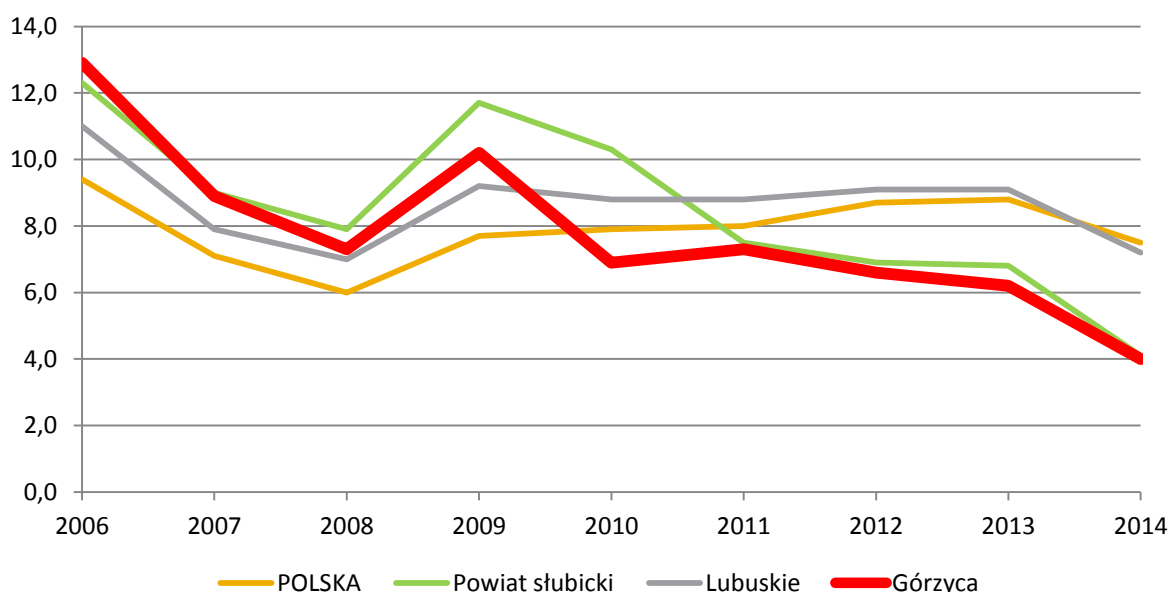

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL

2.2 RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

Powiatowe Urzędy Pracy dokonują analizy rynku pracy w ujęciu całościowym, tj. w większości opisywanych wskaźników i zjawisk odnoszącym się do obszaru całego powiatu, bez analizy sytuacji konkretnych gmin. Z tego powodu część opracowania dotycząca rynku pracy i bezrobocia opierać się będzie na trendach zauważalnych na terenie całego powiatu. W tych miejscach gdzie droga dedukcji lub na bazie badań własnych możliwym będzie wnioskowanie na poziomie gminy zostanie to wyraźnie zaznaczone z zastrzeżeniem iż wnioskowanie to nie jest poparte szczegółowymi oficjalnymi danymi statystycznymi na poziomie samej gminy. Istnieje jednak kilka statystyk opisujących sytuację na rynku pracy na poziomie gmin. Jest wśród nich m.in. wskaźnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Wykres 5 wskaźnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2006-2014 dla gminy Górzycy oraz jednostek porównawczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL

Udział osób bezrobotnych spada tak w Górzycy, jak w powiecie, województwie i kraju. Ten fakt należy ocenić pozytywnie. Poprawiająca się sytuacja na rynku pracy w kontekście ilościowym (statystyki bezrobocia) nie idzie jednak w parze z poprawą w kontekście jakościowym na co wyraźnie wskazują respondenci badania ankietowego. Odpowiadali oni na pytania o ocenę sytuacji na rynku pracy wg własnych subiektywnych odczuć. Oprócz udzielenia odpowiedzi skategoryzowanych pojawiły się także odpowiedzi otwarte, które oddają nastroje społeczne. Tego typu wypowiedzi jak poniżej pojawiły się kilkakrotnie i udzielały je zarówno mieszkańcy gminy Górzycy jak i innych gmin powiatu Słubickiego (badanie prowadzone było na obszarze powiatu słubickiego i gmin Witnica, Słońsk i Kostrzyn nad Odrą):

„Przy pytaniach o dostępność miejsc pracy moim zdaniem powinno znaleźć się także pytanie o jakość tej pracy, co z tego że miejsca pracy są dostępne skoro nie jest zadowalające wynagrodzenie”.³

„Problem tkwi w gospodarce i rozwoju biznesu. Nie powstają żadne fabryki, w związku z czym nie powstają nowe miejsca pracy. Ludzie zmuszeni są do wyjazdu za granicę jeśli posiadają rodzinę na utrzymaniu. Osoby w moim wieku jeśli nie wyjechały zmuszone są pracować w handlu (sklepy, salony) poza miejscem zamieszkania,

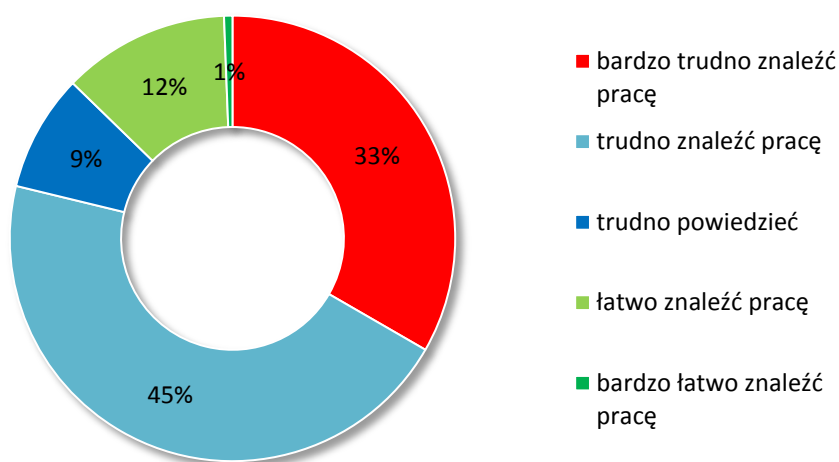
³ Opinia wyrażona w komentarzach otwartych w ankiecie elektronicznej prowadzonej od lipca 2014 do maja 2015 r.

najczęściej w Słubicach za pieniądze, dzięki którym nie są w stanie się usamodzielnąć, lub za większe pieniądze (np. na CPN-ach) lecz na umowę zlecenie. W związku z przymusowymi wyjazdami osób za granicę, nie opłacalne jest również otwieranie jednoosobowego biznesu, z którego nie będzie miał kto korzystać. Jesteśmy zmuszeni to egzystencji, nie do życia.”⁴

„Chciałabym móc rozpocząć działalność gospodarczą świadczącą usługi, jednakże przez brak rozwoju, brak dobrze płatnej pracy nie ma dla kogo. Młodzież wyjeżdża, osoby w wieku > 23 pracują za granicą. W związku z czym nie widzę możliwości powodzenia dla małego przedsiębiorstwa.”⁵

Mieszkańcy gminy Górzycy oceniają sytuację na lokalnym rynku pracy raczej niekorzystnie.

Wykres 6 Ocena sytuacji na lokalnym rynku pracy (Jak ocenia Pan/Pani dostępność miejsc pracy w miejscu zamieszkania?). N=166

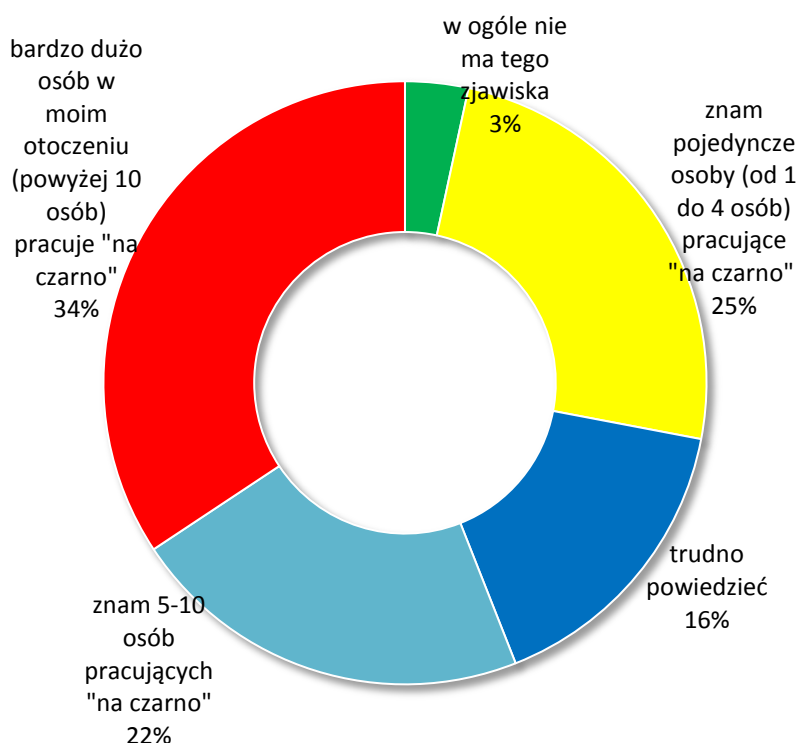
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Jednocześnie uważają, że skala zjawiska pracy na czarno w lokalnym środowisku jest znacząca. Ten fakt może częściowo tłumaczyć poprawiające się statystyki bezrobocia przy wzrastającym udziale w strukturze osób bez pracy osób długotrwale bezrobotnych (wzrost r/r o 8%) patrz Tabela 3).

⁴ Jak wyżej

⁵ Jak wyżej

Wykres 7 Ocena skali występowania zjawiska pracy na czarno. N=108

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych zdecydowaną większość stanowią osoby długotrwale bezrobotne. W stosunku do 2013 roku zauważalnie zmalał udział osób młodych wśród klientów PUP (o 4,5%).

Tabela 3 struktura bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Słubice, stan na grudzień 2014.

Jednostka	Bezrobotni	Bezrobotni do 25 roku życia		Bezrobotni powyżej 50 roku życia		Długotrwale bezrobotni		Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	
	Ogółem	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%
Górzycza	111	15	13,51	38	34,23	51	45,95	35	31,53
Powiat Słubicki	1257	159	12,65	451	35,88	568	45,19	385	30,63

Źródło: www.pupslubice.pl

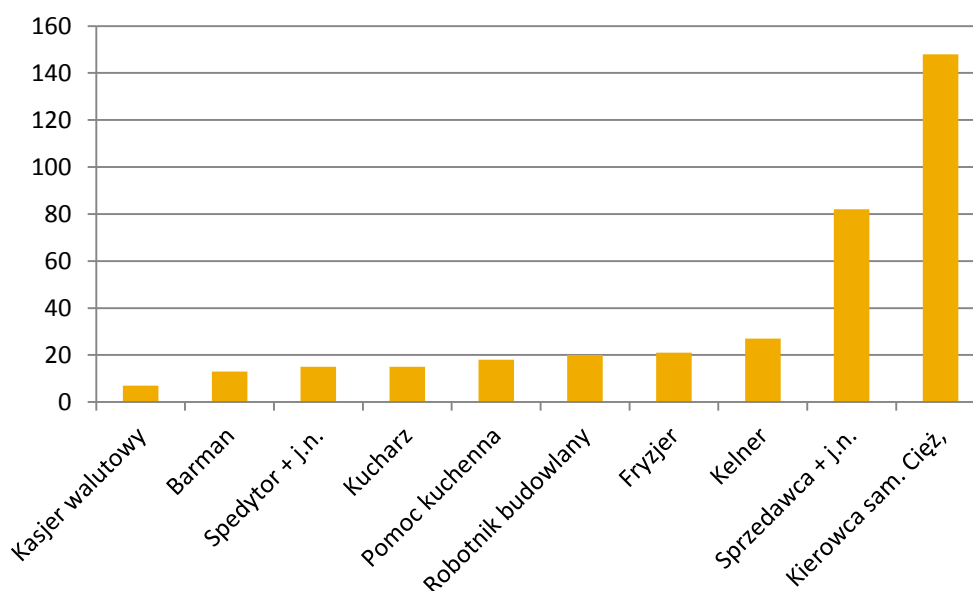
Z analizy powyższych wykresów oraz tabeli wysuwa się wniosek, że obecna liczba bezrobotnych w gminie, w stosunku do roku 2006, jest niższa niż analogiczne zestawienie dla województwa lubuskiego i Polski. Oznacza to również, że sytuacja na lokalnym rynku pracy rozwija się lepiej niż średnia krajowa lub wojewódzka. Upatrując przyczyn tego zjawiska postawiono tezę o znaczeniu dla lokalnego rynku pracy bliskości granicy. Po pierwsze na odnotowany spadek liczby osób bezrobotnych nie miał znaczącego wpływu spadek liczby osób zamieszkujących subregion (porównaj z Wykres 1). Zatem nie jest to zjawisko powszechnego wyjazdu bezrobotnych na stałe do pracy za granicę. Jednak może to być fakt podjęcia przez nich pracy u zachodnich sąsiadów, przy jednoczesnym życiu nadal po stronie polskiej. Tezę tą potwierdza analiza kolejnego wydarzenia – znaczącego spadku trendu

nie odnotowano w 2009 roku, kiedy to można byłoby zauważyć pierwsze efekty wejścia Polski do strefy Schengen.

Opisywane zjawisko jest szczególnie istotne w kontekście traktowania regionu nadgranicznego jako zaplecza bytowego osób podejmujących pracę w Niemczech. Region ten na tle pozostałych regionów województwa lubuskiego wyróżnia się tym, iż sąsiadując bezpośrednio z Republiką Federalną Niemiec, staje się zapleczem bytowym dla tych osób, które chcą pracować w Niemczech, ale mieszkać w Polsce. Motywacja takiej decyzji jest różnorodna: od niechęci do emigracji całkowitej, niedostatecznej znajomości języka, która pozwalałaby na swobodne funkcjonowanie w Niemczech, po wyższe koszty życia (zwłaszcza wynajmu mieszkań). Jest to zjawisko nowe, dlatego badania dotyczące jego skali nie zostały jeszcze przeprowadzone. Jednak jest ono zauważane i można przytoczyć empiryczne dowody potwierdzające jego istnienie⁶.

Jak wynika z wskazań doradców klienta instytucjonalnego zatrudnionych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Słubicach składali najwięcej ofert pracy na stanowisko kierowca samochodu ciężarowego (148 stanowisk) z wymogiem posiadania prawa jazdy kat C + E oraz uprawnieniami na przewóz rzeczy. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych nie ma osób posiadających kwalifikacje niezbędne do pracy na tym stanowisku. Poniżej w tabeli została przedstawiona lista zbiorcza zgłoszeń potrzeb szkoleniowych pracowników tutejszego urzędu pracy.⁷

Wykres 8 Zgłoszone przez pracowników PUP zapotrzebowanie na kwalifikacje

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu PUP Słubice „LISTA ZAWODÓW I SPECJALNOŚCI Z UWZGLĘDNIENIEM KWALIFIKACJI I UMIEJĘTNOŚCI, NA KTÓRE ISTNIEJE ZAPOTRZEBOWANIE NA LOKALNYM RYNKU PRACY ZA ROK 2014”

Zaznaczyć jednak należy, że PUP zastrzega iż „trudno jest wyciągać wnioski i w pełni mówić o zawodach deficytowych na podstawie złożonych ofert pracy. Nie wszyscy pracodawcy poszukują, bowiem swoich przyszłych pracowników za pośrednictwem urzędu pracy. Część ogranicza się do prywatnej sieci kontaktów, bądź zamieszczania ofert w lokalnej prasie. Podobne zjawisko obserwujemy w przypadku osób poszukujących zatrudnienia. Istnieją zawody, których przedstawiciele rzadko rejestrują się w urzędach pracy. Są to przeważnie

⁶ Więcej w Diagnoza Subregionu G8, http://fundacjapc.org/wp-content/uploads/Diagnoza_g8_FCP_final.pdf

⁷ LISTA ZAWODÓW I SPECJALNOŚCI Z UWZGLĘDNIENIEM KWALIFIKACJI I UMIEJĘTNOŚCI, NA KTÓRE ISTNIEJE ZAPOTRZEBOWANIE NA LOKALNYM RYNKU PRACY ZA ROK 2014, PUP Słubice, str. 20

osoby posiadające wąską specjalizację lub doświadczenie zawodowe w dziedzinie, na którą istnieje popyt na rynku pracy. Osoby te poszukują zatrudnienia na własną rękę.”⁸

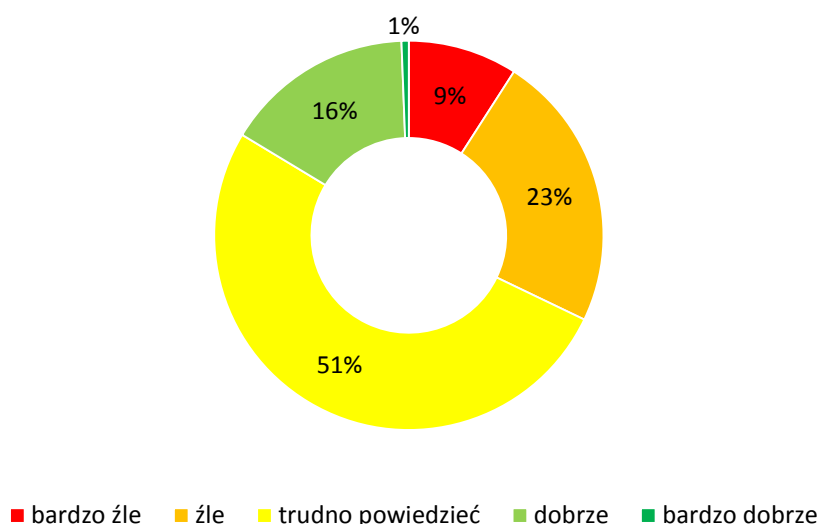
Biorąc pod uwagę ranking zawodów deficytowych stwierdzić możemy, iż największe zapotrzebowanie na słubickim rynku pracy w 2014 roku występowało na: kierowców samochodu ciężarowego, robotników gospodarczych, sprzedawców, pracowników prac dorywczych czy sprzątaczkę biurowe.

Jest to jednak obraz zapotrzebowania rynku pracy na poziomie powiatu Słubickiego. Istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, że zdecydowana większość z tych ofert dotyczyła gminy Słubice (handel przygraniczny, usługi) a tylko niewielka Górzycy.

2.3 WARUNKI MATERIALNE ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Mieszkańcy Górzycy wystawiają niewysoką ocenę rozwoju ekonomiczno-gospodarczego swojej gminy. Zaledwie 17% respondentów udzieliło pozytywnej odpowiedzi. Co drugi badany nie miał zdania na ten temat, podczas gdy co trzeci udzielił odpowiedzi negatywnej.

wykres 9 ocena sytuacji ekonomicznej w gminie Górzycy

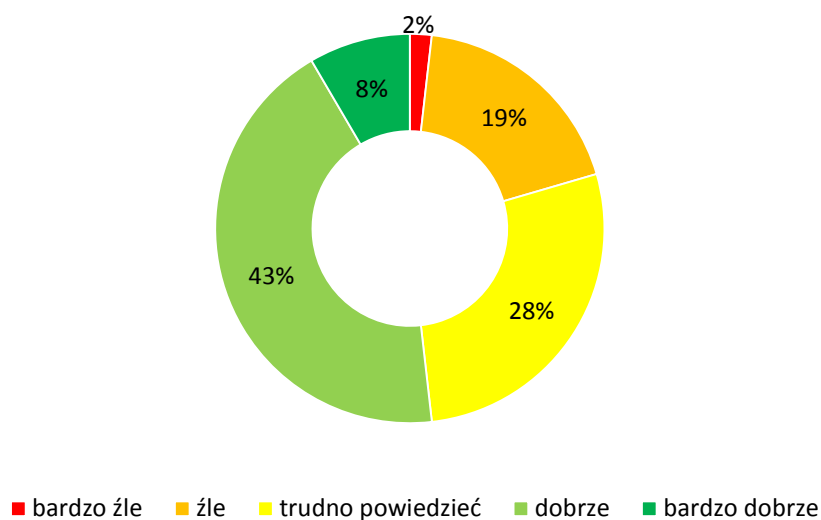

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego. N=166

Biorąc pod uwagę tożsame badanie przeprowadzone w pozostałych gminach powiatu słubickiego, okazuje się iż Górzycy wypadła umiarkowanie. Analizując powyższe zjawisko należy zadać sobie pytanie o kontekst udzielanych odpowiedzi. Czy mieszkańcy są w stanie odpowiadając na tak postawione pytanie rozdzielić swoją osobistą sytuację materialną od ogólnej oceny sytuacji w gminie? Można to zweryfikować przyglądając się kolejnemu wykresowi, który prezentuje rozkład odpowiedzi na pytanie o ocenę własnej sytuacji materialnej. Okazuje się, że w tym wypadku ponad połowa badanych odpowiedziała pozytywnie, a tylko 21% stanowiły odpowiedzi negatywne. Wynik ten pokazuje, że sytuację osobistą mieszkańcy oceniają zdecydowanie lepiej niż ogólną sytuację gospodarczą w gminie Górzycy. Co więcej, w ocenie indywidualnych warunków materialnych mieszkańcy Górzycy są liderami powiatu słubickiego.

⁸ Ibidem, str. 21

wykres 10 Ocena osobistej sytuacji materialnej mieszkańców gminy Górzycza.

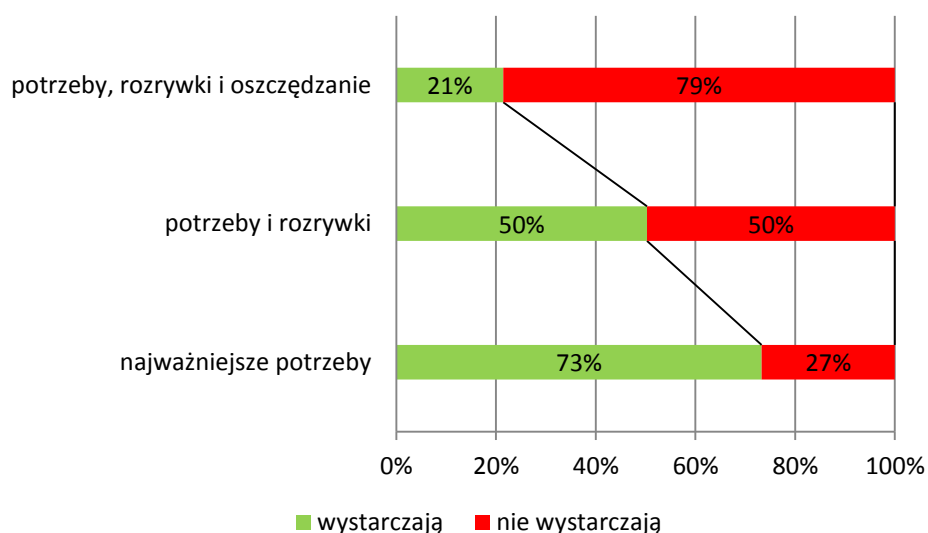
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego. N=166

W tym samym badaniu zapytano również, o opinie mieszkańców powiatu słubickiego na temat wysokości ich zarobków oraz możliwości zaspakajania nimi konkretnych potrzeb. Potrzeby podzielono na następujące kategorie:

1. Podstawowe utrzymanie i potrzeby bieżące (opłata rachunków, wyżywienie, zakup odzieży).
2. Podstawowe utrzymanie i potrzeby bieżące (opłata rachunków, wyżywienie, zakup odzieży) oraz rozrywkę, kulturę i sport.
3. Podstawowe utrzymanie i potrzeby bieżące (opłata rachunków, wyżywienie, zakup odzieży), rozrywkę, kulturę, sport oraz oszczędzanie.

Z badań wynika, że 73% respondentów uznaje, że ich dochody wystarczają na zaspokojenie najważniejszych potrzeb, czyli opłatę rachunków, wyżywienie i zakup odzieży. Połowa uznaje, że prócz tego stać ich jeszcze na rozrywkę, kulturę czy uprawianie sportu. Co piąta zapytana osoba uznała natomiast, że uwzględniając wszystkie powyższe są oni jeszcze w stanie oszczędzać, co w ujęciu graficznym pokazuje poniższy wykres.

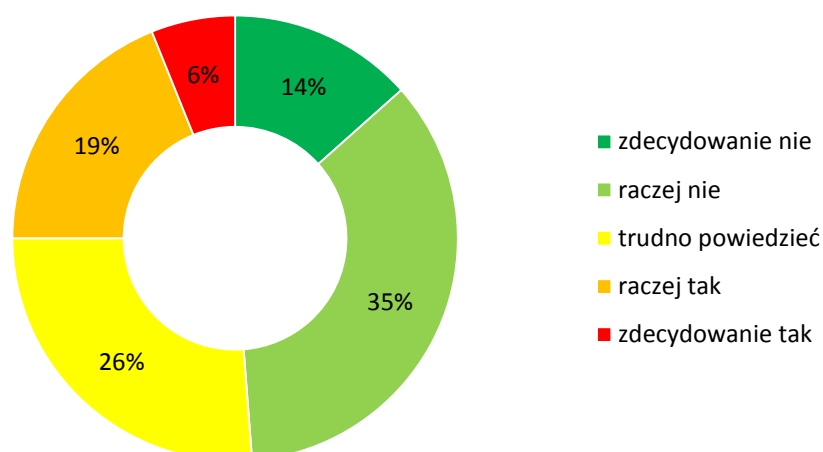
wykres 11 Rozkład odpowiedzi na pytanie o to, na co wystarczają dochody mieszkańców gminy Górzycza.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego. N=166

Mimo odpowiedzi wskazujących na generalnie niską zamożność społeczeństwa respondenci w większości nie deklarują rozważania możliwości podjęcia pracy „na czarno”, o co również zapytano w badaniu ankietowym. Tak odpowiadała blisko połowa respondentów, co jest wynikiem zbliżonym do wyniku całego Powiatu Słubickiego.

wykres 12 Rozkład odpowiedzi na pytanie "Czy aby zwiększyć swoje dochody byłby/aby Pan(i) gotów/owa podjąć się pracy "na czarno" i zrezygnować z legalnego zatrudnienia?" zadane mieszkańcom gminy Górzycza.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego. N=166

2.3.1 WARUNKI ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Wskaźniki ilości przedsiębiorstw oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców obrazują stan rozwoju przedsiębiorczości danej gminy. Jest on silnie skorelowany z ogólnie pojętym stanem rozwoju ekonomicznego jednostki. Okazuje się, że gmina Górzycza wypada słabo na tle gminy Słubice, relatywnie słabo w zestawieniu ze średnią województwa lubuskiego, oraz porównywalnie z gminą Cybinka.

Tabela 4 Wybrane wskaźniki związane z przedsiębiorczością w gminie Górzycza w 2014 roku. Dla porównania gmina Cybinka, Słubice oraz województwo lubuskie ogółem.

	Górzycza	Cybinka	Słubice	LUBUSKIE
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 000 mieszkańców	675	710	1599	1079
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 000 mieszkańców	50	55	103	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL.

W miarę swoich funduszy i środków kapitałowych i przy aktywnym udziale innych sąsiednich gmin można tworzyć fundusz poręczeniowy i pożyczkowy dla małych i średnich firm. Tego typu instytucje udzielają preferencyjnego wsparcia finansowego.

Przy czynnym i aktywnym współudziale i z inicjatywy gmin powstały m.in. fundusze pożyczkowe, działające przy Fundacji Rozwoju Gminy Żelów (Łódzkie) i Stowarzyszeniu Wspierania Małej Przedsiębiorczości w Dobiegniewie (Lubuskie) oraz Fundusz Pożyczkowy Regionu Wałbrzyskiego. Aktywnie wspiera działalność lokalnych przedsiębiorstw także Fundusz Poręczeń Kredytowych Związku Gmin „Barcja” w Kętrzynie (Warmińsko-mazurskie) oraz Fundusz Poręczeń Kredytowych przy Towarzystwie Rozwoju Gminy Płużnica (Kujawsko-pomorskie) oraz fundusz istniejący przy Działdowskiej Agencji Rozwoju.

W każdej gminie, dbającej o rozwój gospodarczy, powinien działać aktywnie punkt informacyjny dla przedsiębiorców lub dla kandydatów na właścicieli firm. W takiej miejscu przedsiębiorca powinien mieć możliwość dowiedzenia się o możliwościach otrzymania wsparcia finansowego lub innego na terenie gminy, województwa i kraju. Gmina poprzez tego typu instytucje powinna również organizować szkolenia, np. jak zostać przedsiębiorcą, jak stworzyć biznesplan określonego przedsięwzięcia itp.

Tabela 5 przegląd działań gminy Górzycza z zakresu wspierania przedsiębiorczości.

Typ działań	Czy funkcjonują w gminie Górzycza?
informacje o warunkach działalności gospodarczej, potrzebne druki i dokumentów na stronie internetowej	tak
miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego uwzględniający tereny przeznaczone pod przedsiębiorstwa	Częściowo
punkt informacyjny dla przedsiębiorców	tak
doradztwo w zakresie wsparcia finansowego	Brak

szkolenia z tworzenia biznesplanów	tak
obniżanie podatków i opłat lokalnych	Brak
posiadanie terenów uzbrojonych pod inwestycje	Częściowo/Brak
tworzenie funduszy poręczeniowo-pożyczkowych dla małych i średnich firm,	Brak
strategia rozwoju gospodarczego lub rozwoju przedsiębiorczości,	Brak
rozbudowa infrastruktury (uzbrajanie terenów inwestycyjnych i ich skomunikowanie)	Częściowo
inwestycje kapitał ludzki zapewniający bogatą bazę potencjalnych pracowników zakładów przemysłowych	Brak

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów z pracownikami Urzędu Gminy w Górzycy

2.4 EDUKACJA

Na terenie gminy funkcjonują 4 placówki oświatowe, które prowadzą działalność w zakresie edukacji na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum. Sieć szkół tworzą następujące placówki:

1. Zespół Szkół w Górzycy, w skład którego wchodzi:
 - Publiczne Gimnazjum w Górzycy
 - Szkoła Podstawowa im. Wł. Broniewskiego w Górzycy
2. Szkoła Podstawowa im. Kresowian w Czarnowie.
3. Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Pamięcinie z Oddziałami Przedszkolnymi w Pamięcinie ze Szkołą Filialną w Żabicach.
4. Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Pamięcinie - Szkoła Filialna w Żabicach.

Według danych Kuratorium Oświaty, we wrześniu 2015 roku do szkół podstawowych w sumie uczęszczało 313 uczniów, natomiast w gimnazjum uczyło się 134 uczniów.

Tabela 6 Liczba dzieci w poszczególnych szkołach, stan na wrzesień 2015

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba dzieci na 1 oddział
-----	--------------	----------------	------------------	----------------------------

1	Zespół Szkół w Górzycy w tym:			
	1) Gimnazjum	134	6	22,3
	2) Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego	143	7	20,4
2	Szkoła Podstawowa im. Kresowian w Czarnowie	75	6	12,5
3	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Pamięcinie	55	6	9,1
4	Filia Niepublicznej szkoły podstawowej w Żabicach	40	6	6,7

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim

Jak wynika z wywiadu telefonicznego przeprowadzonego w listopadzie 2015 z pracownikami wyżej wymienionych placówek szkoły w stopniu umiarkowanym dysponują zapleczem technicznym. O czym świadczy fakt, iż na uczniów z Zespołu Szkół czyli tj. szkoła podstawowa i gimnazjum przypada jedna sala komputerowa. W skład tej sali wchodzi 22 komputery dla uczniów i 1 komputer nauczyciela, czyli razem 23 komputery. Dodatkowo szkoła posiada 5 rzutników zamontowanych na stałe i 10 ekranów projekcyjnych.

Natomiast na terenie gminy, opieka przedszkolna sprawowana jest przez:

- Przedszkola:
 1. Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko” w Górzycy
 2. Niepubliczne Przedszkole „Kajtuś” w Pamięcinie z filią Żabicach
- Oddziały przedszkolne:
 1. „0” przy szkole podstawowej im. Wł. Broniewskiego w Górzycy
 2. Oddział Przedszkolny w Pamięcinie przy Niepublicznej Szkole Podstawowej
 3. "0" przy szkole podstawowej w Czarnowie
 4. Punkt przedszkolny przy szkole podstawowej w Czarnowie

Tabela 7 Liczba dzieci w poszczególnych przedszkolach lub punktach przedszkolnych, stan na 2015

	Nazwa przedszkola	Liczba dzieci	Liczba oddziałów
1	Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko” w Górzycy	25	2

2	Niepubliczne Przedszkole „Kajtuś” w Pamięcinie z filią Żabicach	bd	bd
3	"0" przy szkole podstawowej im. Wł. Broniewskiego w Górzycy	19	2
4	Oddział Przedszkolny w Pamięcinie przy Niepublicznej Szkole Podstawowej	bd	bd
5	"0" przy szkole podstawowej w Czarnowie	17	1
6	Punkt przedszkolny przy szkole podstawowej w Czarnowie	12	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów telefonicznych przeprowadzonych w listopadzie 2015

Władze samorządowe w strukturach powiatu odpowiedzialne są za szkolnictwo ponadgimnazjalne. Młodzież z terenu gminy ma dość szeroki wachlarz możliwości o czym świadczą niżej wymienione placówki:

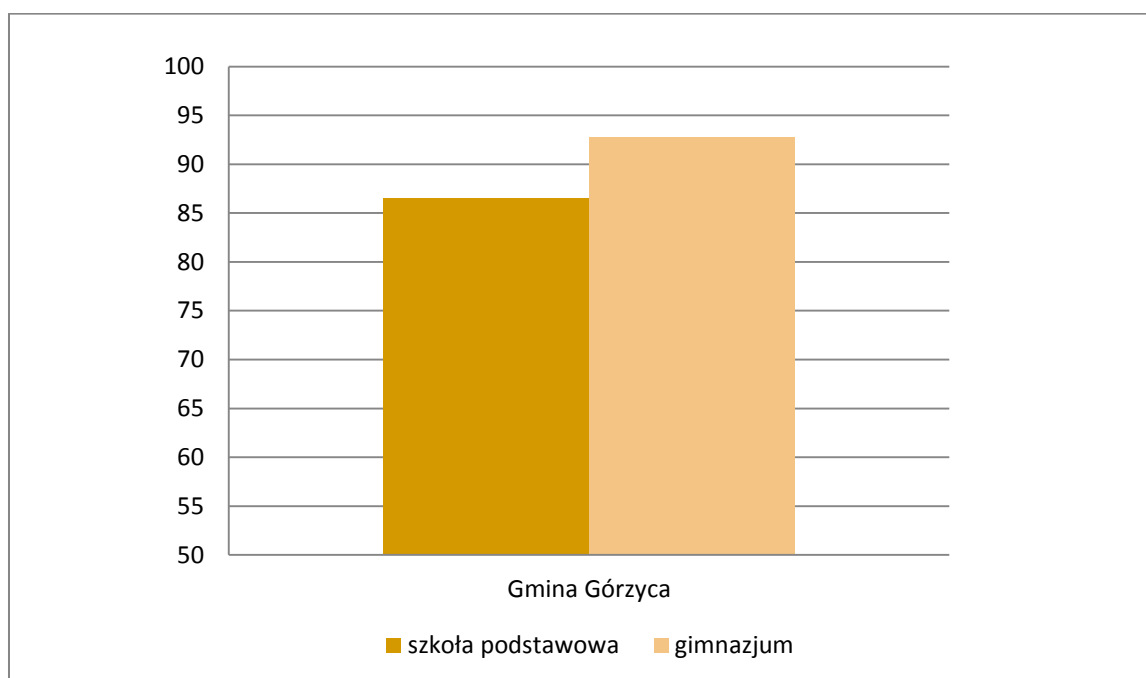
- Zespół Szkół Ekonomiczno-Rolniczych w Słubicach (5 kierunków do wyboru: technik ekonomista, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik architektury krajobrazu, technik agrobiznesu)
- Zespół Szkół Technicznych im. Inż. Tadeusza Tańskiego w Słubicach (w skład Zespołu wchodzi Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Publiczne Gimnazjum dla Dorosłych oraz Szkoła Policealna)
- Zespół Szkół Ekonomicznych w Ośnie Lubuskim (w skład wchodzi: Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa i Liceum Ogólnokształcące)
- Zespół Szkół Licealnych im. Zbigniewa Herberta w Słubicach
- Technikum Leśne w Staroście⁹

Współczynnik skolaryzacji brutto mówi o tym, jaka jest relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Na podstawie wartości tego wskaźnika można odczytać preferencje rodziców dot. szkół, które wynikają m.in. z obiegowej opinii dotyczącej jakości kształcenia w tych placówkach.¹⁰ Wartość współczynnika skolaryzacji przedstawia poniższy wykres.

⁹ Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Słubickiego na lata 2014-2022

¹⁰ Raport z DIAGNOZY OBSZARU FUNKCJONALNEGO SUBREGION G8, Praca zbiorowa zespołu Fundacji na rzecz Collegium Polonicum: Karol Duer, Katarzyna Kochańska, Adam Szulczewski, Natalia Duer, Beata Szydlik, Słubice 2015

Wykres 13 Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Górzycy w 2014r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

Warto zwrócić uwagę, iż uczniowie z terenu gminy Górzycy mają możliwość kształcenia się w innych miastach np. w Słubicach lub w Kostrzynie nad Odrą. Jednak wysoki wskaźnik skolaryzacji wskazuje raczej na niewielką skalę takiego zjawiska. Zastanawiający jest fakt obniżania się wskaźnika skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych. Jeszcze w 2013 roku wynosił on blisko 90% jednak w 2014 nastąpił wyraźny spadek do poziomu 86,5%. Jeszcze większy spadek odnotowano biorąc pod uwagę wskaźnik skolaryzacji netto, który ze stanu 87,5% w 2013 roku spadł do 61,25%. Jednak ten spadek odnotowano również w innych gminach województwa i kraju. Nie znaleziono uzasadnienia dla takiej zmiany (nie można tłumaczyć jej włączeniem do statystyk 6-latków, ponieważ wg metodologii GUS wliczane są tylko dzieci z przedziału 7-12 lat).

Jakość kształcenia w gminie Górzycy można ukazać m.in.: na podstawie wyników z egzaminu szóstoklasisty. Na podstawie danych z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej wyglądało to następująco:

Tabela 8 Średnie wyniki z egzaminu szóstoklasisty w 2015

	część pierwsza	część pierwsza - język polski	część pierwsza - matematyka	część druga - język niemiecki
Górzycy	60,14%	66,32%	53,66%	64,58%
lubuskie	64,94%	70,80%	58,76%	69,16%

źródło Raport z diagnozy Raport z DIAGNOZY OBSZARU FUNKCJONALNEGO SUBREGION G8, Praca zbiorowa zespołu Fundacji na rzecz Collegium Polonicum: Karol Duer, Katarzyna Kocharńska, Adam Szulczewski, Natalia Duer, Beata Szydlik, Słubice 2015

Na podstawie powyższej tabeli zauważyć można, że na tle woj. lubuskiego uczniowie z gminy Górzycy klasyfikują się poniżej średniej.

Natomiast na poziomie gimnazjum wyniki z egzaminu wyglądają następująco:

Tabela 9 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego w 2014

	Historia WOS	Język polski	Przedmioty przyrodnicze	matematyka	Język ang. poziom podst.	Język niem. poziom podst.
Górzycy	57,85%	56,33%	47,63%	43,33%	56,83%	63,82%
lubuskie	62,02%	59,28%	48,07%	45,84%	64,88%	57,12%

źródło Raport z diagnozy...

Wyniki egzaminów z języka niemieckiego wypadły lepiej w porównaniu do średniej w województwie lubuskim. Natomiast wyniki z pozostałych przedmiotów dużo nie odbiegają od tej średniej, choć są nieco niższe.

2.5 KULTURA¹¹

Gminny Ośrodek Kultury

Gminny Ośrodek Kultury (dalej GOK) w Górzycy prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury i sportu wśród społeczności lokalnej. GOK to instytucja propagująca kulturę w gminie Górzycy, szeroko rozumianą rekreację i sport, prowadzi działalność statutową na bazie dwóch obiektów: Centrum Spotkań Polsko-Niemieckich i Kompleksu Sportowo-rehabilitacyjnego. Aktywność GOK - u przejawia się nie tylko w prowadzeniu zajęć kulturalno - oświatowych, ale również w postaci licznych propozycji artystycznych i rekreacyjnych. Oferta placówki jest niezwykle zróżnicowana i obejmuje cykliczne imprezy kulturalne: biesiady, spotkania z folklorem, konkursy (plastyczne, recytatorskie), wystawy, warsztaty (taneczne, tańca nowoczesnego, muzyczne, teatralne), koncerty, festyny, imprezy karnawałowe, wycieczki krajoznawcze i zagraniczne, a także imprezy sportowe: kolarstwo szosowe i przełajowe, turnieje tenisowe, piłki siatkowej i nożnej. GOK prowadzi stałe formy pracy tj. zajęcia amatorskiego ruchu artystycznego, zajęcia sportowe z dziećmi i młodzieżą: tenis ziemny i lekkoatletyka. Proponuje zagospodarowanie czasu wolnego naszym mieszkańcom w różnym wieku, biorąc pod uwagę zapotrzebowanie społeczne oraz możliwości finansowe. W ofercie znajdują się zabiegi rehabilitacyjne i relaksacyjne – małe SPA, wynajem bazy dydaktycznej i noclegowej, wynajem urządzeń i obiektów sportowych (boiska uniwersalne wielozadaniowe, korty tenisowe, skałka wspinaczkowa, sala gimnastyczna, sauna, siłownia) wynajem Wigwamu na Ośrodku Rekreacyjnym w Żabicach oraz profesjonalna usługa cateringowa z tradycyjną kuchnią polską. W GOK-u mają swoją siedzibę Gminne Centrum Informacji i Gminna Biblioteka Publiczna.

Pracownicy Gminnego Ośrodka Kultury, Gminnego Centrum Informacji i Gminnej Biblioteki Publicznej wykazują dużą aktywność w animowaniu rozwoju kultury na terenie gminy. Zespół ten ma duże doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. W ostatnich latach Gminny Ośrodek Kultury zrealizował następujące projekty:

- „Integracyjne Święto Plonów – Chleb Jednoczy”; Euroregion Pro Europa Viadrina
- „Poznajmy się Sąsiedzie” oraz „Transgraniczny Turniej wsi”; Euroregion Pro Europa Viadrina
- „Lato sprzyja zawarciu przyjaźni – poznajmy się poprzez sport i kulturę”; Euroregion Pro Europa Viadrina

¹¹ Rozdział przygotowany na podstawie strony internetowej sport.kultura.gorzycy.pl oraz ww.dl.fundacjap.org

- „Każdy z nas jest aniołem z jednym skrzydłem” – II Integracyjny Festiwal Aniołów; Euroregion Pro Europa Viadrina

Jedną z najważniejszych imprez regionu jest cykliczny Festiwal Aniołów. Patronat nad festiwalem objęła nawet TVP Gorzów Wielkopolski, a wydarzenie ma charakter międzynarodowy. Cele festiwalu to:

- popularyzacja różnych gatunków plastycznych,
- wymiana doświadczeń artystycznych i twórczych,
- wprowadzanie w nastrój Świąt Bożego Narodzenia,
- prezentacja umiejętności i dorobku artystycznego wykonawców dziecięcych i młodzieżowych,
- dostrzeżenie dobra wspólnego w społeczności lokalnej „Anioły są wśród nas” – wybór lokalnego Anioła.

Chcąc stworzyć najmłodszym mieszkańcom naszej gminy warunki do rozwijania twórczych pasji Gminny Ośrodek Kultury we współpracy z dyplomowaną nauczycielką techniki i plastyki podjął się realizacji warsztatów plastycznych pn. „Krok po kroku w świat piękna”. Celem warsztatów jest budzenie przeżyć estetycznych i rozwijanie wyobraźni dzieci, jak również wychowanie w atmosferze sztuki i piękna, które powinno uwarunkować na piękno w życiu i otoczeniu.

Dla współczesnego środowiska wiejskiego swoistą formą aktywności jest udział w amatorskim ruchu artystycznym. Wizytówkami tego ruchu na terenie gminy Górzycy są: zespół śpiewaczy „Odrzanki” oraz „Górzycza Kapela Ludowa”.

Gminne Centrum Informacji świadczy usługi z zakresu:

- organizowania szkoleń i kursów dla bezrobotnych, w ramach posiadanych środków, zwłaszcza w zakresie podstaw obsługi komputera i korzystania z Internetu, itp.,
- udostępniania lokalnym przedsiębiorcom informacji o bezrobotnych poszukujących pracy i ich kwalifikacjach (za zgodą zainteresowanych),
- udostępniania informacji o programach pomocowych z Unii Europejskiej, przydatnych dla absolwentów,
- skanowania,
- obsługi poczty elektronicznej,
- wydruków dokumentów z komputera,
- kopiowania informacji z sieci Internet na nośniki (CD, dyskietka),
- umieszczania ogłoszeń w serwisach internetowych,
- redagowania reklam i ich obróbki graficznej.

Na obszarach wiejskich znajdują się świetlice, które stanowią centrum spotkań, integracji i kultury wsi gminy Górzycy.

Cele i zadania świetlic to:

1. Świetlica zapewnia dzieciom i młodzieży zorganizowaną opiekę wychowawczą umożliwiającą wszechstronny rozwój osobowości.
2. Do zadań świetlicy należy:
3. Rozwijanie zainteresowań;
4. Stworzenie warunków do uczestnictwa w kulturze, organizowanie kulturalnych rozrywek, przygotowanie do kulturalnego życia codziennego;

5. Upowszechnianie zasad kultury zdrowotnej, kształtowanie nawyków higieny i czystości.

6. Świetlica zapewnia wychowankom udział w zajęciach ujawniających i rozwijających ich zainteresowania w takich formach jak: zajęcia plastyczne, gry stolikowe itp.

Przy GOK funkcjonuje także Centrum Spotkań Polsko-Niemieckich.

2.5.1 ZABYTKI

W rejestrze zabytków na terenie gminy Górzycy znajdują się:

Czarnów - kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. p.w. MB Szkaplerznej, (XV), XIX

Górzycy - kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. par. p.w. Matki Łaski Bożej, (XV), XVIII

Laski - kościół par. p.w. Narodzenia NMP, XVI, 1742

Owczary - dwór, poł. XIX

Pamięcin - kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. p.w. Wniebowzięcia NMP, 1 poł. XVIII, spichlerz XIX w

Radówek - kościół fil. p.w. MB Różańcowej, XV

Spudłów - kościół (ruina), XIV

Stańsk - kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. p.w. św. Józefa Robotnika, pocz. XVII, XVIII

Żabice - kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. p.w. Najświętszego Serca Jezusa, 1825, Fortyfikacje Obronne Fort Żabice XIX w

2.5.2 TOŻSAMOŚĆ LOKALNA

Na obszarze „ziem odzyskanych” od lat powojennych obserwowano powszechne zawężenie spojrzenia, wysoką skalę nieznajomości, ale też i braku zainteresowania ziemiami. Za przyczynę tych zjawisk uznać można chyba wciąż jeszcze w pierwszym rzędzie narzucone ideologicznie „wyrugowanie” tych terenów z niemieckiej pamięci kulturalnej po 1945 r. oraz istniejącą przez długi okres niedostateczną integrację tych terenów w świadomości polskiej. W sposób konsekwentny starano się zatrzeć tutaj materialne świadectwa przeszłości, których nie postrzegano lub nie chciano postrzegać jako własne.

Obszar, na mocy postanowień z sierpnia 1945 r. stał się miejscem prawie całkowitej wymiany ludności, przerwania ciągłości kulturowej jednego społeczeństwa i tworzenia się nowej tradycji i społeczności. Ten drugi fakt utrudniony był w szczególności przez różnorodność sprowadzonych tutaj osadników, oraz przez ich poczucie tymczasowości użytkowania tych ziem (co pokutowało postawą – nie dbam o to, co nie moje). Spis narodowy na terenie ziemi lubuskiej w 1950 r. wykazał, że na jej obszarze zamieszkiwało wtedy 61,4% ludności w porównaniu z rokiem 1939r. z czego 52,3% stanowili przesiedleńcy z Polski Centralnej i Wielkopolski, 41,1% przesiedleńcy z dawnych wschodnich kresów Polski, 2,8% reemigranci, 2,6% autochtoni, czyli ludność miejscowego pochodzenia oraz 1,2% ludności nieznanego pochodzenia. Z owego wymieszania kulturowego ukształtowała się zatem ludność współczesna zamieszkująca tereny Nadodrza i Ujścia Warty. Potrzeba było dwóch, a może i trzech pokoleń, ażeby zatrzeć różnice kulturowe i stworzyć w miarę jednolitą społeczność. Nie bez znaczenia była tutaj polityka władz PRL, które konsekwentnie zakazywały wszelkich form pielęgnowania

odrębności kulturalnych poszczególnych grup społeczeństwa. Doprowadziło to do wyginięcia wielu wartościowych tradycji regionalnych i uformowania społeczeństwa pozbawionego regionalnych korzeni.¹²

2.6 POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

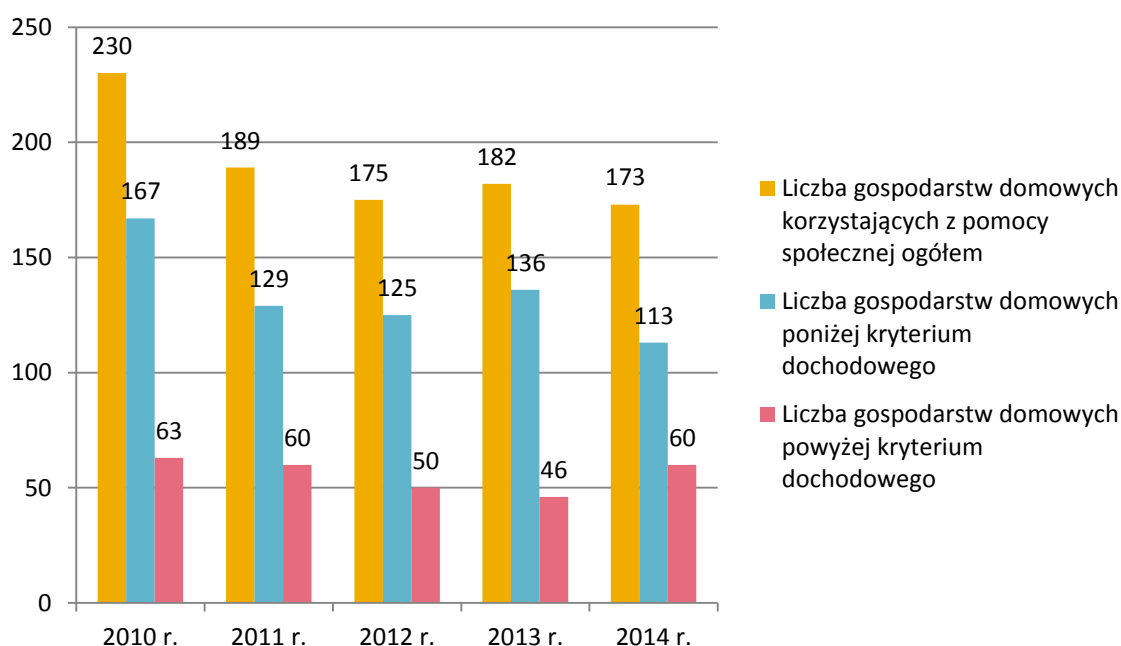
System pomocy społecznej w Polsce reguluje ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity – Dz. U. z 2013r. poz. 182 z późn. zm.). Działania z zakresu pomocy społecznej z mocy ustawy wykonują organy administracji rządowej i samorządowej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Górzycy

Instytucją zajmującą się ustawowo pomocą społeczną na terenie gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego zadań należy m.in. przekazywanie świadczeń pomocy społecznej w postaci pomocy pieniężnej, rzeczowej lub w formie usług. Warunkiem otrzymywania świadczeń pieniężnych jest spełnianie kryterium dochodowego, które od 1 października 2012 r. wynosi 456 zł dla osoby w rodzinie oraz 542 zł dla osoby samotnie gospodarującej. Od 2010 r. liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej wynosiła 230 i od tego czasu systematycznie spada. W 2014 r. z pomocy społecznej korzystały już 173 gospodarstwa domowe. Warto zauważyć, że od 2010 r. znacznie spadła liczba gospodarstw domowych mieszczących się w kryteriach dochodowych.

¹² Więcej: Beata Halicka w „Odra-Oder. Panorama europejskiej rzeki”, Karl Schlögel/Beata Halicka, Skórzyn 2008, s. 225 i dalsze

Wykres 14 Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej w latach 2010-2014 wg kryterium dochodowego.

źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Warsztat Terapii Zajęciowej w Żabicach

Warsztat Terapii Zajęciowej jest placówką pobytu dziennego, czynną od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.30 do 15.30, przez 5 dni w tygodniu z wyjątkiem dni ustawowo wolnych od pracy i sobót. Dzienny wymiar czasu trwania zajęć w Warsztacie wynosi 7 godzin dziennie.

Zespół terapeutyczny WTZ tworzą pracownicy: kierownik, księgowa, instruktorzy terapii zajęciowej, psycholog, rehabilitant, kierowca.

Terapia zajęciowa w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej odbywa się w grupach 5 osobowych w pracowniach terapeutycznych:

- pracowni krawiecko-tekilskiej,
- pracowni kulinarnej,
- pracowni multimedialno-informatycznej,
- pracowni muzyczno-teatralnej,
- pracowni plastyczno-dekoratorskiej,
- pracowni stolarsko-technicznej,

zgodnie z programami i planami pracy poszczególnych pracowni.

W ramach terapii zajęciowej uczestnicy nabywają i doskonalą umiejętności specyficzne dla danej pracowni. Uczestnicy mają możliwość wyboru i zmiany pracowni, dzięki czemu zwiększa się zakres rozwijanych umiejętności. W warsztatach regularnie udział bierze około 40 uczestników.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Górzycy

Swoją opieką obejmuje 20 osób upośledzonych umysłowo i chorych psychicznie. Celem działalności ŚDS jest wspieranie uczestników i ich rodzin oraz kompensowania skutków niepełnosprawności w sferze zdrowia psychicznego poprzez:

- stwarzanie warunków do nabycia umiejętności wykonywania podstawowych czynności życia codziennego, doskonalenie już nabytych;
- podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia ;
- wsparcie psychologiczne i terapeutyczne;
- rehabilitację społeczną i zawodową;
- kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałanie ich dyskryminacji;
- dążenie do pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez uczestnictwo w życiu politycznym, kulturalnym i społecznym w środowisku lokalnym;
- zapewnienie terapii zajęciowej zmierzającej do ogólnego rozwoju i nabycia umiejętności zawodowych.

2.7 TURYSTYKA I SPORT

Gmina Górzycza znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Parku Narodowego Ujście Warty. Na terenie gminy znajduje się dyrekcja Parku. Jest to największa atrakcja turystyczna regionu, oddziałująca w najsilniejszy sposób na kształtowanie kierunków rozwoju turystyki gminy Górzycza. Park jest atrakcją ornitologiczną na skalę europejską.

Park Narodowy Ujście Warty¹³ - Park Narodowy „Ujście Warty” powstał w 2001 r. i zajmuje powierzchnię 8074 ha. Położony jest przy zachodniej granicy Polski, w części Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, zwanej Kotliną Gorzowską. Płaskie, rozległe obszary Parku znajdują się w obrębie terasy niskiej rzeki Warty.

Przepływająca przez środek Parku Warta stanowi naturalną granicę między dwoma obszarami: Polderem Północnym oraz terenem zalewowym.

Obszar zalewowy, to teren półnaturalny, na którym wahania poziomu wody dochodzą nawet do 4 m w skali roku, osiągając najwyższe wartości w miesiącach wiosennych: marcu-kwietniu. Polder Północny oddzielony jest od bezpośredniego wpływu wód Warty wałem przeciwpowodziowym zbudowanym równolegle do koryta rzeki. Poziom wód jest tam więc znacznie niższy niż na lewym brzegu Warty i stosunkowo stabilny.

Obecny krajobraz Parku to mozaika łąk, pastwisk, turzycowisk i trzcinowisk. Istniejące tu aktualnie zbiorowiska roślinne są typowe dla zagospodarowanych rolniczo dolin dużych rzek nizinnych. Do pierwotnego charakteru roślinności nawiązują zarośla wierzbowe, wykształcające się wtórnie przy korycie Warty zbiorowiska lasów łęgowych, a także pojedyncze, okazałe wierzy i wiązy.

Na obszarze Parku Narodowego „Ujście Warty” zaobserwowano ponad 279 gatunków ptaków, z czego łęgi stwierdzono u więcej niż 170 gatunków. Kilkanaście z nich figuruje w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt, np.: bączek, ohar, cyraneczka, mewa mała, kulik wielki.

Wiele, z bytujących w Parku, ptaków uznano za „gatunki specjalnej troski” zgodnie z tzw. Dyrektywą Ptasią - jednym z dwóch dokumentów, na których opiera się europejska sieć obszarów chronionych NATURA 2000. Spośród 190 gatunków ptaków wymienionych w Dyrektywie, w Parku stwierdzono 78. Są to zarówno ptaki łęgowe na tym obszarze, np.: bąk, ślepowron, derkacz, kropiatka, rybitwa czarna, rybitwa białoczelna,

¹³ <http://www.pnujsciewarty.gov.pl/>

wodniczka; jak i przebywające tu w okresie migracji: siewka złota, błotniak zbożowy, czy zimowania: łabędź krzykliwy, łabędź czarnodzioby.

Rozlewiska i łąki Parku Narodowego „Ujście Warty” to znaczące na mapie Europy miejsce dla ptaków - nie tylko w sezonie lęgowym, ale również w innych okresach: podczas pierzowiska, w trakcie migracji. Zatrzymują się tu liczne ptaki siewkowe, np.: łączaki, brodziec śniade, bataliony. Jesienią nadwarciańskie łąki obejmują we władanie gęsi, których jest wówczas zwykle 60 - 80 tys. (a maksymalnie nawet 200 tys.). W stadach arktycznych gęsi dominują gęsi zbożowe (ptak uznany za symbol Parku, znajdujący się w logo). Park to również ważne miejsce zimowania wielu gatunków np.: łabędzi krzykliwych i niemych, bielików.

Tak nieprawdopodobnie dużej ilości i różnorodności ptaków nie spotyka się w zbyt wielu zakątkach naszego kraju. Niekiedy, w ciągu jednego dnia odnotowywano tu 250 tys. ptaków. Nic więc dziwnego, że nadwarciańskie rozlewiska objęte są ochroną w ramach Konwencji Ramsar.

Muzeum Łąki/Stacja terenowa Koła Przyrodników i murawy kserotermiczne - Stacja Terenowa powstała w celu objęcia czynną ochroną dobrze zachowanych muraw kserotermicznych w okolicy Owczar. W ramach działalności edukacyjnej została udostępniona ścieżka przyrodnicza na murawy oraz powstało jedyne w Polsce Muzeum Łąki i ogródek botaniczny prezentujący rośliny różnych typów łąk. W celu promowania turystyki przyjaznej środowisku stworzono w Stacji bazę noclegową w postaci schroniska turystycznego. Z czasem działalność objęła także zachowanie tradycyjnych elementów krajobrazu rolniczego. Zajęto się więc uprawą zachowawczą starych odmian drzew owocowych i ginących chwastów polnych. Założony szkółkę i sad ze starymi odmianami drzew owocowych oraz ogródek chwastów. W oparciu o działalność stacji prowadzone są zajęcia edukacyjne dla różnych grup wiekowych oraz cykliczne imprezy promocyjne: Letnie i Wiosenne Spotkania z Łąką i Spotkanie z Sadem. Stacja dysponuje wypożyczalnią sprzętu turystycznego (rowery, lornetki) i udostępnia zbiory biblioteczne o tematyce przyrodniczej¹⁴.

Zabudowa militarna

Fort Żabice¹⁵ – (1887-1890) W założeniu miał być stałą baterią artyleryjską, która wraz z budowanym równolegle i o podobnej konstrukcji fortem Czarnów (aktualnie użytek ekologiczny) ubezpieczyłaby od południa węzeł komunikacji i przepraw rzecznych w Kostrzynie nad Odrą. Umieszczona w obu dziełach artyleria miała panować nad ich otwartym otoczeniem w promieniu kilku kilometrów, przeszkodzić nieprzyjacielowi w nagłym wtargnięciu do twierdzy oraz zajęciu dogodnych stanowisk obserwacyjnych i ogniowych na dominującym nad okolicą płaskowyżu Kannenberge (w trójkącie Żabice – Spudłów – Stańsk). Z wymogu skupienia do jego krzyżowego ostrzału większości dział dających się rozlokować na wałach fortów (na charakterystycznych ławach na 1-2 działa przedzielonych dla osłony przed bocznym ostrzałem i odłamkami prostopadłymi do wału ziemnymi „poprzecznikami”) wynikły zróżnicowanie i asymetria obu dzieł. W czasie uzbrajania fortu stanowiska artyleryjskie miały zostać opatrzone drewnianymi podestami a operujące na nich działa strzelałyby ponad ziemnymi przedpiersiami wysokości 1,60 – 2,20 m z podwyższonych fortecznych lawet. Płytsze stanowiska przeznaczone były dla lżejszych dział kontrolujących bezpośrednie otoczenie dzieła, stąd umieszczano je przede wszystkim na stanowiskach w narożach wału zapewniających im najlepsze pole ostrzału. Pierwotnie w forcie zamierzano umieścić łącznie 12 armat wałowych a wspierać je miały dodatkowo 4 moździerze. Dla ich bezpiecznego zaopatrywania w amunicję w ziemne obwałowanie wkomponowano trzy piętrowe bloki, mieszczące na dolnych kondygnacjach (na poziomie dziedzińca) pomieszczenia do przechowywania i przygotowywania amunicji artyleryjskiej (opatrzone odpowiednim systemem wentylacyjnym zapewniającym mikroklimat niezbędny do składowania i porcjowania czarnego prochu). Gotowa amunicja podawana była następnie z pomocą specjalnych wind na górne kondygnacje (na poziom drogi wałowej), skąd wędrowała na

¹⁴ <http://www.kp.org.pl/>

¹⁵ tekst Marcin Wichrowski 2005

stanowiska ogniowe oraz do nisz na jej podręczny zapas umieszczonych we frontowych ścianach schronów. W czasie nieprzyjacielskiego ostrzału pomieszczenia z wyjściami na drogę wałową służyć miały schronieniem obsadzającemu wał wojsku. Na obwodzie wału rozmieszczonych było również kilka pozycji strzeleckich dla piechoty. Dla jej krótkich odcinków znalazło się miejsce koło trzech schronów na wale a od strony zaplecza (szyi) fort otrzymał ciągłą ławkę dla strzelców.

Wszystkie murowane pomieszczenia ukryte w ziemnych nasypach wykonano techniką charakterystyczną dla okresu przejściowego poprzedzającego wprowadzenie do niemieckiego budownictwa warownego monolitycznych odlewów betonowych (w połowie lat 90-tych XIX w.) Ceglane sklepienia i ściany pełniły w tym przypadku rolę traconego szalunku, wokół którego wylewano warstwę żwirobetonu chroniącą go przed eksplozjami udoskonalonej w połowie lat 80-tych XIX w. amunicji kruszącej. Beton izolowała od ceglanej konstrukcji amortyzująca warstwa piasku, która miała zapobiec przenoszeniu na tę ostatnią drgań i pęknięć wywołanych przez uderzenia i eksplozje pocisków.

Fort Czarnów - (1887-1890) wielkość 10,34 ha. Jeden z czterech fortów twierdzy Kostrzyn (pozostałe forty Gorgoszcz (Gorgast), Sarbinowo i Żabice). Z założenia, forty miały chronić twierdzę główną, jednak rozwój techniki militarnej nastąpił tak szybko, że straciły one swój strategiczny cel, zanim ostatecznie oddano je do użytku. Do I Wojny Światowej oświetlane były lampami naftowymi, a komunikację ze światem przewidywano za pomocą gołębi pocztowych. Forty zbudowano z cegły, posiadały także wały ziemne dla artylerii i dolne dla piechoty.

2.7.1 SPORT I KULTURA FIZYCZNA

Potencjał Górzycy jako miejsca aktywności fizycznej jest wysoki również ze względu na istniejącą tam infrastrukturę. Opiera się ona na obiektach sportowych wybudowanych ze środków unijnych w ramach programu INTEREG III A oraz na Kompleksie Sportowo Rehabilitacyjnym.

Obiekty sportowe znajdują się w większości wsi gminy Górzycy. Składają się na nie boiska wielofunkcyjne, place zabaw oraz siłownie na świeżym powietrzu. Elementy infrastruktury sportowej znajdują się w miejscowościach: Stańsk, Czarnów, Pamięcin, Górzycy, Żabice, Ługi Górzyckie, Owczary, Laski Lubuskie i Radówek.

Kompleks Sportowo – Rehabilitacyjny

- ścianka wspinaczkowa z osprzętem, dla dzieci i dorosłych
- boisko główne o naturalnej nawierzchni,
- wielofunkcyjne boisko boczne o nawierzchni ze sztucznej trawy (piłka nożna, siatkówka, piłka ręczna),
- boisko boczne o nawierzchni tartanowej (koszykówka)
- bieżnia tartanowa (100 m),
- 2 boiska do piłki plażowej
- zaplecze lekkoatletyczne (piaskownica do skoku w dal, skocznia wzwyż, koło do pchnięcia kulą, rzut oszczepem, skok o tyczce)
- cztery korty o nawierzchni sztucznej ścianki wraz z dwiema ściankami treningowymi

Kluby sportowe¹⁶

W Górzycy działają następujące kluby sportowe:

¹⁶ Lista i opisy klubów sportowych pochodzą z: <http://sport.kultura.gorzycy.pl/> oraz <http://gmina.gorzycy.pl>

KS ODRA Górzycza – klub piłki nożnej oraz sekcja piłki siatkowej

Klub piłkarski Odra Górzycza powstał w 1958 roku. Jesienią 2015 roku KS Odra Górzycza była liderem tabeli Klasy Okręgowej (Gorzów Wielkopolski), czyli 6 poziomu rozgrywek piłki nożnej w Polsce (na 9 poziomów).

Górzycki Klub Tenisowy Smecz

Górzycki Klub Tenisowy SMECZ został powołany do życia 23.09.2007r z inicjatywy lokalnych zapaleńców tenisa ziemnego. Pierwsze spotkanie założycielskie odbyło się na terenie Kompleksu Sportowo – Rehabilitacyjnego i uczestniczyło w nim 30 osób czynnie uprawiających tą dyscyplinę sportu. Podczas spotkania powołano organy stowarzyszeniowe mające zarządzać Klubem, oraz zatwierdzono statut wytyczający kierunek i zakres działania.

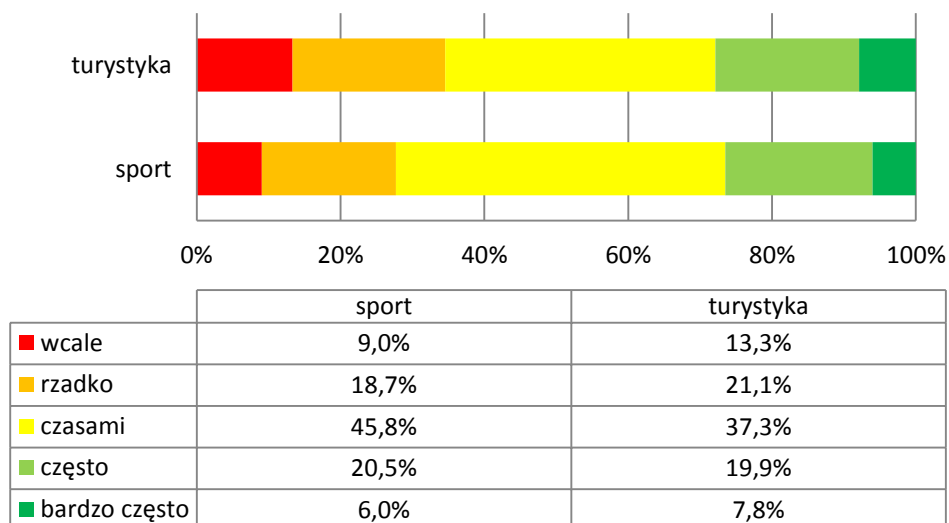
W skład pierwszego Zarządu GKT SMECZ weszli Adam Kowalczyk – Prezes Zarządu, Leszek Kunicki - Wiceprezes Zarządu, Andrzej Udziela – Wiceprezes Zarządu, Jarosław Dyrkacz – Sekretarz Zarządu i Tomasz Kowalczyk – Członek Zarządu.

UKS Sokół, KS Walka Czarnów

Górzycza jako gmina aktywna.

Mieszkańcy gminy Górzycza korzystają z możliwości form aktywnego wypoczynku oraz uprawiania sportu i turystyki na terenie gminy. Dowodzi tego badanie ankietowe, w którym pytano m.in. o to z jaką częstotliwością mieszkańcy korzystają z takich form aktywności jak sport czy turystyka. Okazuje się, że blisko 3/4 respondentów uprawia jakąś formę sportu z częstotliwością większą niż minimalna. Wprawdzie większość z nich korzysta z takiej formy wypoczynku „czasami” jednak pozostali odpowiadali, że „często” i „bardzo często”. Podobnie wyglądał rozkład odpowiedzi na pytania o turystykę, z tym że tutaj 34,4% respondentów odpowiedziało, że nie korzysta lub korzysta rzadko z tej formy spędzania wolnego czasu.

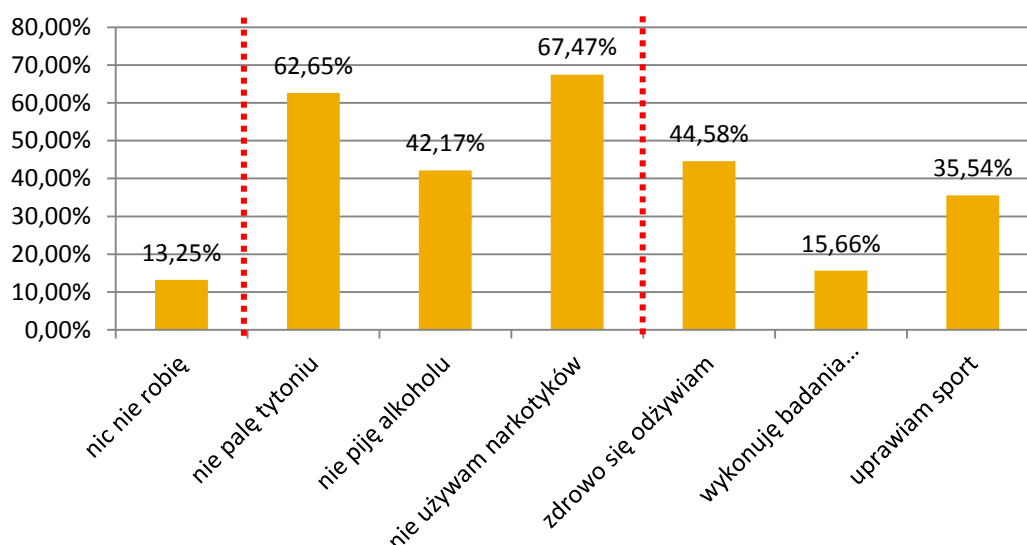
Wykres 15 Częstotliwość korzystania z różnych form aktywności mieszkańców gminy Górzycza. N=166

źródło opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Drugim aspektem badania aktywności mieszkańców było pytanie o działania podejmowane na rzecz poprawy zdrowia. Katalog tych działań można podzielić na trzy części. Pierwsza to brak jakichkolwiek działań, drugi to działania o charakterze biernym (nie robię tego co mi szkodzi) a trzecia kategoria wiąże się z aktywnymi formami (badania, sport, zdrowe odżywianie).

Wykres 16 Działania mieszkańców gminy Górzycza zorientowane na poprawę zdrowia. N=166

źródło opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Okazuje się, że co trzeci mieszkaniec gminy Górzycza uprawia sport (mniej lub bardziej profesjonalną formę aktywności fizycznej).

2.8 WARUNKI KLIMATYCZNO-PRZYRODNICZE

Pod względem fizycznogeograficznym obszar objęty niniejszym opracowaniem położony jest w zasięgu następujących mezoregionów: Kotlina Gorzowska, Kotlina Freienwaldzka, Kotlina Przełom Odry, Dolina Środkowej Odry.¹⁷

Geneza krajobrazu tego fragmentu Polski jest niezwykle ciekawa i stanowi potencjał turystyczny regionu. Jest bowiem związana z wpływem stacjonującego tutaj przed piętnastoma tysiącami lat gigantycznego lądolodu, który generowany ochładzającym się klimatem Ziemi przesunął się ze Skandynawii na południe Europy przez okres około pięciu tysięcy lat. Do dziś wpływ jego działalności jest łatwo odczytywalny. Doliny wyżłobione zostały kiedy osiemsetmetrowej wysokości czoło lodowca zaczęło się topić uwalniając ogromne ilości wody. Ich pęd żłobił w podłożu głęboką dolinę, wówczas całą wypełnioną wodą i krą uchodzącą grawitacyjnie w kierunku północnym i zachodnim. Oprócz wód wytopiskowych ogromną rzekę zasilają od południa wody Prawisły (w okolicach dzisiejszego Torunia), Praodry i Prawarty. Pozostałością świadczącą o tych zjawiskach jest rozmiar pradoliny: wraz z uchodzącą polodowcową wodą został porwany materiał ziemny na głębokość około 40 - 60 metrów na szerokości 8 – 12 km. Stąd dno doliny, a w niej Górzycza i wiele innych miejscowości, położone są zdecydowanie niżej względem przeciętnej wysokości dla tej części kontynentu.

Tabela 10 Udział obszaru położonego w dolinie Odry do ogółu powierzchni gminy Górzycza.

gmina	powierzchnia w dolinie w tys. mkw	powierzchnia ogółem w tys. mkw	% powierzchni w dolinie
Górzycza	59	144	41%

¹⁷ Lokalna Strategia Rozwoju...

Charakterystycznymi formami silnie wpływającymi na percepcję krajobrazu regionu jest rozległa zalewowa dolina Odry w obrębie wałów przeciwpowodziowych z licznymi starorzeczami o sezonowych, mocnych wahaniami terenów wypełnionych wodą. Drugim elementem jest stroma, wąska skarpa sięgająca wysokości względne 40 - 60 m dzieląca płaskie tereny dolin rzecznych od obszarów położonych dalej od rzeki oraz terasa z lekko pofałdowaną powierzchnią porośniętą lasami. Teren pod względem zróżnicowanej i ciekawej geomorfologii, jak również niskiej antropopresji nadaje się wyśmienicie do turystyki rowerowej, konnej oraz wędrowniej.¹⁸

Gmina Górzycza znajduje się w strefie tzw. cyrkulacji zachodniej. Równoleżnikowy układ jednostek orograficznych, płaskodenna i odsłonięta od zachodu pradolina, stwarzają dogodne warunki napływu mas powietrza z zachodu. Cechy klimatu oceanicznego przejawiają się w małych amplitudach temperatur rocznych (do 19,6°C) i dobowych (8°C), łagodnym przebiegu zimy (jest krótsza i później się rozpoczyna niż w innych częściach kraju), przy stosunkowo niskich temperaturach latem i wysokich zimą. Okres wegetacyjny jest dłuższy i rozpoczyna się wcześniej niż w środkowych i wschodnich częściach kraju, przy podobnych cechach w stosunku do regionów sąsiednich. Warunki termiczne są korzystne dla rolnictwa. Niesprzyjającą cechą są natomiast niezbyt wysokie opady.

Średnia wieloletnia roczna suma opadów wynosi 550-580 mm (ta druga wyższa suma występuje na wysoczyźnie; w Słubicach wynosi średnio 546 mm). Maksimum opadów przypada na lipiec i wynosi średnio 70-80 mm, minimum natomiast w styczniu – poniżej 40 mm. Na półroczie letnie przypada około 60% opadów rocznych, tak więc klimat tego regionu nie jest „czysto oceaniczny”; ten typ klimatu charakteryzuje się bowiem dominacją opadów jesienno-zimowych oraz wiosennych. Mamy tu – podobnie jak w pozostałej części kraju – do czynienia z tzw. klimatem przejściowym (oceaniczny/kontynentalny). Opady letnie wyróżniają się większą gwałtownością (wysoki opad w krótkim czasie) gdyż przeważnie są natury konwekcyjnej. Dominują wiatry z kierunku zachodniego. Obszar opracowania nie należy do szczególnie wietrznych. Średnioroczna prędkość wiatru nie przekracza tu 4m/s; największa jest w zimie, a najmniejsza w sierpniu. Topografia w pewnym stopniu modyfikuje lokalne pole wiatrów. Najbardziej wietrzne są tu wierzchołki pagórków morenowych (mezoregion Pojezierza Łagowskiego) i one mogą być ewentualnie rozważane jako miejsca lokalizacji elektrowni wiatrowych.¹⁹

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną Polski wg częstości występowania w ciągu roku poszczególnych typów pogody obszar ten należy do Regionu Lubuskiego. Region ten, spośród innych na Nizinie Wielkopolskiej, wyróżnia największa liczba dni z pogodą ciepłą. Przeciętnie w roku jest ich tutaj 265,4. Jednocześnie stosunkowo rzadko notuje się tu dni z pogodą przymrozkową, bowiem średnio jest ich w roku 69,2. Region wyróżnia najmniejsza w roku liczba dni bez opadów, jest ich tylko około 194. Dni ciepłe, częściej niż w innych regionach, wyróżnia opad. Dni z pogodą ciepłą i opadem średnio w roku jest 124,6. Mniej niż w innych regionach klimatycznych notuje się w regionie dni z pogodą przymrozkową, umiarkowanie chłodną, bowiem tylko 4,2, i z pogodą przymrozkową bardzo chłodną - 36,9. Dni przymrozkowych bez opadów jest średnio w roku 37,7.²⁰

¹⁸ Lokalna Strategia Rozwoju...

¹⁹ Program Ochrony Środowiska Gminy Górzycza na lata 2015-2019

²⁰ Lokalna Strategia Rozwoju...

2.8.1 UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

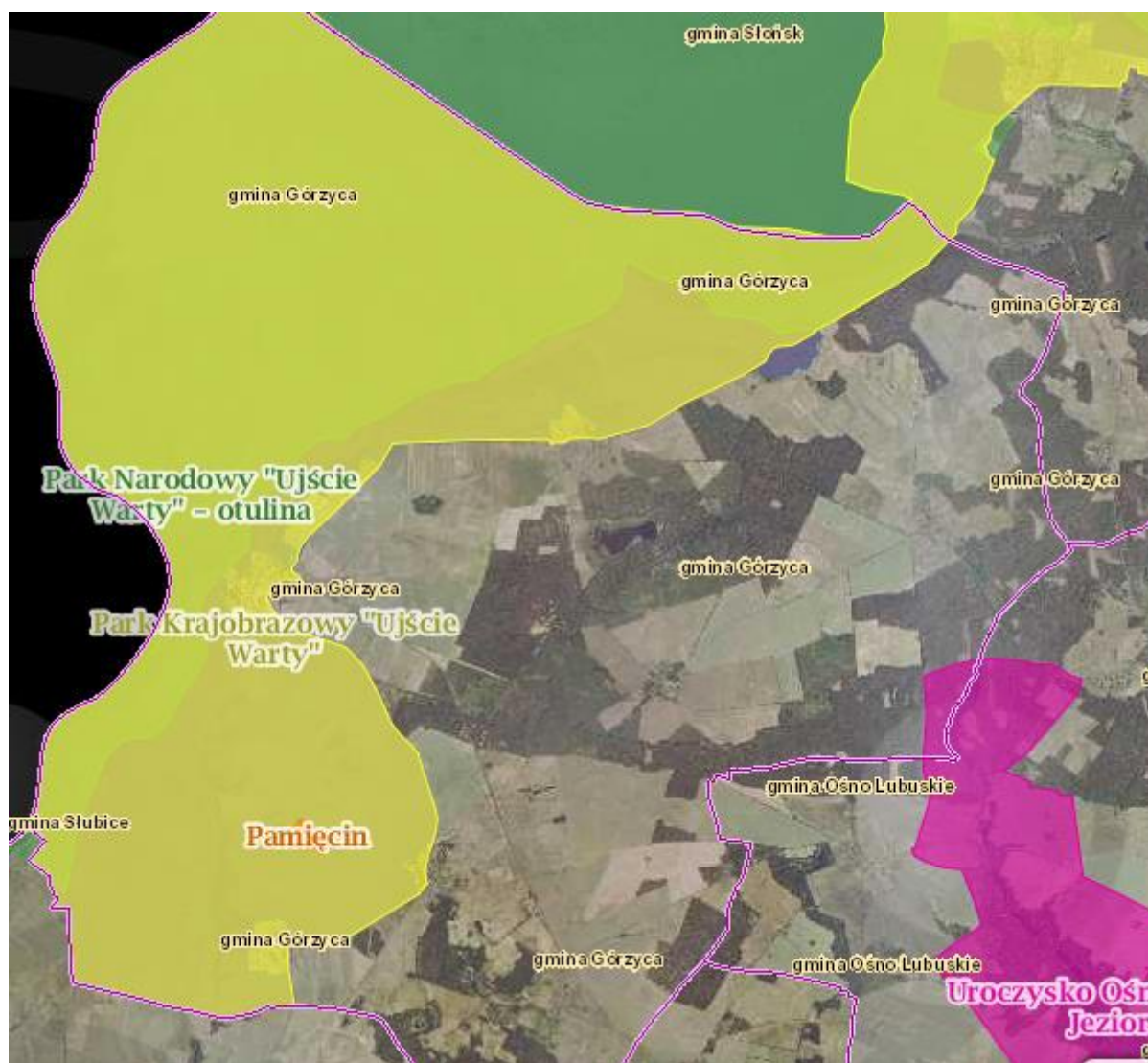
Z zestawienia obiektów chronionych regionu wynika, iż największą liczbą i powierzchnią cechują się siedliska związane z dnem dolin rzecznych, zaś ich największą wartością przyrodniczą i głównym obiektem ochrony jest fauna ptaków. W zasadzie na całej długości dolin Odry i Warty od rozlewisk Odry w gminie Cybinka (Krzesiński P.K.) wzdłuż doliny Odry w gminach Słubice, Górzycza po rozlewiska Warty w gminie Słońsk i Witnica (P.N. i P.K. „Ujście Warty”) zachodzą spektakularne zjawiska związane z tą grupą zwierząt. Specyfika hydrologiczna oraz użytkowanie terenu zdecydowało, że nadwarciańskie rozlewiska pełnią bardzo istotną rolę dla ptaków wędrownych, zimujących, lęgowych oraz odbywających pierzenie. Ze wszystkich zwierząt właśnie ta grupa – ptaki – stanowi ich największy walor przyrodniczy. Zalewowy charakter znacznych powierzchni doliny przyujściowej Warty oraz rozległe przestrzenie pól i łąk dla wielu gatunków stanowią atrakcyjne, komplementarnie uzupełniające się siedliska, które w większości krajów europejskich zmeliorowano i osuszono. W przypadku kilku gatunków rozlewiska te stanowią miejsce życia dla znacznej części krajowej populacji. W efekcie tych zależności na rozlewiskach dolnej Warty stwierdzono obecność ponad 250 gatunków ptaków, z czego ponad 170 to gatunki lęgowe. Corocznie gniazdują tu m.in. siewkowce (krwawodziób, rycyk, kszyc, sieweczka rzeczna, czajka, ostregojad), mewy (pospolita, śmieszka, srebrzysta oraz w niektórych latach mewa mała i czarnogłowa), rybitwy (rzeczna, białoczelna, czarna, białowąsa i białoskrzydła), chruściele (derkacz, wodnik, zielonka, kropiatka, łyska i kokoszka wodna), kaczki (krzyżówka, cyranka, cyraneczka, krakwa, płaskonos, gągoł, czernica, głowienka), perkozy (zausznik, dwuczuby, rdzawoszy i perkozek). Dzięki różnorodności gatunkowej i stosunkowo dużego zagęszczenia ptaków obszar Błot to wybitnie korzystne miejsce do prowadzenia obserwacji wielu intrygujących spektakli związanych z życiem ptaków. Istotnym jest, aby podejmować działania mające na celu zachowanie przyrody w niepogorszonym stanie.

Teren charakteryzuje się wybitnymi wartościami przyrodniczymi. Blisko połowa jego obszaru objęta jest formami ochrony przyrody. Spotkać tu można wszystkie przewidziane polskim prawem formy ochrony przyrody. Od formy najwyższej – parku narodowego po najniższą – obszar chronionego krajobrazu.²¹

Teren charakteryzuje się wybitnymi wartościami przyrodniczymi. Ponad połowa jego obszaru objęta jest formami ochrony przyrody. Rozmieszczenie najważniejszych form ochrony przyrody obrazuje mapa:

²¹ www.zdow.pl

Rysunek 1 mapa rozmieszczenia form ochrony przyrody w gminie Górzycza.

źródło <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Na powyższej mapie nie widać wszystkich form ochrony przyrody ze względu na nakładanie się różnych warstw serwisu. Wszystkie formy ochrony przyrody w gminie Górzycza to:

Rezerwat Pamięcin, Park Krajobrazowy „Ujście Warty”, Park Narodowy „Ujście Warty” (siedziba dyrekcji + otulina), Obszar Chronionego Krajobrazu „Słubicka Dolina Odry”, Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Uroczysko Ośniańskich Jezior”, Obszar Natura 2000 Ujście Warty PLC080001

Obszar charakteryzuje się niewysokim wskaźnikiem lesistości. W 2015 roku obszar gminy był porośnięty lasami w 23,70% powierzchni. Oczywiście zdecydowana większość lasów znajduje się w części gminy położonej poza doliną²².

2.8.2 CZYSTOŚĆ POWIETRZA

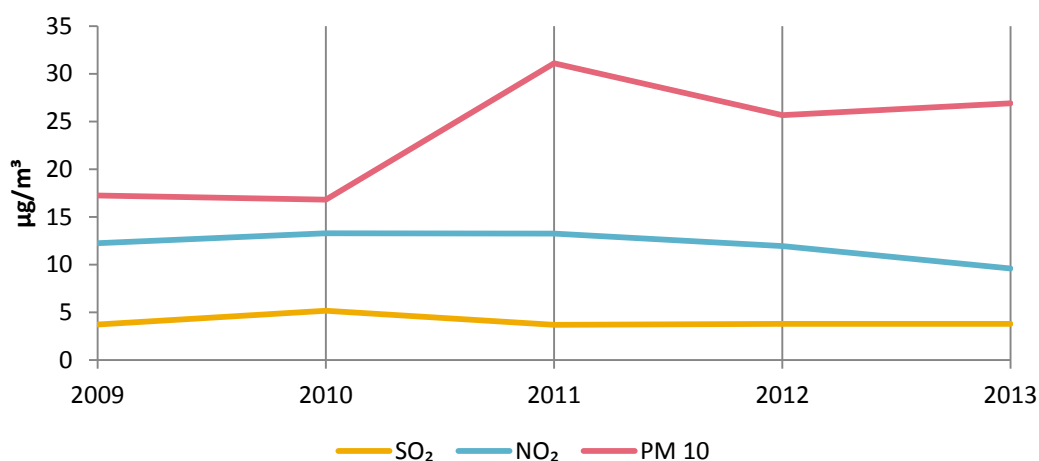
²² Opracowanie własne na podstawie danych GUS – BDL, wskaźnik grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy.

Badania imisji zanieczyszczeń powietrza przeprowadzone były za pomocą kontenerowych stacji automatycznych i mobilnych będących pod nadzorem Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze i Delegatury WIOŚ w Gorzowie Wlkp.²³.

Oceny jakości powietrza i wynikające z nich działania odnoszone są do obszarów nazywanych strefami. Gmina Górzycza od 2010 roku należy do strefy lubuskiej²⁴. Wcześniej była to strefa słubicko-sulęcińska (gminy Słubice, Cybinka, Górzycza, Rzepin, Ośno Lubuskie i Słońsk)²⁵.

Wyniki rocznej oceny jakości powietrza stanowią podstawę klasyfikacji stref pod kątem ochrony zdrowia w oparciu o poziomy dopuszczalne poszczególnych substancji. W 2009 roku na podstawie stężeń dwutlenku azotu, dwutlenku siarki oraz pyłu zawieszonego PM10 strefę słubicko-sulęcińską oraz gorzowsko-strzelecką, pod kątem ochrony zdrowia zaliczono do klasy A. W latach 2010-2013 warunki dopuszczalnych stężeń pyłu zawieszonego PM10 nie zostały zachowane na obszarze strefy lubuskiej, do której zaliczamy subregion G8. Stwierdzono ponadnormatywną liczbę przekroczeń dopuszczalnego 24-godzinnego poziomu stężenia pyłu PM10, a także w niektórych miejscach benzo(a)pirenu i arsenu, które są składowymi pyłów. W tym okresie dopuszczalny poziom był przekraczany w Żarach, Wschowie oraz w Sulęcinie. Z tego względu zaliczono tę strefę do klasy C. Konsekwencją tego była konieczność stworzenia Programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej²⁶.

wykres 17 Zestawienie stężeń średniorocznych dla poszczególnych zanieczyszczeń powietrza w powiecie słubickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Zielonej Górze

W latach 2011-2013 pomiary zanieczyszczeń dokonywane w Sulęcinie były transponowane między innymi na powiat słubicki. Zamieszczone zestawienie obrazuje wzrost poziomu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10.

Pył zawieszony PM10 wraz z zawartymi w nim substancjami jest głównym problemem zanieczyszczenia powietrza w naszym województwie. Jest on mieszaniną organicznych i/lub nieorganicznych cząsteczek stałych o wielkości do 10 mikrometrów (np. drobiny ze spalin, ścieranego asfaltu i opon samochodowych, popioły, sadza)

²³ Stan środowiska w Powiecie Słubickim w 2009 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze Delegatura w Gorzowie Wlkp., Gorzów Wlkp. 2010, s. 6.

²⁴ Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim na podstawie badań imisji wykonanych w 2009 roku. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze, Zielona Góra 2010, s. 3.

²⁵ Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim na podstawie badań imisji wykonanych w 2010 roku. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze, Zielona Góra 2011, s. 4.

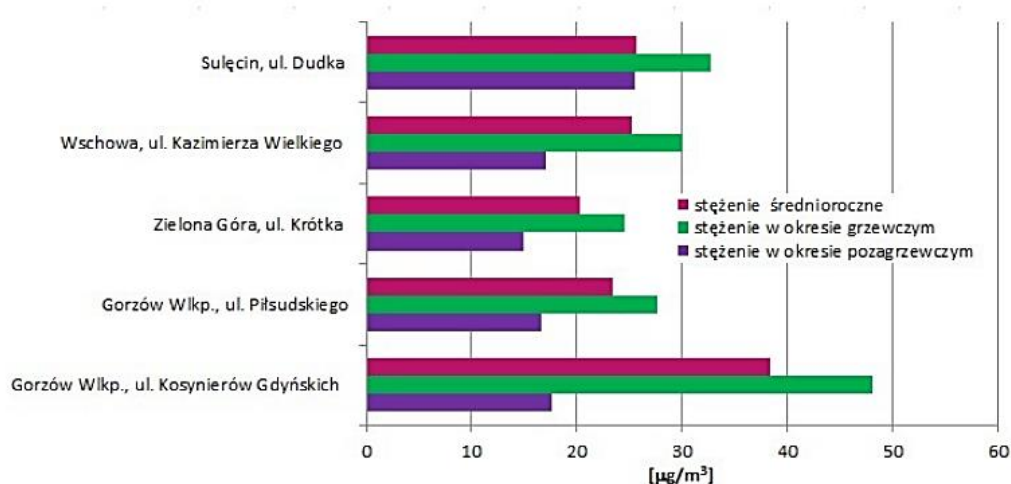
²⁶ Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej. Załącznik do uchwały Sejmiku Województwa Lubuskiego, 2014.

oraz aerozoli. Pyły są nośnikami wielu substancji toksycznych, w tym benzo(a)pirenu i arsenu. Stanowią poważny czynnik chorobotwórczy, na który szczególnie narażone są osoby starsze, dzieci i osoby cierpiące na choroby dróg oddechowych i układu krwionośnego²⁷. Jego głównym źródłem jest tzw. emisja niska - powstająca w wyniku spalania węgla oraz innych paliw (w tym odpadów) w starych i często źle eksploatowanych kotłach oraz piecach domowych. Istotnym źródłem jest również emisja pochodzenia komunikacyjnego wynikająca ze spalania paliw w silnikach, oraz w wyniku podnoszenia pyłu z brudnych i będących w złym stanie technicznym dróg²⁸ – tzw. emisja wtórna²⁹.

W próbkach opadów atmosferycznych pobranych na terenie Słubic wyższe średnie stężenie dominujących anionów oznaczono w próbkach śniegu, w porównaniu z próbkami deszczu. Analiza wyników uzyskanych dla próbek osadów atmosferycznych wykazała wyższe wartości średnie dominujących anionów w próbach szronu, w porównaniu z próbkami rosy. W większości próbek szronu oznaczono wartość przewodności elektrycznej odpowiadającą klasie bardzo mocno zanieczyszczonej. Natomiast próbki śniegu charakteryzowała mocno podwyższona przewodność³⁰. Potwierdza to doniesienia o zwiększonym zanieczyszczeniu powietrza w okresie zimowym, spowodowanym tzw. „niską emisją”.

O szczególnym zagrożeniu „niską emisją” w okresie grzewczym mówi poniższy wykres. Stężenia w okresie zimowym znacznie przekraczają te z okresu letniego i to one wpływają na wysokość stężeń średniorocznych.

wykres 18 Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 (poziom dopuszczalny wynosi 40 µg/m³) z uwzględnieniem sezonu grzewczego i poza grzewczego w województwie lubuskim w latach 2011-2012.

źródło: „Problemy związane z pyłem zawieszonym PM10 w województwie lubuskim.” WIOŚ w Zielonej Górze.

Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej największe oddziaływanie na stan jakości powietrza przypisuje źródłom powierzchniowym, następnie tym zlokalizowanym w danym powiecie (związanym z ogrzewaniem

²⁷ Problemy związane z pyłem zawieszonym PM10 w województwie lubuskim. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze.

²⁸ Problem zgłaszany choćby przez mieszkańców subregionu G8 w ankiecie, gdzie wskazano ten problem jako największy problem subregionu – aż 67% respondentów wymieniło go jako znaczący. (n=325)

²⁹ Ibidem.

³⁰ Ibidem.

mieszkań w sektorze komunalno-bytowym), komunikacji lokalnej. Źródła przemysłowe mają najmniejszy wpływ na wartości stężeń pyłu PM10³¹.

2.9 ZASOBY GEOLOGICZNE

Na terenie gminy Górzycza znajdują się pokłady gazu ziemnego, ropy naftowej, siarki oraz piasków i żwirów. Według „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2013 rok” na terenie gminy znajduje się 7 złóż kopalin, z czego eksploatacja prowadzona jest na 4 złożach, a na jednym złożu eksploatacja prowadzona jest okresowo.

Szczegółowy wykaz złóż kopalin na terenie gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11 Wykaz złóż kopalin na terenie gminy Górzycza

Typ złoża	Nazwa złoża	Zasoby		Wydobycie
		Wydobywane bilansowe	Przemysłowe	
Złoża eksploatowane				
Gaz ziemny	Górzycza	495,61 mln m ³	460,58	26,49
Ropa naftowa	Górzycza	207,40 tys. Mg	178,96	3,76
Typ złoża	Nazwa złoża	Zasoby		Wydobycie
		Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
		tys. Mg		
Złoża eksploatowane				
Siarka	Górzycza	1,19	7,73	0,45
Piaski i żwiry	Owczary - pole Północne	2106	2071	14
Złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo				
Piaski i żwiry	Górzycza I	1513	1513	-
Złoża, z których wydobywanie zostało zaniechane				
Piaski i żwiry	Górzycza	94	-	-
	Owczary	1638	-	-

źródło Program Ochrony Środowiska gminy Górzycza, za: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2013 r.”
Państwowy Instytut Geologiczny,

Na terenie gminy Górzycza przeważają użytki rolne o glebach IV klasy bonitacyjnej (47,5%) i V klasy (22,1%). Mniej jest gleb III klasy (16,1%) i VI klasy (14,3%). Najmniej jest gleb II klasy bonitacyjnej (0,03%). Natomiast gleby I klasy na terenie gminy nie występują.³²

2.10 ZASOBY MIESZKANIOWE

³¹ Ibidem.

³² Więcej w: Program Ochrony Środowiska Gminy Górzycza na lata 2015-2019, s.38

W powiecie słubickim przeciętnie w mieszkaniu jest 3,93 izby (nieco mniej niż w województwie lubuskim, gdzie wskaźnik ten wynosi 3,97), a jedno mieszkanie przypada na 2,99 mieszkańca (w skali województwa wskaźnik ten jest nieco niższy, bo wynosi 2,87). Na jedną izbę przypada również 0,76 mieszkańca, a więc więcej niż w województwie lubuskim (0,72). Średnia powierzchnia użytkowa w powiecie słubickim (72,6 m²) jest praktycznie odzwierciedleniem średniej wojewódzkiej (72,8m²), natomiast powierzchnia użytkowa na jedną osobę w powiecie słubickim jest niższa (24,3m²) od średniej wojewódzkiej (25,4m²).

Tabela 12 zasoby mieszkaniowe gminy Górzycy w 2014 roku. Kolorem zielonym zaznaczono wskaźniki korzystniejsze niż dla powiatu słubickiego. Kolorem czerwonym odczyty niższe niż średnia powiatu.

GMINA	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	Przeciętna				
				liczba izb w mieszkaniu	liczba osób na:		powierzchnia użytkowa w m ²	
					1 mieszkańca	1 izbę	1 mieszkańca	na 1 osobę
gmina Górzycy	1239	5124	94987	4,14	3,44	0,83	76,7	22,3

Źródło: Województwo Lubuskie 2013. Podregiony, Powiaty, Gminy, Zielona Góra 2014

W powyższej tabeli widać wyraźnie, że gmina Górzycy wyróżnia się w stosunku do przytoczonych powyżej danych powiatowych. Większa jest liczba izb w jednym mieszkaniu w gminie Górzycy. Jeśli chodzi o powierzchnię użytkową jednego mieszkania to również wyższy wskaźnik spośród gmin powiatu odnotowano w Górzycy. Jest to z pewnością wynikiem typu zabudowy dominującego w Górzycy (domy wolnostojące). Dla przykładu Słubice są miejscowością o najwyższym stopniu zurbanizowania zabudowy, co jednoznacznie przekłada się na prezentowaną powyżej charakterystykę. Przeciętna wielkość jednego mieszkania w Słubicach jest aż o 8,5 m² mniejsza od mieszkania w gminie Górzycy. Słubice charakteryzują się również najniższą liczbą izb w jednym mieszkaniu, ale także najmniejszą liczbą osób zamieszkujących dane mieszkanie. Natomiast w Górzycy powierzchnia lokali mieszkalnych jest statystycznie większa.

Tabela 13 Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje na przełomie 2013 i 2014 roku.

	Ogółem mieszkań	Wodociąg		Ustęp		Łazienka		Centralne ogrzewanie		Gaz z sieci	
			w %		w %		w %		w %		w %
Województwo lubuskie	359 470	353 367	98,30%	343 869	95,65%	334 301	92,99%	289 326	80,49%	200 770	55,85%
Powiat Słubicki	15 987	15 855	99,17%	15 538	98,00%	15 142	94,71%	12 538	78,43%	7 202	45,04%
Cybinka	2 004	1 957	97,65%	1 874	93,51%	1 820	90,82%	1 502	74,95%	217	10,83%

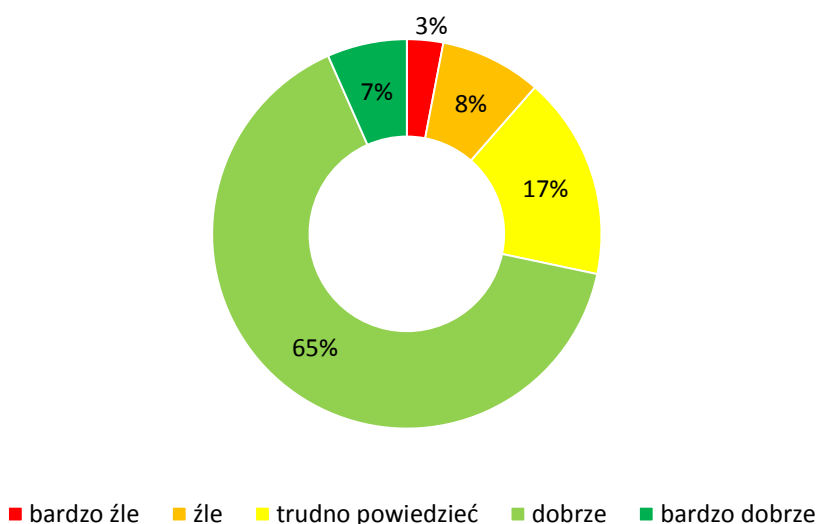
Górzycy	1 239	1 228	99,11%	1 196	96,53%	1 153	93,05%	914	73,76%	224	18,08%
---------	-------	-------	--------	-------	--------	-------	--------	-----	--------	-----	--------

Źródło: Diagnoza lokalnych problemów i wyzwań Powiatu Słubickiego, Fundacja na rzecz Collegium Polonicum, 2014

W przypadku wodociągu, ustępu oraz łazienki wynik Górzycy jest zbliżony do średniej wojewódzkiej i bliski 100%. Zdecydowanie gorzej Górzycy wypada jeśli chodzi o dostęp do ogrzewania oraz gazu z sieci. Odnotowano tutaj wskaźniki wyraźnie poniżej średniej powiatowej i wojewódzkiej.

W tym kontekście warto było zapytać samych mieszkańców jak oceniają oni swoje warunki zamieszkania. Zdecydowana większość, bo aż 72% dobrze oceniło warunki, w których mieszka, natomiast przeciwnego zdania było zaledwie 11% pytanym, co pokazuje poniższy wykres.

Wykres 19 Ocena swoich warunków mieszkaniowych. N=166

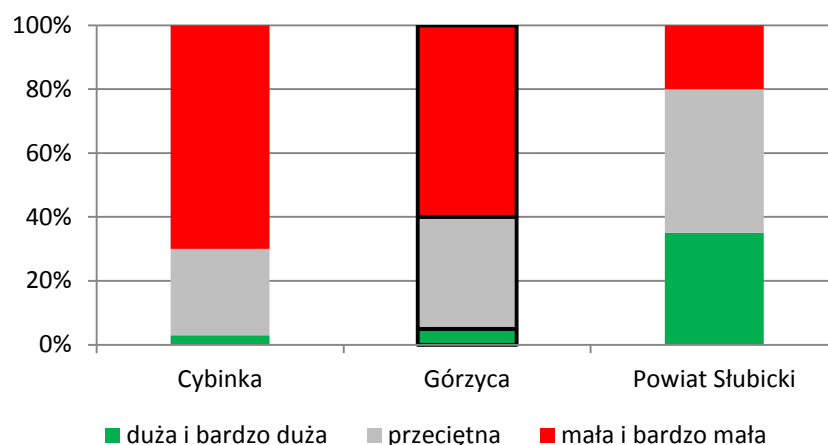

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Co może zaskakiwać, mimo statystycznych braków infrastrukturalnych mieszkańcy Górzycy dobrze oceniają swoje warunki mieszkaniowe.

Mieszkańcy ocenili także dostępność lokali mieszkaniowych w swojej gminie. Analizując statystyki zasobów mieszkaniowych (Tabela 12) i porównując je z ilością mieszkańców gminy Górzycy można by dojść do wniosku, że dostępność lokali jest wysoka (ponieważ liczba izb znacznie przekracza liczbę mieszkańców). Jednak okazuje się, że mieszkańcy uważają inaczej. Dostępność mieszkań w Górzycy została oceniona nisko w porównaniu do wszystkich gmin powiatu. Wskazania te są jednak wyższe niż w gminie Cybinka, którą ze względu na podobieństwo również uwzględniono w tym zestawieniu.

Wykres 20 Ocena dostępności lokali mieszkaniowych w gminie Górzycy. Dla porównania ocena mieszkańców Cybinki i całego powiatu Słubickiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego. Górzycy N=166

2.11 KOMUNIKACJA

Przemieszczanie się pomiędzy miejscowościami gminy Górzycy stanowi problem, szczególnie dla mieszkańców wsi położonych z dala od Górzycy oraz z dala od głównych ciągów komunikacyjnych (DK 31 i DK 22).³³ Średnia odległość z miejscowości do siedziby gminy to 6 km licząc po linii prostej. Średnia odległość z jednej miejscowości do najbliższej miejscowości to 2,5 km po linii prostej³⁴. Głównym ciągiem komunikacyjnym gminy są drogi krajowe nr 31 i 22, przy których położonych jest 6 (Chyrzyno, Żabczyn, Ługi Górzyckie, Górzycy, Owczary i Pamięcin) spośród 12 miejscowości wchodzących w skład gminy. Naturalnym kierunkiem mobilności z pozostałych 6 miejscowości jest Górzycy, stanowiąca swojego rodzaju „centrum przesiadkowe” i portal do podróży na dalsze odległości w kierunku Słubic i Kostrzyna nad Odrą. Ruch w stronę Górzycy z tych miejscowości odbywa się przy wykorzystaniu dróg powiatowych i wojewódzkiej. W gminie znajdują się trzy ścieżki rowerowe – jedna o charakterze turystyczno-rekreacyjnym (po koronie wału od granicy z gminą Słubice do Górzycy – jej kontynuacja w stronę Kostrzyna może mieć duże znaczenie w kontekście nadania ścieżce charakteru ciągu komunikacyjnego.) oraz ścieżki o charakterze komunikacyjnym pomiędzy Owczarami a Górzycą oraz wsiami Czarnów i Stańsk.

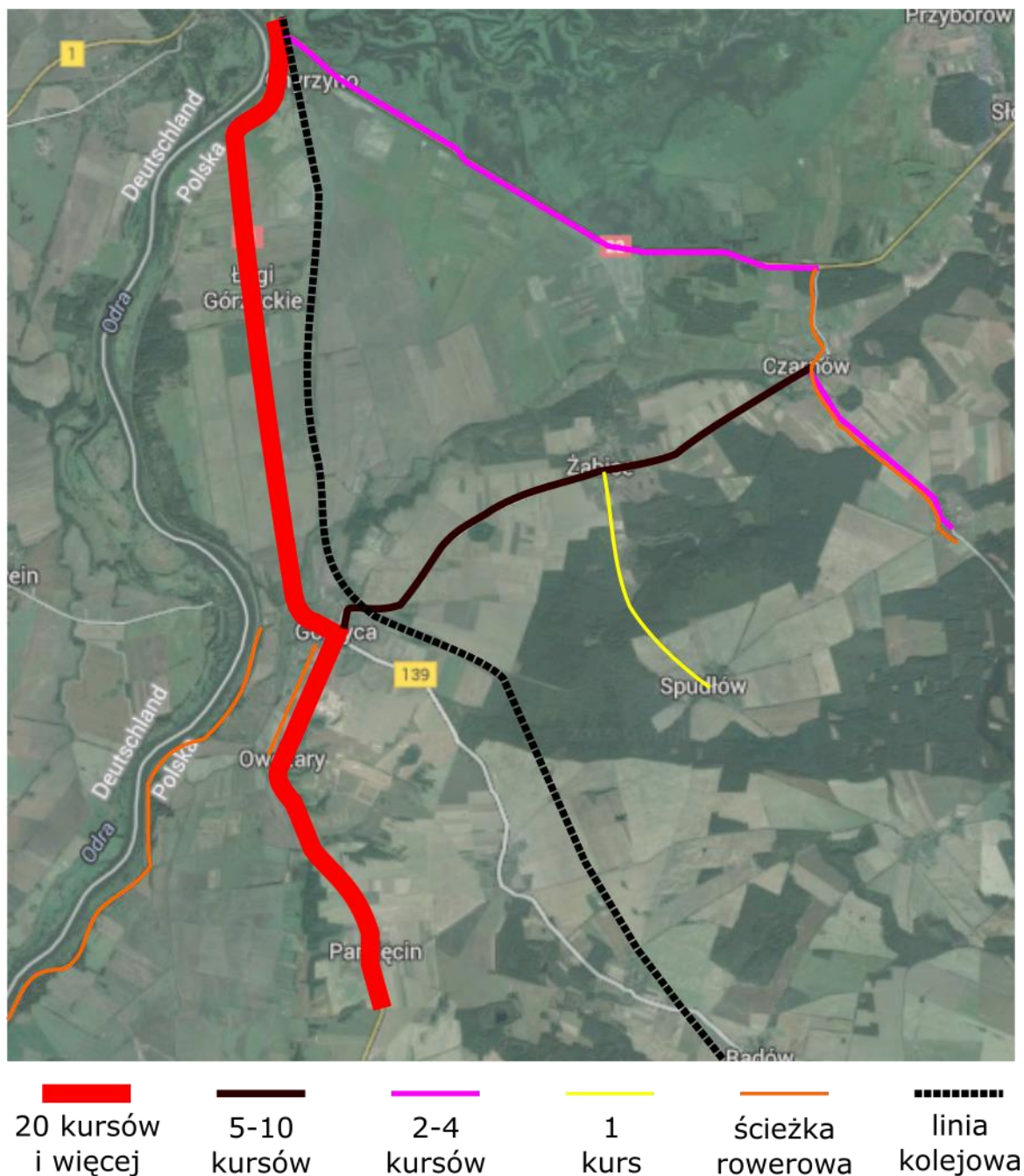
Komunikacja publiczna na terenie gminy zapewniana jest głównie przez lokalnego przewoźnika firmę Transhand sp.z o.o. oraz linię kolejową (fragment magistrali biegnącej od Szczecina po Wrocław). Autobusy do Górzycy z dowolnej miejscowości w gminie kursują średnio 9 razy w ciągu dnia. Jednak zdecydowana większość tych kursów odbywa się na odcinku drogi krajowej 31 i dotyczy jedynie połączenia 4 miejscowości gminy Górzycy. Ze względu na położenie Górzycy pomiędzy dwoma większymi ośrodkami miejskimi, połączonymi właśnie DK31 to te dwa kierunki cieszą się największą popularnością wśród oferowanych kursów (Słubice i

³³ Problem zgłaszany przez mieszkańców podczas spotkań diagnostycznych z mieszkańcami. Notatka Lokalnej Grupy Działania Zielonej Doliny Odry i Warty z dnia 6.03.2015 r.

³⁴ Odległości podano w oparciu o obliczenia własne na podstawie narzędzi google earth

Kostrzyn nad Odrą). Gdyby w zestawieniu pominąć kursy autobusów na tym odcinku okazuje się, że średnia ilość kursów dziennie spada do zaledwie 2,65. Dwie miejscowości w gminie nie leżą na trasie autobusowej. Są to Laski Lubuskie oraz Radówek. W przypadku tej pierwszej miejscowości komunikacja z Górzycą jest natomiast zapewniona przez kolej (8 kursów dziennie, z czego połowa w stronę Górzycy). Oprócz Lasek Lubuskich stacja kolejowa znajduje się również w Górzycy i Ługach Górzyskich.

Mapa 1 Schemat komunikacyjny gminy Górzycza

Źródło: opracowanie własne na podstawie e-podroznik.pl, gmina.gorzycza.pl i rozkład-pkp.pl

2.12 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna ma duży wpływ na jakość i komfort życia mieszkańców, na rozwój działalności gospodarczej, chęć osiedlania się na terenie gminy lub pozostawania w swoich rodzinnych miejscowościach. Duże znaczenie ma dostęp do sieci komunalnych (wodociągi, kanalizacja, gaz) oraz gęstość i stan dróg.

2.12.1 DROGI

Bardzo ważnym elementem rozwoju społeczno-gospodarczego gminy jest dobrze rozwinięta sieć dróg, dodatkowo będąca w dobrym stanie technicznym.

Teren gminy Górzycza przecinają dwie drogi krajowe: nr DK22, łącząca Gorzów Wielkopolski z Kostrzynem nad Odrą oraz nr DK31, łącząca Słubice i Kostrzyn nad Odrą. Przez teren gminy przebiega także droga wojewódzka nr 139, łącząca Rzepin i Górzycę. Stan dróg krajowych można ocenić na dobry, natomiast dróg wojewódzkich na dostateczny ze wskazaniem na zły, wymagający modernizacji wraz z podniesieniem ich standardu. Drogi te nie spełniają podstawowych wymagań dotyczących szerokości, nośności, stanu nawierzchni i poboczy, które uwzględniałyby rosnące natężenie ruchu ukierunkowane na przejścia graniczne. Wzrost ilości uczestników ruchu drogowego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 14 Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na drogach krajowych na terenie gminy Górzycza

Droga krajowa (odcinek)	Lata		
	2000	2005	2010
	[szt./d]		
DK22 (Kostrzyn n/O - Lemierzycze)	1536	3109	3288
DK31 (Kostrzyn - Górzycza)	2794	3026	3332

Źródło: GDDKiA

Zwiększone natężenie ruchu spowodowane jest głównie wzrostem ilości pojazdów uczestniczących w ruchu drogowym. Liczbę zarejestrowanych pojazdów na terenie powiatu słubickiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15 Liczba zarejestrowanych pojazdów na terenie powiatu słubickiego w latach 2009-2014

Rodzaj pojazdu	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	[szt.]					
Samochody osobowe	20 217	21 100	22 211	23 118	23 960	24 772
Samochody ciężarowe	2 680	2 815	3 024	3 075	3 163	3 279

Źródło: BDL GUS

Sieć dróg powiatowych i gminnych jest wystarczająca, jednak stan większości tych dróg jest dostateczny lub zły, wymagający remontów lub całkowitej przebudowy. Niezadowalający stan dróg związany jest często ze zbyt słabą konstrukcją nawierzchni. Technologie wykorzystane dawniej do ich budowy są niedostosowane do obecnych potrzeb transportowych, drogi ulegają uszkodzeniom z powodu słabej podbudowy, którą stanowiły zwykle wcześniejsze nawierzchnie żwirowe czy brukowe na podsypce piaskowej.

Wyszczególnienie dróg powiatowych zlokalizowanych na terenie gminy Górzycza zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16 Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Górzycza

Lp.	Nr drogi	Długość (km)	Początek drogi	Koniec drogi	Nawierzchnia
1	1306 F	3,939	Golice	Radówek	Gruntowa
2	1307 F	0,823	Laski Lubuskie	Laski Lubuskie	Bitumiczna
3	1308 F	2,217	Pamięcin	Laski Lubuskie	Bitumiczna
4	1312 F	4,898	Żabice	Sienno	Bitumiczno -gruntowa
5	1313 F	10,193	Górzycza	Czarnów (do drogi kraj. n r 22)	Bitumiczna
6	1314 F	3,417	Ługi Górzyczyckie	droga F 1313 (Forty)	Bitumiczna
7	1315 F	0,990	Górzycza	Górzycza (rz. Odra)	Bitumiczna
8	1316 F	6,955	Czarnów	Gronów	Bitumiczna

2.12.2 ELEKTROENERGETYKA

Gmina Górzycza posiada dobrze rozwiniętą sieć energetyczną. Nowe podłączenia w większości przypadków dotyczą jedynie nowopowstających budynków. Zgodnie z danymi GUS (stan na koniec roku 2014), liczba odbiorców energii elektrycznej na terenie gminy utrzymuje się na podobnym poziomie.

Na terenie gminy działa jeden operator systemu dystrybucyjnego, jest to ENEA Operator Sp. z o.o., oraz wielu sprzedawców, od których można kupować energię. Lista sprzedawców dostępnych na tym obszarze jest dostępna na stronie Urzędu Regulacji Energetyki www.maszwybor.ure.gov.pl.

Układ energetyczny na obszarze gminy oparty jest na sieci krajowej wysokiego napięcia 110 kV, rozdzielanej poprzez Główne Punkty Zasilające GPZ 110/15 na lokalną sieć średniego napięcia 15 kV, następnie transformowanej na sieć 0,4 kV, do której można przyłączać użytkowników.

W chwili obecnej, najbliższej położona linia wyższych napięć przebiega w odległości ok. 35 km od granicy gminy, i jest to linia 220 kV. W planach rozwoju polskiej sieci przesyłowej, przygotowanych przez Polskie Sieci Energetyczne S.A., zapisano perspektywę budowy linii o napięciu 400 kV, przechodzącej w odległości ok. 15 km od granicy gminy Górzycy. Budowa tej sieci planowana jest na lata 2021 – 2025.

2.12.3 GAZOWNICTWO

Gaz ziemny, ze względu na niską emisję spalin, jest mniej szkodliwy dla środowiska naturalnego niż inne popularne źródła energii (olej napędowy czy węgiel). Charakteryzuje go również wysoka wartość opałowa, pełna regulacja i automatyzacja procesów spalania oraz wszechstronność zastosowań.

Usługi dystrybucji gazu na terenie gminy świadczy firma EWE Energia Sp. z o.o. z Międzyrzecza. Spółka ta w roku 2001, wówczas pod nazwą „Media Odra Warta Sp. z o.o.”, rozpoczęła doprowadzanie gazu na teren gminy.

Sieć gazowa rozdzielcza jest wykonana w miejscowościach, Pamięcin, Owczary, Górzycy, Żabice i Czarnów. Gaz wysokometanowy E (GZ-50) dostarczany jest ze stacji zasilającej w miejscowości Brieskow-Finkenheerd w Niemczech, poprzez stację redukcyjną I° w Słubicach. Na terenie gminy nie występują sieci gazowe wysokiego ciśnienia.

Charakterystyka gazu dostarczanego do gminy Górzycy:

- skład: metan (ok. 97,8%), etan, propan, butan (ok. 1%), azot (ok. 1%), dwutlenek węgla i reszta składników (ok. 0,2%),
- ciepło spalania: 11,198 kWh/m³.

Gazociągi średniego ciśnienia wykonane są z rur PE.

Stacja redukcyjna I° w Słubicach powstała w 2001 r. W sezonie letnim obciążenie stacji wynosi 90 m³/h, a w sezonie zimowym 3 200 m³/h (źródło: EWE Energia Sp. z o.o.).

Według danych statystycznych GUS, długość czynnej sieci rozdzielczej oraz ilość odbiorców na terenie gminy Górzycy systematycznie wzrasta. Jest to spowodowane przyłączaniem się kolejnych odbiorców w miejscowościach, w których istnieje już sieć rozdzielcza. Bardziej szczegółową charakterystykę sieci gazowej na terenie gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17 Sieć gazowa na terenie gminy Górzycy w latach 2007 – 2014.

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Długość czynnej sieci rozdzielczej	m	24043	24043	24521	24919	33451	33451	33715	bd
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	169	184	197	225	220	235	247	bd

Odbiorcy gazu	gospod.	171	183	176	205	213	211	219	bd
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	62	62	605	720	737	756	771	799

Źródło: BDL GUS.

Ok. 88,5 % odbiorców gazu (biorąc pod uwagę liczbę przyłączy) na terenie gminy stanowią gospodarstwa domowe. Handel i usługi posiada 9,5% przyłączy, a przemysł jedynie 1%. Natomiast porównując ilość pobranego gazu, gospodarstwa domowe zużywają tylko 59,5 % (z czego jedynie 9 % gospodarstw wykorzystuje gaz do ogrzewania mieszkań), a handel i usługi 33 % oraz przemysł 6% (dane *EWE Energia Sp. z o.o.* za 2014 r.).

Do gazociągu podłączone są następujące obiekty użyteczności publicznej:

- Urząd Gminy Górzycy,
- Zespół Szkół w Górzycy,
- Szkoła Podstawowa w Czarnowie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Górzycy,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Górzycy,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Żabicach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Górzycy,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Czarnowie.

2.12.4 CIEPŁOWNICTWO.

Ogrzewanie budynków na terenie gminy Górzycy odbywa się głównie poprzez indywidualne kotłownie opalane paliwem stałym (węgiel, drewno) lub gazem. Wyjątek stanowi wspólna kotłownia węglowa obejmująca swoim działaniem bloki mieszkalne na Osiedlu 40-lecia PRL w Górzycy. Dostarcza ona ciepło dla 9 bloków 18-to rodzinnych i ciepłą wodę dla 7 bloków.

2.12.5 TELEKOMUNIKACJA I INTERNET

Główni operatorzy sieci komórkowych w Polsce oferują na większości terenu gminy Górzycy telefonię komórkową oraz internet mobilny o jakości telefonii komórkowej trzeciej generacji (3G), a w zachodniej części gminy 4G. Jedynie na niewielkim obszarze we wschodniej części gminy, usługi te są dostępne jedynie w jakości 2G, a nawet miejscami zanikają całkowicie.

Nadajniki sieci komórkowych zlokalizowane na terenie gminy Górzycy zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 18 Charakterystyka nadajników sieci komórkowych zlokalizowanych na terenie gminy Górzycy.

Lp.	Operator	Lokalizacja	Symbol ID masztu
-----	----------	-------------	------------------

1.	Orange	przy drodze krajowej DK31, Górzycy, naprzeciw stacji benzynowej	8761
2.	Plus i T-Mobile	Górzycy, na terenie b. PGR	33757 (Plus), 42149 (T-Mobile)

Źródło: www.beta.btsearch.pl.

Telefonię i internet stacjonarny na terenie gminy Górzycy oferuje wielu dostawców. Dzięki wcześniejszym inwestycjom realizowanym przez firmę Telekomunikacja Polska S.A. (obecnie Orange Polska S.A.), na terenie gminy istnieje dobrze rozbudowana sieć telefoniczna obejmująca prawie cały obszar zabudowany.

2.12.6 ZAOPATRZENIE W WODĘ I ODPROWADZENIE ŚCIEKÓW

Gospodarką wodno-ściekową na terenie gminy zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej, funkcjonujący na zasadzie jednostki budżetowej. Zakład powstał w roku 2002 (Uchwała nr III/22/2002 Rady Gminy w Górzycy z 30 grudnia 2002 r. w sprawie utworzenia jednostki organizacyjnej gminy pod nazwą „Zakład Gospodarki Komunalnej”).

2.12.7 GOSPODARKA WODNA

Według danych GUS z 2014 r., z sieci wodociągowej w gminie Górzycy korzysta ponad 96% ludności.

Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej wynosi 41,2 km.

Krótką charakterystyka ujęć wody w poszczególnych miejscowościach przedstawia się następująco:

Górzycy

Ujęcie wody wybudowano w 1972 r. pierwotnie dla potrzeb dawnego PGR-u. Obecnie stanowi podstawowe ujęcie wody dla miejscowości Górzycy, Owczary, Stacja Ługi Górzyskie. Początkowo był to zestaw trzech studni wierconych. W 1984 r. uzupełniono ujęcie o dwie studnie, z czego jedna zastąpiła istniejącą studnię nr 1.

Studnia nr 1 wykonana przez HYDROGEOWIERT z Ośna Lubuskiego w 1984 r., o wydajności $Q_e = 90 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 5,7 \text{ m}$,. Głębokość studni 32 m.

Studnia nr 2 wykonana przez ELWOD z Zielony Góry w 1972 r., wydajność $Q_e = 54,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 9,0 \text{ m}$. Głębokość studni 32 m.

Studnia nr 3 wykonana przez ELWOD z Zielonej Góry w 1972 r., o wydajności $36 \text{ m}^3/\text{h}$ i depresji $S = 8,9 \text{ m}$. Głębokość studni 32 m.

Studnia nr 4 wykonana w 1984 r. przez HYDROGEOWIERT z Ośna Lubuskiego. Wydajność $Q_e = 90 \text{ m}^3/\text{h}$ i depresja $S = 9,0 \text{ m}$, głębokość 37 m.

Stacja uzdatniania wody jest w pełni zautomatyzowana po modernizacji w 1998 r. Dodatkowe zabezpieczenie w wodę stanowią dwa zbiorniki retencyjne.

Żabice

Ujęcie wody składa się z dwóch studni:

Studnia nr 1 o głębokości 106 m i zasobach eksploatacyjnych $Q = 58 \text{ m}^3/\text{d}$ przy depresji $S = 32,0 \text{ m}$, wykonana w 1975 r.

Studnia nr 2 o głębokości 95 m i zasobach eksploatacyjnych $Q = 62,0 \text{ m}^3/\text{h}$; wykonana w 1976 r.

Czarnów

Na ujęcie składają się dwie studnie wiercone:

Studnia nr 1 wykonana w 1973 r. przez ELWOD z Zielonej Góry. Głębokość studni 30 m, średnica rur $\varnothing 506 \text{ mm}$, zasoby ujęcia wody $Q = 56,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 2,60 \text{ m}$.

Studnia nr 2 (awaryjna) odwiercona w 1974 r. również przez ELWOD z Zielonej Góry. Głębokość studni 28 m, średnica rur $\varnothing 506 \text{ mm}$, zasoby ujęcia wody $Q = 38,70 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 2,60 \text{ m}$.

Stańsk

Ujęcie stanowią dwie studnie wiercone zlokalizowane na terenie dawnego PGR:

Studnia nr 1 odwiercona w 1965 r. przez „Wodrol” Zielona Góra. Głębokość studni 51,3 m, zasoby ujęcia wody $Q = 43,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 2,47 \text{ m}$.

Studnia nr 2 (awaryjna) wykonana w 1981 r. także przez „Wodrol” w Zielonej Górze. Głębokość 50,0 m, zasoby ujęcia wody $Q = 10 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji 6,5m.

Ługi Górzyskie

Na ujęcie składają się dwie studnie wiercone wykonane w 1975 r. przez „Wodrol” Zielona Góra.

Studnia nr 1 odwiercona została na głębokość 18 m; wydajność $Q = 19,48 \text{ m}^3/\text{h}$.

Studnia nr 2 odwiercona na głębokość 30,0 m, wydajność eksploatacyjna $Q = 60 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 2,5 \text{ m}$.

Stację uzdatniania wody w Ługach Górzyskich zmodernizowano w 2012 r. Zakres wykonanych prac obejmował całkowitą wymianę osprzętu (m.in. hydroforów, filtrów, armatury, agregatu).

Spudłów

Ujęcie wody składa się z dwóch studni wierconych:

Studnia nr 1 wykonana została w 1964 r. przez „Wodrol” w Gorzowie Wlkp. Głębokość 82,0 m, wydajność $Q = 17,1 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 4,5 \text{ m}$.

Studnia nr 2 wykonana w 1974 r. przez „Wodrol” Zielona Góra. Głębokość studni 59,0 m, wydajność $Q = 27,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 6,0 \text{ m}$.

Stację uzdatniania wody w Spudłowie zmodernizowano w 2012 r. Zakres wykonanych prac obejmował całkowitą wymianę osprzętu (m.in. hydroforów, filtrów, armatury, agregatu).

Pamięcin

Ujęcie wody stanowią dwie studnie:

Studnia nr 1 wykonana w 1973 r. z rekonstrukcją w 1982 r. dokonaną przez GGSP „Hydrowiert” w Ośnie. Głębokość studni 51,5 m, zasoby eksploatacyjne studni $Q = 18,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 5,0 \text{ m}$.

Studnia nr 2 wykonana w 1995 r. przez Zielonogórskie Zakłady Górnictwa Nafty i Gazu. Wydajność studni $Q = 49,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 1,34$.

W latach 2008 i 2015 przeprowadzono wymianę sieci wodociągowej wraz z hydrantami.

Laski

Ujęcie wody stanowią dwie studnie:

Studnia nr 1 wykonana po zamknięciu trzech studni na wskutek kolmatacji filtrów. Wykonana w 1996 r. przez PGNiG S.A. w Warszawie – oddział wierceń Zielona Góra. Głębokość studni 45,5 m, wydajność $Q = 15,40 \text{ m}^3/\text{h}$ i $S = 1,70 \text{ m}$.

Studnia nr 2 została wykonana w 1998 r. przez Zakład Wierceń Zielona Góra.

W roku 2015 modernizacji została poddana stacja uzdatniania wody i częściowo wymieniona sieć wodociągowa. Na stacji uzdatniania wody wykonano całkowitą wymianę osprzętu oraz postawiono nowy budynek technologiczny. Dodatkowo wykonano czyszczenie chemiczne studni.

2.12.8 GOSPODARKA ŚCIEKOWA

Na terenie gminy Górzycy funkcjonują trzy oczyszczalnie ścieków, do których przyłączonych jest ok. 74% mieszkańców (stan na koniec 2014 r.). W wyniku inwestycji prowadzonych w 2015 r. oraz planowanych na najbliższe lata, wskaźnik ten znacznie wzrośnie.

Oczyszczalnia ścieków w Górzycy

W chwili obecnej prawie w całości skanalizowane są następujące miejscowości: Górzycy, Pamięcin, Owczary i Golice (miejscowość Golice jest zlokalizowana na terenie gminy Słubice). Ścieki z tych miejscowości trafiają na oczyszczalnię ścieków w Górzycy. W roku 2011 zakończyła się całkowita rozbudowa i modernizacja tego obiektu wraz z budową sieci kanalizacyjnej, umożliwiającej przyłączenie poszczególnych miejscowości. Rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków umożliwiła zwiększenie jej przepustowości z $305 \text{ m}^3/\text{d}$ do $490 \text{ m}^3/\text{d}$. Wybudowano prawie 14 km sieci kanalizacyjnej i 7 przepompowni. W 2015 r. wykonano jeszcze 115 mb sieci grawitacyjnej na ul. Wolności w Górzycy.

Oczyszczalnia ścieków w Czarnowie

Modernizację oczyszczalni ścieków w Czarnowie wykonano w 2015 r. Wykonano również część sieci kanalizacyjnej, w celu przyłączenia miejscowości Żabice. Obecnie trwają lub są wykańczane prace mające na celu podłączanie kolejnych posesji:

- ul. Kostrzyńska w Żabicach – sieć grawitacyjna – (230 mb),
- m. Stańsk – sieć tłoczna (45 mb) wraz z przepompownią ścieków + grawitacyjna (50 mb).

Na najbliższe lata zaplanowano jeszcze realizację następujących odcinków:

- rok 2016:
 - ul. Października w Żabicach podłączenie 5 domów (sieć grawitacyjna) – wówczas miejscowość będzie skanalizowana w 100%,
 - ul. Kolejowa w Czarnowie – sieć grawitacyjna (340 mb)
- rok 2017:
 - ul. Polna w Czarnowie – sieć grawitacyjna (300 mb),
 - ul. Strzelecka w Czarnowie – sieć grawitacyjna (90 mb),
 - ul. Kopernika w Czarnowie – sieć grawitacyjna (240 mb),
 - miejscowość Stańsk – sieć grawitacyjna 280 (mb).

Oczyszczalnia ścieków w Ługach Górzycznych

Oczyszczalnia w Ługach Górzycznych obsługuje tylko tę jedną miejscowość. Oczyszczalnia spełnia wymagane parametry, jednak zastosowana technologia jest już przestarzała, a urządzenia są wyeksploatowane. Ze względu na trudności w obsłudze takiego obiektu należałoby wykonać jego modernizację w najbliższych latach.

Mieszkańcy miejscowości nie przyłączonych do sieci kanalizacyjnej wywożą ścieki na pobliskie oczyszczalnie ścieków – na oczyszczalnię w Górzycy lub Czarnowie. Na terenie gminy jest także kilka przydomowych oczyszczalni ścieków.

2.12.9 GOSPODARKA ODPADAMI

Na tle Powiatu Słubickiego gmina Górzycza nie wypada najlepiej jeśli chodzi o efektywność systemu zbiórki odpadów. O tym fakcie mówią osiągnięte przez gminę wskaźniki oraz opinie mieszkańców.

System odbierania odpadów ma za zadanie wypracować odpowiedni stopień segregacji odpadów poszczególnych kategorii. Gminy są obowiązane osiągnąć do dnia 31 grudnia 2020 r. docelowy poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo. W 2014 roku oczekiwany poziom był równy zaledwie 4% wagowo.

Tabela 19 struktura odpadów zebranych w gminie Górzycza w 2014 roku.

rodzaj odpadów	Mg
beton, gruz	64,7
wielkogabarytowe	45,7
zmieszane ³⁵	784,7
selektywnie zebrane	4%

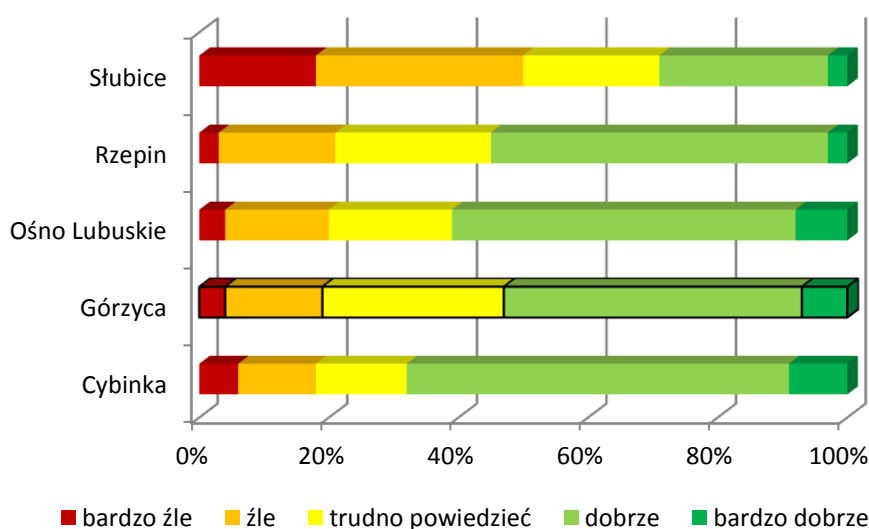
³⁵ Należy odnotować rozbieżność w danych prezentowanych przez GUS (BDL) a dostarczonych przez gminę.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań i danych Gminy Górzycy

Docelowy poziom recyklingu innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych do dnia 31 grudnia 2020 r. powinien osiągnąć wysokość co najmniej 70% wagowo. W 2014 roku gmina Górzycy osiągnęła oczekiwany poziom. Wzrost tego wskaźnika może być przyczyną stopniowego zanikania problemu odpadów poremontowych wyrzucanych „na dziko” w lasach i polach gminy Górzycy. Warto jednak zauważyć, że mieszkańcy nadal zauważają problem dzikich wysypisk, szczególnie w okolicach dróg krajowych, wskazując go jako jeden z głównych w gminie najczęściej w skali powiatu słubickiego.

System odbierania odpadów w gminie Górzycy oceniany jest przez mieszkańców w miarę pozytywnie. Ponad połowa respondentów z tej gminy udzieliło odpowiedzi „dobrze” lub „bardzo dobrze”, co w porównaniu np. z gminą Słubice należy interpretować w bardzo korzystnym świetle.

Wykres 21 Ocena systemu zbierania odpadów w gminach, w oczach mieszkańców Górzycy N=166

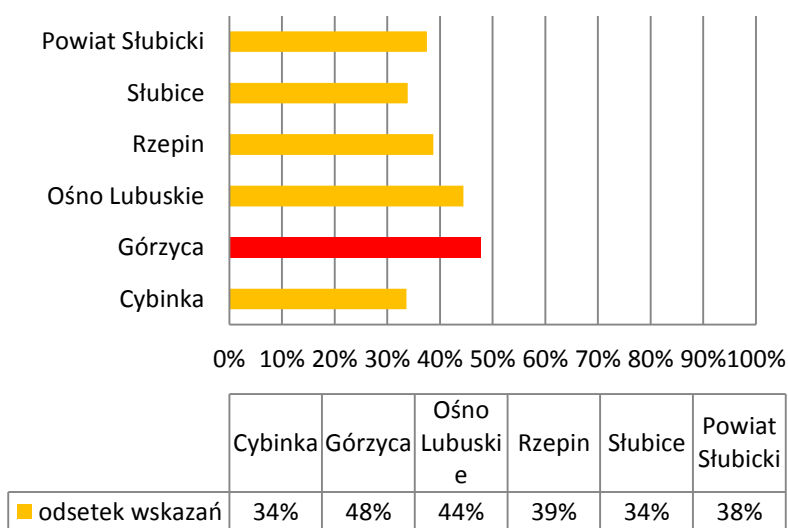

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Problem odpadów to również zjawisko nielegalnych, tzw. dzikich wysypisk. Na terenie powiatu słubickiego jest to zjawisko powszechnie zauważalne, dostrzegane zarówno przez mieszkańców powiatu, jak i przez służby leśne. Z wywiadu przeprowadzonego z przedstawicielem Nadleśnictwa Rzepin wynika, że po reformie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w lasach pojawia się mniej śmieci pochodzących z gospodarstw domowych, natomiast wciąż problemem są odpady pochodzące z remontów.

Istnieją również poważne podejrzenia iż znaczna część tego typu odpadów przywożona jest z zagranicy, być może przez polskie ekipy remontowe pracujące w Niemczech. Nadleśnictwa walcząc z tym zjawiskiem wywożą z lasów rocznie tony śmieci. W sąsiedztwie miejscowości, szczególnie osiedli domów jednorodzinnych, problem nielegalnego wyrzucania gruzu i odpadów poremontowych jest szczególnie widoczny. Ponad 30% mieszkańców powiatu zauważa ten problem w swojej okolicy. Najczęściej ten problem wskazywany był właśnie w gminie Górzycy. Likwidacja takich składowisk jest problematyczna ze względu na brak wiedzy pracowników gminy o ich usytuowaniu, częste usytuowanie na działkach niebędących pod nadzorem urzędu gminy oraz brak zaangażowania mieszkańców w walkę z tym zjawiskiem.

Wykres 22 Wskazania problemu dzikich wysypisk śmieci jako jednego z kluczowego w gminach powiatu Słubickiego.

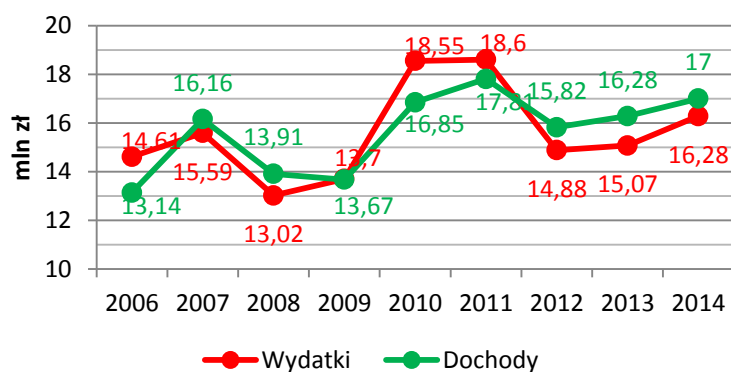

Źródło: 2 opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w powiecie Słubickim. Górzycy N=166

2.13 FINANSE PUBLICZNE

Od 2012 r. wydatki i dochody Gminy Górzycy systematycznie rosną. Jednak po szczycie w 2011 r. zaobserwowano spadek wartości tych dwóch kategorii. W 2011 roku wydatki wyniosły 18,6 mln zł i były wyższe niż dochody. W 2014 r. ich poziom wyniósł 16,3 mln zł, podczas gdy dochody 17 mln zł. Przewaga dochodów nad wydatkami widoczna jest już od 2012 roku, jednak zarówno dochody jak i wydatki w tym okresie rosną w podobnym tempie (średni przyrost absolutny dochodów w omawianym okresie 2012-2014 to 0,6 mln zł rocznie, a średni przyrost absolutny wydatków to 0,75 mln zł).

Wykres 23 Wydatki i dochody Gminy Górzycy w latach 2006-2014 (w mln zł)

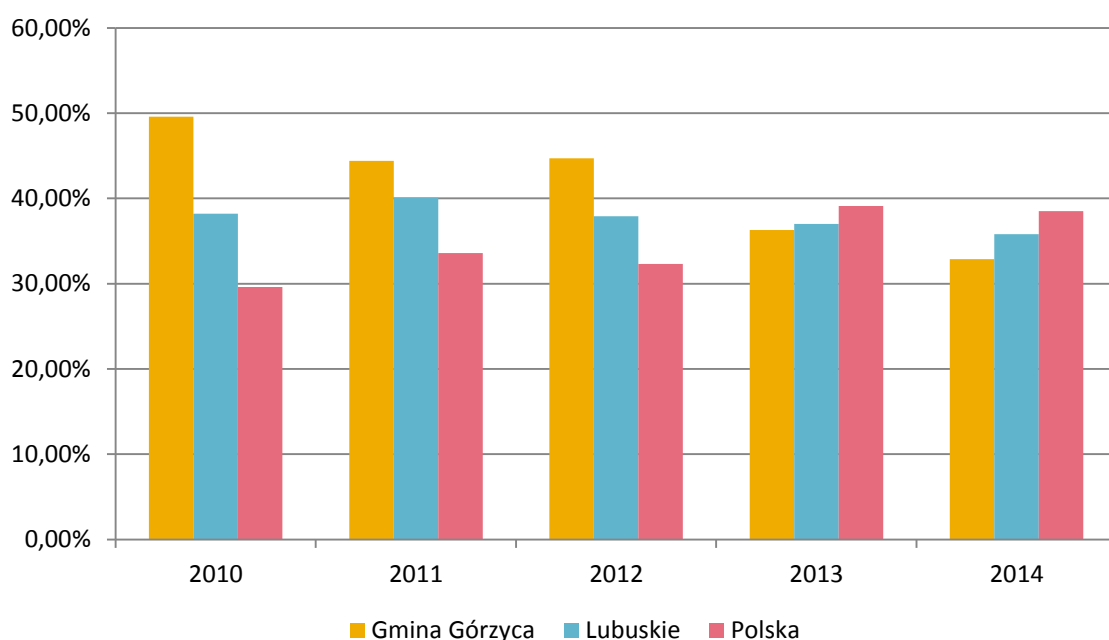
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych gminy Górzycy udostępnianych przez Ministerstwo Finansów RP, publikowanych na portalu www.naszakasa.org.pl

Jak wynika z Rankingu zadłużenia samorządów 2014 r.³⁶ gmina Górzycy charakteryzuje się spadającym poziomem zadłużenia od 2006 roku i jednocześnie rosnącą zdolnością kredytową na przestrzeni lat 2006-2014.

³⁶ www.wspolnota.org.pl

W 2006 roku Górzycza znajdowała się w dziesiątce najbardziej zadłużonych gmin wiejskich Polski. W 2014 roku, ze wskaźnikiem zadłużenia na poziomie 32,86% dochodów jest już na 562 miejscu (z 156 gmin wiejskich w zestawieniu). Zdolność kredytowa Górzyczy na koniec 2014 roku wynosiła 7,937% dochodów gminy, co plasowało ją na 1055 miejscu wśród gmin Polski pod względem możliwości kredytowania inwestycji. Tutaj też odnotowano postęp na przestrzeni ostatnich 9 lat, gdzie pozycja Górzyczy w rankingu wzrosła o blisko 500 miejsc (w latach 2006-2009 Górzycza plasowała się wśród ostatnich 20 samorządów wiejskich w Polsce pod tym względem).

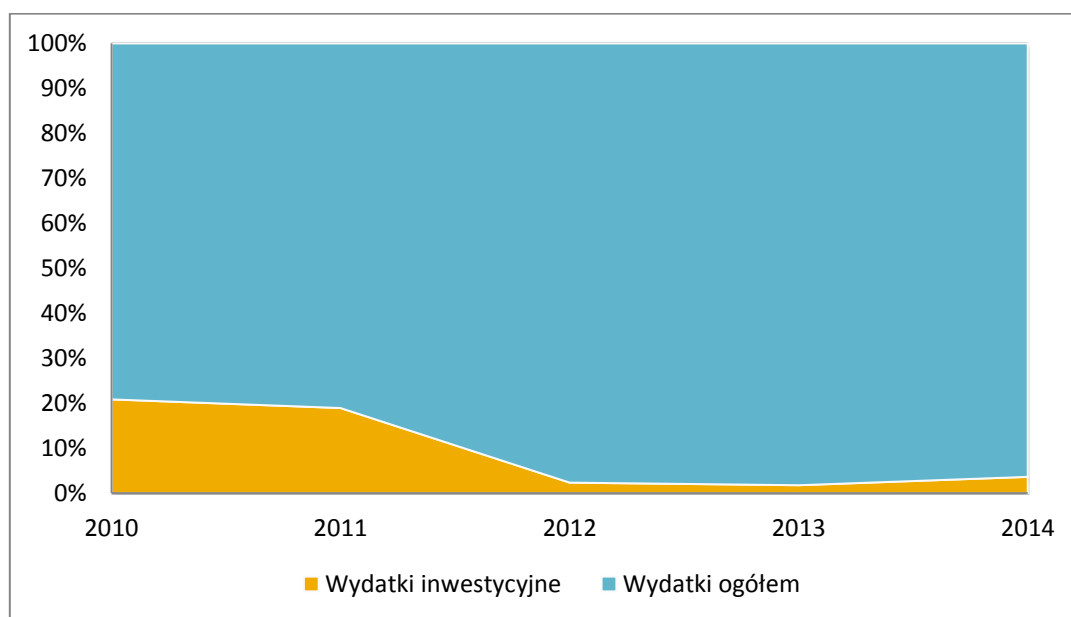
Wykres 24 Zadłużenie Gminy Górzycza do ogółu dochodów w latach 2010-2014 na tle średniego zadłużenia gmin w woj. Lubuskim i w kraju.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów

Stopniowo spadające zadłużenie gminy skorelowane jest ze spadkiem wydatków inwestycyjnych. Środki przeznaczone na inwestycje w budżecie gminy w ostatnich 5 latach zmniejszyły się z ponad 20% do mniej niż 5%. Jednak wydatki w latach 2010-2011 związane były z inwestycją na dużą skalę związaną z gospodarką ściekową i ochroną wód.

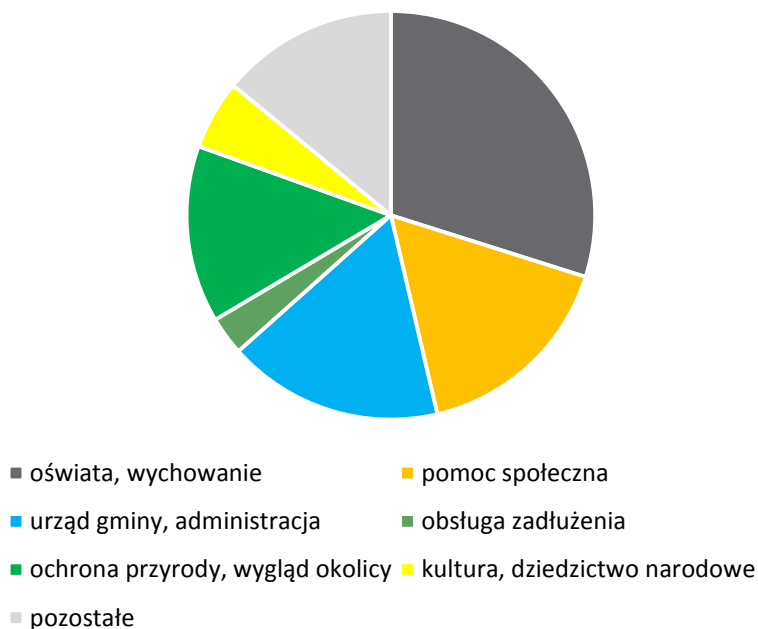
Wykres 25 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Górzycy w latach 2010 – 2014.

źródło Opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów

Struktura wydatków gminy jest charakterystyczna dla gmin miejsko-wiejskich, w których przeważają wydatki na oświatę i wydatki administracyjne (średnia dla gmin wiejskich poniżej 5 tys. Mieszkańców wynosi 465 zł wydatków administracyjnych rocznie na mieszkańca, podczas gdy w Górzycy jest to 661 zł / mieszkańca. W rankingu wspolnota.org.pl wynik ten plasuje Górzycę na 542 miejscu z 1566 gmin pod względem wysokości wydatków administracyjnych w przeliczeniu na mieszkańca).

Wykres 26 Struktura wydatków gminy Górzycy w podziale na dziedziny w 2014 r. (w mln zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów

2.14 INDEKS POTRZEB LOKALNYCH

Indeks POTRZEB LOKALNYCH to narzędzie, umożliwiające porównanie między sobą ocen stopnia rozwoju gmin (jako podstawowych jednostek samorządu terytorialnego) w kontekście siedmiu najważniejszych obszarów funkcjonowania społeczności lokalnych (obszary wskazane na podstawie „Modelu Współpracy”). Porównanie to możliwe jest zarówno w odniesieniu do horyzontu czasowego dla jednej gminy bądź w odniesieniu do innych badanych gmin.

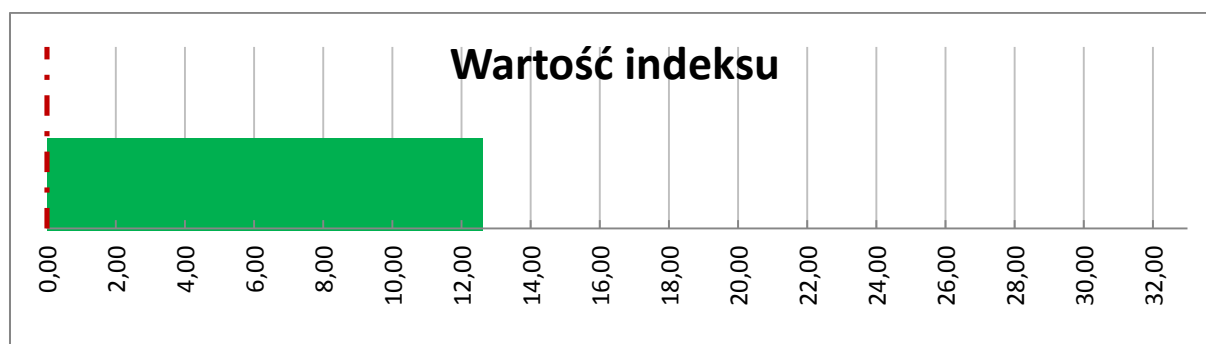
Narzędzie Indeks.PL powstało na kanwie formularza ankiety skonstruowanej na cele diagnozy potrzeb i wyzwań lokalnych w ramach projektu „Modelowe TaNGO” realizowanego przez Fundację na rzecz Collegium Polonicum w Słubicach (analiza dotyczyła najważniejszych obszarów życia społeczności lokalnych – zgodnych z modelem współpracy organizacji pozarządowych w administracją samorządową), a także danych zastanych uzyskanych czy to z danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) czy też od administracji samorządowej.

Aby ocenić sytuację konkretnych gmin (w poszczególnych obszarach i łącznie) postanowiono zestawiać dane z 19 pytań pochodzących z formularza ankiety (załącznik 1) oraz 13 danych zastanych. Taka kombinacja danych pozwala dać całościowy obraz potrzeb i wyzwań stojących przed poszczególnymi jednostkami samorządu w konkretnych obszarach.

Indeks.PL podzielony został na 7 obszarów, w ramach których można uzyskać łącznie od: 0 do 33 pkt. Wynik przedstawiany jest jako procent zdobytych punktów w stosunku do stanu pożądanego. Punktacja wskaźników bazujących na statystycznych danych zastanych dokonywana jest w odniesieniu do średnich danych na poziomie kraju. W poszczególnych obszarach analizowano od 4 do 6 wskaźników.

Odczyt indeksu dla gminy Górzycy w 2014 roku wyniósł 12,61 pkt w skali 0-33 pkt.

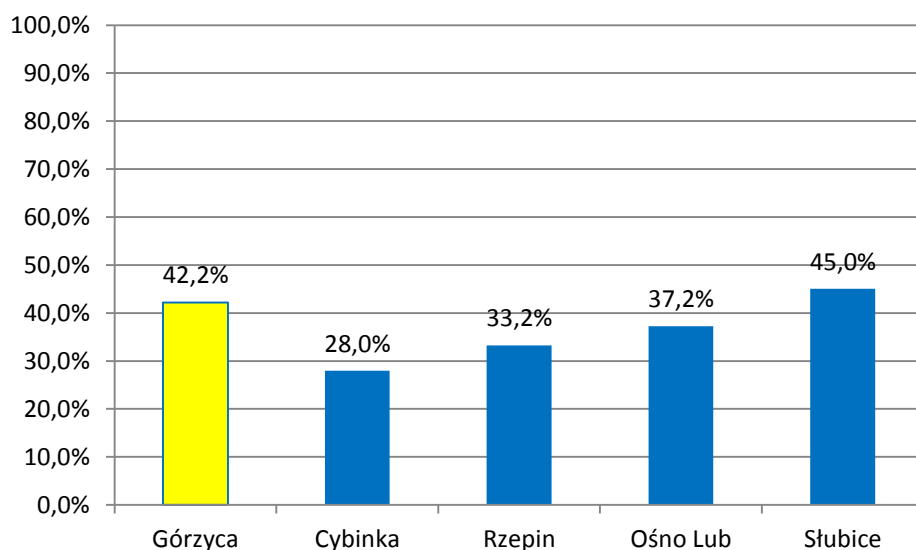
Wykres 27 Wynik Górzycy w Indeksie Potrzeb Lokalnych 2014 w ujęciu punktowym.

Źródło: Diagnoza lokalnych problemów i wyzwań Powiatu Słubickiego, Fundacja na rzecz Collegium Polonicum 2014

Sama wartość wskaźnika bez porównania z innymi gminami tak naprawdę niewiele mówi. Wśród gmin powiatu Słubickiego jest drugi wynik (niewiele niższy niż gmina Słubice – 13,59).

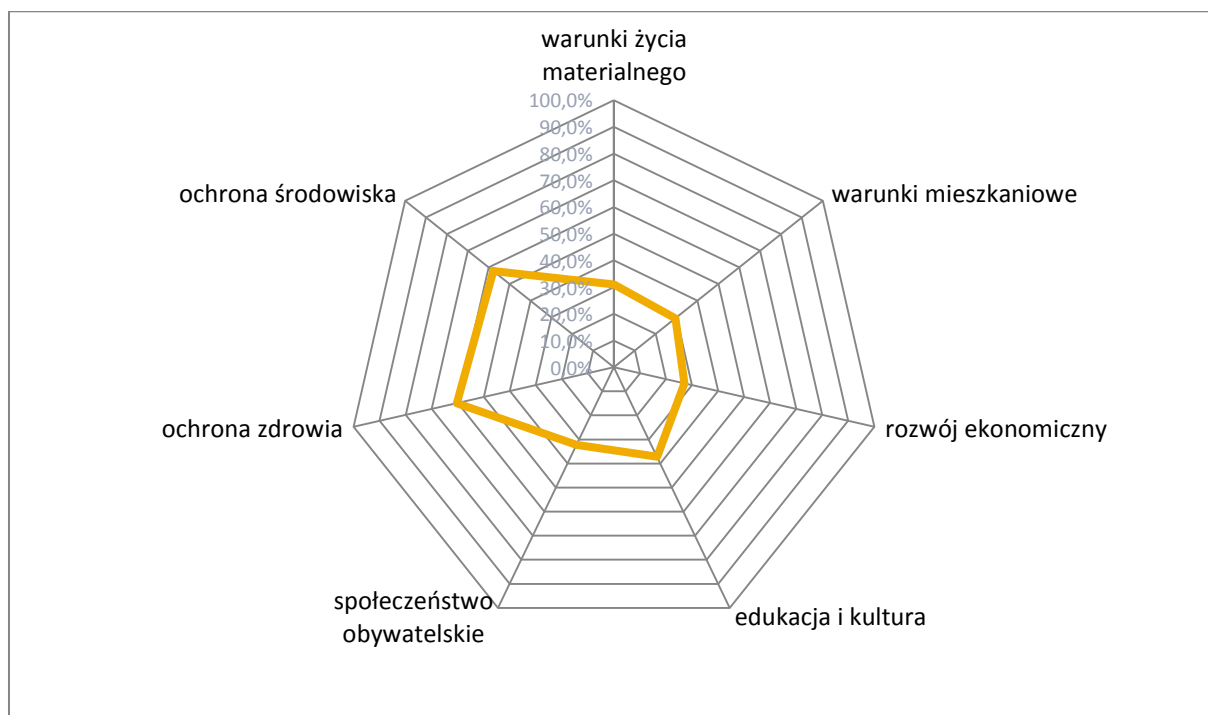
Wykres 28 Wartość Indeksu Potrzeb Lokalnych (w ujęciu %) poszczególnych gmin Powiatu Słubickiego.

Źródło: Diagnoza lokalnych problemów i wyzwań Powiatu Słubickiego, Fundacja na rzecz Collegium Polonicum 2014

W kontekście wyzwań gminy Górzycza większą wartość ma porównanie obszarów indeksu, które podlegały ocenie.

Wykres 29 Graficzne przedstawienie wskaźnik Indeksu Potrzeb Lokalnych w poszczególnych obszarach badanych przez Indeks.

Źródło: Diagnoza lokalnych problemów i wyzwań Powiatu Słubickiego, Fundacja na rzecz Collegium Polonicum 2014

Okazuje się, że obszarem, w którym Górzycza wypada najlepiej są kwestie związane z ochroną zdrowia i ochroną środowiska. Na ten wynik wpływ mają walory przyrodnicze gminy oraz warunki sprzyjające aktywności fizycznej, uprawianiu sportu, turystyki oraz zdrowego trybu życia. W kontekście wysokiej oceny dla obszaru ochrony zdrowia prawdopodobnie wysokie znaczenie ma też fakt stosunkowo niewielkiej odległości z Górzycy

do Słubic i Kostrzyna nad Odrą, czyli miast gdzie opieka zdrowotna ma zdecydowanie lepszą infrastrukturę, oraz ze względu na stopień skomunikowania Górzycy z tymi miejscowościami (kilkanaście/kilkadziesiąt kursów autobusowych dziennie).

Zdecydowanie na drugim biegunie znajdują się kwestie ekonomiczne – warunki życia materialnego, warunki mieszkaniowe i rozwój ekonomiczny. Na tle pozostałych badanych obszarów zastanawiająco nisko wypada społeczeństwo obywatelskie, szczególnie w kontekście połączenia go z obszarem edukacji i kultury, który został oceniony podobnie (a połączeniem tych dwóch obszarów w Górzycy jest działalność Fundacji Kształcenia Kreatywnego, jako organu prowadzącego dwie spośród trzech szkół podstawowych gminy).

3. ANALIZA SWOT

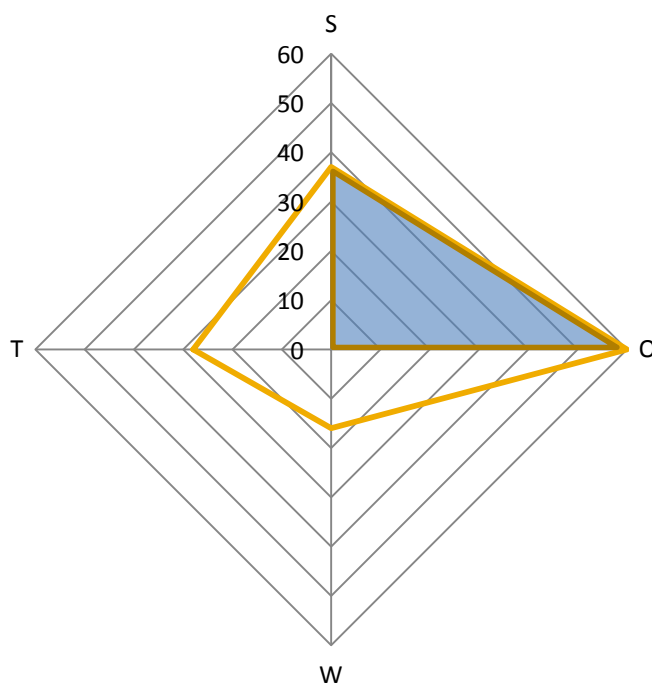
LP	S - mocne strony				O - szanse			
	razem	37	punkty = siła oddziaływania (1-3) * skala występowania (1-3)		razem	60	punkty = siła oddziaływania (1-3) * skala występowania (1-3)	
1	3	2	6	rosnąca liczba ludności	3	2	6	charakter "sypialni" Słubic i Kostrzyna nad Odrą - wzrost liczby mieszkańców
2	3	3	9	silne instytucjonalnie organizacje pozarządowe i jednostki kultury	3	3	9	rozwój infrastrukturalny - zapewnienie dobrych warunków do zamieszkania w Górzycy
3	2	2	4	część szkół zarządzana przez organizację pozarządową	3	3	9	rozwój agroturystyki i turystyki kwalifikowanej
4	1	1	1	bogactwa naturalne w postaci surowców kopalnianych	2	2	4	inicjatywy związane z ochroną przyrody, zachowujące jej bogactwo
5	2	1	2	dobrze wyposażone centrum sportu i rekreacji	2	3	6	rozwój przedsiębiorczości
6	3	3	9	potencjał przyrodniczo-turystyczny (PN Ujście Warty, Muzeum Łąki, Odra, Fortyfikacje, Grodzisko)	2	2	4	zwiększenie zatrudnienia mieszkańców w kontekście ilościowym i jakościowym (wysokość zarobków)
7	3	2	6	położenie blisko granicy i dwóch centrów gospodarczych regionu - Słubic i Kostrzyna nad Odrą	2	2	4	usprawnienie komunikacji między wioskami
8					1	3	3	rozwój kanału promocji i dystrybucji informacji w Górzycy (górzycy24.pl prowadzona przez fzdow)
9					2	3	6	promocja gminy jako miejsca aktywnego wypoczynku
10					3	3	9	rozwój możliwości spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu
LP	W - słabe strony				T - zagrożenia			

	razem			16	punkty = siła oddziaływania (1-3) * skala występowania (1-3)	razem		28	punkty = siła oddziaływania (1-3) * skala występowania (1-3)
1	2	2	4	duży obszar gminy narażony na zalewanie podczas wezbrań rzeki		3	3	9	postępujące zanieczyszczenie środowiska
2	2	2	4	"przelotowy" charakter miejscowości na DK 31		3	3	9	odpływ na stałe młodych ludzi do większych miast
3									
	2	1	2	zauważalny problem dzikich wysypisk śmieci		1	2	2	mały stopień identyfikacji z miejscem zamieszkania wśród ludności napływowej
4									
	2	3	6	słabo rozwinięta tożsamość lokalna		2	2	4	postępująca tendencje do braku współpracy i bezinteresownego dbania o dobro wspólne
5						2	2	4	asymilacja cudzoziemców imigrujących do gminy

Oprócz wyszczególnienia elementów analizy SWOT dokonano oceny siły oddziaływania każdego z nich oraz skali tego oddziaływania. Oba te czynniki oceniano w skali od 1 do 3, a iloraz tak przyznanych punktów stanowi wskaźnik znaczenia danego elementu. W gminie Górzycy na pierwszy plan wychodzą dwie mocne strony – pierwsza związana z siłą lokalnych organizacji pozarządowych i skalą ich zaangażowania we współpracę z gminą, a drugą związaną z potencjałem turystycznym gminy (zorientowanym wokół zasobów przyrodniczych oraz historycznych). Szczególnie ta druga silna strona jest mocno powiązana z najbardziej znaczącymi szansami Górzycy, tymi związanymi z rozwojem turystyki, agroturystyki i turystyki kwalifikowanej oraz rozwojem możliwości spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu. Te możliwości, w powiązaniu z rozwojem ogólnej infrastruktury wpływającej na jakość życia w gminie sprawiają, że ma ona szansę stać się „perełką” Środkowego Nadodrza i przyciągać nowych mieszkańców, spragnionych spokoju, bliskości przyrody i świeżego powietrza oraz wachlarza możliwości przebywania na nim przy jednoczesnej bliskości dużych ośrodków miejskich i Niemiec. Słabe strony gminy Górzycy nie są tak wyraziste jak te mocne. Najważniejszą z nich wydaje się być wciąż nierozwinięta tożsamość lokalna, która powoduje brak „zakorzenienia” mieszkańców, co z kolei skutkuje niewielkim zaangażowaniem w działania o charakterze dobra wspólnego. Zagrożeniem dla mocnych stron i szans gminy Górzycy jest degradacja walorów przyrodniczych spowodowana szkodliwą działalnością człowieka oraz problemy z trwałością tkanki społecznej po napływaniu nowych mieszkańców (w tym także, co jest coraz bardziej prawdopodobne, cudzoziemców).

Analiza siły oddziaływania poszczególnych elementów analizy SWOT w zestawieniu ze skalą tego oddziaływania pozwala na określenie optymalnego modelu strategii rozwoju gminy w kontekście możliwości wykorzystania silnych stron i szans w celu eliminacji zagrożeń czy wykorzystania szans. Poniższy wykres przedstawia optymalny model strategii dla badanego obszaru. Obszar o największej powierzchni pomiędzy osiami x i y a wierzchołkiem niebieskiego rombu wskazuje na określony rodzaj strategii. Rozważane warianty strategii to:

- Agresywna (pole SO) - wykorzystanie szans w oparciu o silne strony
- Konkurencyjna (pole WO) - wykorzystanie szans w oparciu o niwelację słabych stron
- Konserwatywna (pole ST) - wykorzystanie mocnych stron dla uniknięcia zagrożeń
- Defensywna (pole WT) - wzmocnienie słabości aby uniknąć zagrożeń

Największe pole na powyższym wykresie posiada obszar O-S czyli wariant strategii agresywnej. Charakterystyka tej strategii opisywana jest w literaturze w następujący sposób:

Strategia agresywna: z analizy wynika, że w jednostce przeważają mocne strony a w jej otoczeniu silnie powiązane z nimi szanse – strategia agresywna jest strategią silnej ekspansji oraz rozwoju wykorzystującego obydwie czynniki.³⁷

³⁷ Na podstawie: http://encyklopedia.naukowy.pl/Analiza_SWOT

4. STRATEGIA ROZWOJU GMINY GÓRZYCA

4.1 GŁÓWNE CELE STRATEGICZNE

1. wyrównanie dostępu do usług publicznych
2. poprawa komunikacji i mobilności mieszkańców
3. integracja, współpraca i wzrost zaangażowania mieszkańców dla wspólnego dobra
4. stworzenie warunków do aktywnego wypoczynku

4.2 WIZJA – GÓRZYCA 2022

Górzycy wykorzystując swój potencjał przyrodniczy jest doskonałym miejscem do zamieszkania dla rodzin. Górzycy dysponuje nowoczesną bazą edukacyjną i cieszy się wysoką jakością nauczania w szkołach. Infrastruktura i czyste środowisko zachęca do aktywnego spędzania czasu na wolnym powietrzu. Miejscowości gminy są ze sobą skomunikowane siecią dróg i ścieżek rowerowych. Standardy mieszkania w gminie wzrastają wraz z każdym kilometrem instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej. Gmina jest aktywna fizycznie i społecznie, ponieważ działa tutaj kilka prężnych organizacji, które we współpracy z gminą i radami sołeckimi podejmują szereg działań na rzecz dobra wspólnego, pozyskując na ten cel znaczne środki również ze źródeł leżących poza gminą Górzycy.

4.3 KIERUNKI INTERWENCJI

CEL / typ działań	przygotowawcze	marketingowe	inwestycyjne	nieinwestycyjne
1. wyrównanie dostępu do usług publicznych	- projekty budowlane		- Prace kanalizacyjne i wodociągowe - Rozwój i unowocześnienie bazy edukacyjnej	- podnoszenie jakości nauczania w szkołach; - rozwój oferty kulturalnej, w tym na wsiach;
2. poprawa komunikacji i mobilności mieszkańców	- projekty budowlane		- Modernizacja dróg gminnych i osiedlowych; - Budowa i modernizacja chodników;	

			- Budowa ścieżek rowerowych; - Wymiana wiat przystankowych; - Współpraca przy remontach dróg powiatowych i wojewódzkich;	
3. integracja, współpraca i wzrost zaangażowania mieszkańców dla wspólnego dobra	- aktywne, partnerskie tworzenie programu współpracy z organizacjami; - szkolenia i inne formy podnoszenia kompetencji liderów społeczności lokalnych; - zapewnienie pomocy w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych na działania organizacji pozarządowych;	- promowanie postaw aktywnych społecznie; -	- rewitalizacje przestrzeni publicznych	- Współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, w szczególności z Lokalną Grupą Działania, w sferze kreowania rozwoju obszaru wiejskiego i promocji gminy oraz z lokalnymi parafiami w sferze pozyskiwania środków na remonty obiektów sakralnych - Rozwój instrumentów pobudzających aktywność społeczną (np. Inicjatywa Lokalna, Konsultacje Społecznej, Fundusz sołecki)
4. stworzenie warunków do aktywnego wypoczynku	- Realizacja Programu Ochrony Środowiska; - Opracowanie koncepcji kompleksowe system zmniejszenia niskiej emisji	- promowanie zdrowego, aktywnego trybu życia; - promowanie postaw proekologicznych	- Modernizacja i budowa obiektów sportowych i rekreacyjnych; - Doposażenie placów zabaw; - Budowa siłowni zewnętrznych	- Czynna ochrona środowiska, w tym czystości wód oraz powietrza; - Współpraca z lokalnymi klubami sportowymi w sferze pobudzania

			- Budowa ścieżek rowerowych; - Budowa infrastruktury sportów wodnych i spędzania czasu nad wodą (Marina)	aktywności fizycznej; - Współpraca z kołami Łowieckimi na terenie gminy
--	--	--	---	--

4.4 PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA

CEL / projekty	Wyższy priorytet	Niższy priorytet	Źródła finansowania
1. wyrównanie dostępu do usług publicznych	- Zakończenie prac kanalizacyjnych Czarnów, Stańsk; - Położenie kanalizacji sanitarnej w ulicach: Polna, Kopernika- część, Kolejowa, Stańsk, Żabice, Czarnów; - Rozwój i unowocześnienie bazy edukacyjnej Zespołu Szkół w Górzycy oraz Szkoły podstawowej w Czarnowie.	- Modernizacja hydroforni w m. Górzycy i Pamięcin; - Budowa sieci wodociągowej w m. Laski Lubuskie.	PROW, Schetynówki/ Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych budżet gminy, RPO-L 2020 LEADER
2. poprawa komunikacji i mobilności mieszkańców	- Modernizacja drogi gminnej ul. Świerczewskiego w Górzycy oraz innych dróg gminnych; - Budowa chodników: ul.1 Maja,Cmentarna w Czarnowie i inne; - Przebudowa dróg gminnych i osiedlowych: w Górzycy (ul. Jaśminowa, ul. Różana,), W Czarnowie (ul. Polna, Stańska, Strzelecka, Mickiewicza, cz. Kopernika), m. Radówek, m. Pamięcin,	- Współpraca przy modernizacjach dróg powiatowych i wojewódzkich na terenie gminy (Spudłów, Laski Lubuskie); - Wymiana wiat przystankowych na terenie całej gminy; - Budowa ścieżki rowerowej pomiędzy miejscowościami Górzycy – Czarnów oraz po koronie wału przeciwpowodziowego. - Budowa ścieżki rowerowej	budżet gminy, PROW, EuroVelo, RPO-L 2020 EWT LEADER Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych

	m. Stańsk;	po zamkniętym torowisku od granicy miasta Kostrzyn nad Odrą do granicy gm. Słońsk.	
3. integracja, współpraca i wzrost zaangażowania mieszkańców dla wspólnego dobra	- Rewitalizacja Parku w Górzycy; - Rozwój Funduszu Sołeckiego jako instrumentu kształtującego rozwój wsi;	- Remonty zabytków, obiektów sakralnych i współtowarzyszących;	EFS, LEADER
4. stworzenie warunków do aktywnego wypoczynku	- Modernizacja boiska sportowego w Czarnowie; - Budowa boiska wielofunkcyjnego w Żabicach; - Dopuszaenie istniejących placów zabaw na terenie gminy; - Budowa siłowni zewnętrznych w miejscowościach: Żabice, Spudłów i Ługi Górzyskie.	- Opracowanie koncepcji kompleksowego systemu zmniejszenia niskiej emisji poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej z terenu Gminy Górzyska.	PROW, RPO-L 2020, granty dla organizacji pozarządowych (Działaj Lokalnie i inne mniejsze programy) LEADER Pogranie Rządowe (lubusik, Orlik)

5. WDRAŻANIE STRATEGII

5.1 EWALUACJA I MONITORING

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu lub działania z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Jednym z głównych celów ewaluacji jest ocena rzeczywistych lub spodziewanych efektów realizacji danej interwencji publicznej. Ewaluacja jest zatem próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania podjęte w zgodzie ze strategią rozwoju przyniosły oczekiwane efekty.

Monitoring a ewaluacja

Monitoring i ewaluacja mimo iż z natury podobne działania, różnią się między sobą zasadniczo. Najważniejszą różnicą jest poziom głębi dostarczanych przez te narzędzia informacji. Podczas gdy monitoring weryfikuje, czy zaplanowane zdarzenie doszło do skutku, to ewaluacja bada to zdarzenie pod kątem jego efektów oraz przyczyn dla których się ono wydarzyło (lub dlaczego się nie wydarzyło). Na poziomie realizacji Strategii linia demarkacyjna pomiędzy monitoringiem a ewaluacją przebiega tam, gdzie występuje rozróżnienie pomiędzy produktem działania (np. 30 km ścieżek rowerowych) a jego rezultatem (wzrost aktywności fizycznej mieszkańców gminy). Należy jednak w tym miejscu zauważyć, że rezultaty weryfikować będzie można dopiero po pewnym czasie. Ze względu na swój charakter nie są one bowiem możliwe do zbadania zanim od zakończenia działań nie upłynie odpowiednia ilość czasu (w tym przypadku od 1 do 3 lat). Wobec tego ocena osiągnięcia rezultatów powinna być prowadzona w kilku określonych momentach wdrażania strategii, nie zaś w sposób ciągły jak produkty.

System ewaluacji wdrażania strategii rozwoju gminy Górzycza zakłada, że każdy z celów określonych w strategii ma przypisanego innego opiekuna, którego zadaniem jest zbieranie danych niezbędnych do oceny produktów działań. Opiekunowie ci są kierownikami wydziałów właściwych merytorycznie. Ich zadaniem jest przekazywanie rocznych sprawozdań, w których liczbowo agregowane będą wskaźniki wyszczególnione w tabeli poniżej.

SKŁAD ZESPOŁU EWALUACYJNEGO:

1. Sekretarz - nadzór nad harmonogramem ewaluacji, sporządzanie rocznych raportów zbiorczych z ewaluacji i monitoringu.
2. Pracownik merytorycznie odpowiedzialny za obszar inwestycji w budynki użyteczności publicznej - gromadzenie danych do monitoringu w celu "wyrównanie dostępu do usług publicznych" zgodnie z tabelą wskaźników realizacji strategii
3. Pracownik merytorycznie odpowiedzialny za obszar inwestycji drogowych - gromadzenie danych do monitoringu w celu "poprawa komunikacji i mobilności mieszkańców" zgodnie z tabelą wskaźników realizacji strategii
4. Pracownik merytorycznie odpowiedzialny za obszar organizacji pozarządowych i polityki społecznej w gminie - gromadzenie danych do monitoringu w celu "stworzenie warunków do integracji i współpracy mieszkańców oraz wzrostu zaangażowania społeczeństwa w pielęgnację wspólnego dobra" zgodnie z tabelą wskaźników realizacji strategii

- Pracownik merytorycznie odpowiedzialny za obszar sportu w gminie - gromadzenie danych do monitoringu w celu "stworzenie warunków do aktywnego wypoczynku" zgodnie z tabelą wskaźników realizacji strategii

KAMIENIE MIŁOWE PROCESU EWALUACJI I MONITORINGU:

1. Monitoring (sprawozdanie)	styczeń 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022
2. Ewaluacja (badanie i sprawozdanie)	styczeń 2018, 2020, 2022

Co 2-3 lata zbadane zostać powinny rezultaty działań. Należy wykorzystać do tego metodologię określoną w narzędziu "Indeks Potrzeb Lokalnych" (opisaną poniżej tabeli). Należy przeprowadzić badanie ankietowe wśród mieszkańców, wg wzoru stanowiącego załącznik do opisywanej metodologii a wyniki (szczególnie tych pytań, które są przypisane konkretnym celom strategii) odnieść do stanu z 2014 roku, kiedy przeprowadzono pierwsze badanie gminy Górzycy przy pomocy opisywanego indeksu. Zestawienie wyników omawianego badania stanowi załącznik nr 3. Wzrost wskaźników opracowanych na podstawie tej metodologii, przypisanych konkretnemu celowi, będzie świadczył o pozytywnych rezultatach podejmowanych działań. Spadek wartości wskaźników sugerować będzie dobór złych działań do osiągnięcia pożądanego celu. Za przeprowadzenie badania przy pomocy opisywanej metodologii (szczegółowy opis stanowi załącznik do strategii) odpowiedzialny będzie Sekretarz Gminy. Pierwsze badanie przeprowadzone zostanie nie później niż w styczniu 2018 roku.

Na podstawie raportu z badania rezultatów Wójt podejmuje decyzję o aktualizacji strategii, bądź o kontynuowaniu realizacji bieżącej.

5.2 WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII

Cel	Kto odpowiedzialny	Jakie produkty sprawdzane? (co roku)	Jakie rezultaty sprawdzane? (2018, 2020, 2022)	Źródło danych
1.wyrównanie dostępu do usług publicznych	Sławomir Czapłon Katarzyna Pakos	- wzrost długości sieci kanalizacji sanitarnej o 680 mb - liczba szkół z unowocześnioną bazą edukacyjną: 2 - wzrost długości sieci wodociągowej	a)średnia oceny oferty kulturalnej, sportowej i turystycznej (% ocen pozytywnych) b) średnia oceny warunków panujących w szkołach i przedszkolach (%)	produkty (monitoring): dokumentacja gminy rezultaty (ewaluacja): a)ankieta pyt. 3 b)ankieta pyt. 15

		o 400 mb	ocen pozytywnych)	
2.poprawa komunikacji i mobilności mieszkańców	Sławomir Czapłon	- 4 km dróg publicznych; - 6 km chodników; - 11 km ścieżek rowerowych; - odsetek wymienionych/odnowionych wiat przystankowych: 80%	a) ocena bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania (% ocen pozytywnych) b)poprawa stanu technicznego ulic, jezdni chodników w ocenie mieszkańców (% wskazań problemu) c)spadek potrzeby rozwijania infrastruktury drogowej wg mieszkańców (% wskazań potrzeby)	produkty (monitoring): -ewidencja dróg gminnych (km) -ewidencja chodników (km) rezultaty (ewaluacja:) a)ankieta pyt. 5 b)ankieta pyt. 34 c)ankieta pyt. 35
3.integracja, współpraca i wzrost zaangażowania mieszkańców dla wspólnego dobra	Agnieszka Pilarska Ewa Piechota	- liczba zrewitalizowanych parków: 1 - liczba organizacji pozarządowych współpracujących z gminą: 6 - suma środków przeznaczonych na zadania publiczne realizowane przez NGO: 560 000 zł (80 000 zł rocznie)	a) ocena zaangażowania w działalność społeczną (% ocen pozytywnych) b)ocena korzyści z działalności organizacji pozarządowych (% ocen pozytywnych) c)ocena poczucia sprawstwa w swojej gminie (% ocen pozytywnych)	produkty (monitoring): rezultaty (ewaluacja:) a)ankieta pyt. 17 b)ankieta pyt. 18 c)ankieta pyt. 21 d)ankieta pyt. 19

		- odsetek sołectw korzystających z Funduszu Sołeckiego: 100% - liczba odnowionych zabytkowych obiektów: 1	d)częstotliwość kontaktów dobrosąsiedzkich (% ocen pozytywnych)	
4.stworzenie warunków do aktywnego wypoczynku	Agnieszka Pilarska	- liczba zmodernizowanych obiektów sportowych: 1 - liczba wybudowanych obiektów sportowych: 1 - liczba wybudowanych obiektów rekreacyjnych: 3 - liczba doposażonych placów zabaw na terenie gminy: 10 - liczba planów gospodarki niskoemisyjnej: 1	a)ocena atrakcyjności przyrodniczej (% ocen pozytywnych) b)częstotliwość spędzania czasu na łonie natury (% ocen pozytywnych) c)odsetek respondentów uprawiający sport (% wskazań)	produkty (monitoring): rezultaty (ewaluacja:) a)ankieta pyt. 29 b)ankieta pyt. 31 c)ankieta pyt. 28

5.3 METODOLOGIA INDEKSU POTRZEB LOKALNYCH

Indeks POTRZEB LOKALNYCH umożliwia porównanie między sobą ocen stopnia rozwoju gmin w odniesieniu do horyzontu czasowego dla jednej gminy bądź w odniesieniu do innych gmin.

W przypadku porównywania wskaźników Indeksu-PL w horyzoncie czasowym dla jednej gminy zaleca się przeprowadzenie badania co 2 lata na podobnej pod względem ilościowym oraz pod względem reprezentatywności grupie respondentów.

Aby Indeks POTRZEB LOKALNYCH został prawidłowo określony założono, iż należy zestawiać trzy rodzaje danych:

1. wyniki badania ankietowego opartego o formularz ankiety załączonej do niniejszej diagnozy,
2. wyniki poszczególnych wartości wskazanych według Banku Danych Lokalnych,
3. dane dotyczące konkretnej jednostki samorządu terytorialnego uzyskane od administracji samorządowej.

O ile uzyskanie danych z grupy 2. i 3. jest relatywnie łatwe, to przeprowadzenie badania ankietowego, a następnie opracowanie wyników cząstkowych dotyczących poszczególnych pytań, jest zadaniem wiele bardziej czasochłonnym. Zaprojektowany formularz ankiety uznać należy za niezbędny w kontekście analizy i oceny potrzeb społeczności lokalnych i odniesieniu tych wyników do Indeksu-PL. Istotnym z tego punktu widzenia jest fakt, iż badanie z wykorzystaniem zaprojektowanego na cele niniejszej diagnozy narzędzia, można przeprowadzić na terenie innych jednostek samorządu terytorialnego w kraju.

Rekomenduje się, by przygotowując badanie ankietowe zapewnić wielkość badanej próby respondentów podobną dla każdego badania (w przypadku 2014 roku było to 166 osób). Należy dążyć do tego, by skład pod względem wybranej cechy respondentów badanej grupy był zbliżony z rzeczywistym składem populacji. Odnosić należy, iż w formularzu ankietowym (w tzw. pytaniach metryczkowych) postanowiono zapytać również o inne cechy respondentów, m.in. o płeć, wykształcenie, czy o wielkość gospodarstwa domowego. Uwzględnienie tych cech (dodatkowo) w badaniach ilościowych zwiększy poziom reprezentatywności badanej próby.

Anonimowy kwestionariusz ankiety dystrybuowany może być za pośrednictwem stron internetowych lub w formie drukowanej.

Bez przeprowadzenia analizy ilościowej opartej o załączony formularz ankiety, niemożliwym będzie rzetelne określenie wskaźnika Indeks-PL.

Wzór ankiety stanowi załącznik nr 1 do strategii. Arkusz excel do analizy ilościowej stanowi załącznik nr 2 do strategii.

5.4 ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwoju Gminy Górzycy jest zgodna z dokumentami prawodawstwa krajowego i wspólnotowego oraz z dokumentami strategicznymi o charakterze średnioterminowym na szczeblu europejskim, krajowym, makroregionalnym, regionalnym i powiatowym. W szczególności dokument jest zgodny z następującymi dokumentami strategicznymi. Zgodność ta rozpatrywana jest w kontekście celów strategicznych i ich wzajemnych powiązań na poziomie różnych dokumentów strategicznych. Poniższa tabela przedstawia umocowanie każdego z celów strategii gminy Górzycy w celach strategii wyższego szczebla, wraz z przyporządkowaniem numeru tego celu:

Zgodność celów:

Cel strategiczny gminy Górzycy:	SRK 2020[1]	SRWL[2]	RPO- L[3]	SZRPS[4]
CEL 1 - wyrównanie dostępu do usług publicznych	III.3.3 - Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich III.3.4 - Zwiększenie spójności terytorialnej II.4.2 - Poprawa jakości kapitału ludzkiego II.6.4 - Poprawa stanu środowiska	1.6 - 3.1 - Wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych 3.5 - Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich	OP III - Gospodarka niskoemisyjna OP VIII - Nowoczesna edukacja OP IX - Infrastruktura społeczna	2.2 - Podniesienie poziomu edukacji i kształcenie ustawiczne 3.2 - Wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej
CEL 2 - poprawa komunikacji i mobilności mieszkańców	III.3.3 - Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich III.3.4 - Zwiększenie	2.1 - Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej	V - Transport	3.1 - Poprawa infrastruktury komunikacyjnej

	spójności terytorialnej			
CEL 3 - integracja, współpraca i wzrost zaangażowania mieszkańców dla wspólnego dobra	I.3.2 - Rozwój kapitału społecznego	3.3 - Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej 3.4 - Promocja włączenia zawodowego i społecznego	IV - Środowisko i kultura	2.4 - Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego
CEL 4 - stworzenie warunków do aktywnego wypoczynku	III.3.3 - Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich II.6.4 - Poprawa stanu środowiska	1.7 - Rozwój potencjału turystycznego województwa 3.2 - Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna 3.3 - Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej	IV - Środowisko i kultura	1.4 - Rozwój potencjału turystyki i rekreacji na terenie powiatu 2.3 - Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych

[1] Strategia Rozwoju Kraju 2020

[2] Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

[3] Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020

[4] Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Słubickiego na lata 2014-2022

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1 Dane dotyczące liczby ludności oraz wskaźników powiązanych, w latach 2006-2014.....	8
Tabela 2 Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Górzycy, powiecie Słubickim i w Polsce w latach 2006-2014.	10
Tabela 3 struktura bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Słubice, stan na grudzień 2014.	14
Tabela 4 Wybrane wskaźniki związane z przedsiębiorczością w gminie Górzycy w 2014 roku. Dla porównania gmina Cybinka, Słubice oraz województwo lubuskie ogółem.....	19
Tabela 5 przegląd działań gminy Górzycy z zakresu wspierania przedsiębiorczości.	19
Tabela 6 Liczba dzieci w poszczególnych szkołach, stan na wrzesień 2015	20
Tabela 7 Liczba dzieci w poszczególnych przedszkolach lub punktach przedszkolnych, stan na 2015.....	21
Tabela 8 Średnie wyniki z egzaminu szóstoklasisty w 2015	23
Tabela 9 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego w 2014.....	24
Tabela 10 Udział obszaru położonego w dolinie Odry do ogółu powierzchni gminy Górzycy.	33
Tabela 11 Wykaz złóż kopalin na terenie gminy Górzycy.....	39
Tabela 12 zasoby mieszkaniowe gminy Górzycy w 2014 roku. Kolorem zielonym zaznaczono wskaźniki korzystniejsze niż dla powiatu słubickiego. Kolorem czerwonym odczyty niższe niż średnia powiatu.	40
Tabela 13 Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje na przełomie 2013 i 2014 roku...	40
Tabela 14 Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na drogach krajowych na terenie gminy Górzycy	44
Tabela 15 Liczba zarejestrowanych pojazdów na terenie powiatu słubickiego w latach 2009-2014	44
Tabela 16 Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Górzycy	45
Tabela 17 Sieć gazowa na terenie gminy Górzycy w latach 2007 – 2014.	46
Tabela 18 Charakterystyka nadajników sieci komórkowych zlokalizowanych na terenie gminy Górzycy.....	47
Tabela 19 struktura odpadów zebranych w gminie Górzycy w 2014 roku.	51
Wykres 1 Zmiany liczby ludności w Górzycy i wybranych jednostkach samorządu terytorialnego w latach 2006-2014 (2006=100%)	9
Wykres 2 Struktura społeczeństwa gminy Górzycy w 2014 roku.	9
Wykres 3 Trendy w ruchach naturalnych w Gminie Górzycy (urodzenia żywe i zgony) w latach 2006-2015.	11
Wykres 4 Saldo migracji w przeliczeniu na 1000 osób w latach 2006-2015 dla Powiatu Słubickiego i Gminy Cybinka.....	11

Wykres 5 wskaźnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2006-2014 dla gminy Górzycy oraz jednostek porównawczych	12
Wykres 6 Ocena sytuacji na lokalnym rynku pracy (Jak ocenia Pan/Pani dostępność miejsc pracy w miejscu zamieszkania?). N=166.....	13
Wykres 7 Ocena skali występowania zjawiska pracy na czarno. N=108	14
Wykres 8 Zgłoszone przez pracowników PUP zapotrzebowanie na kwalifikacje.....	15
wykres 9 ocena sytuacji ekonomicznej w gminie Górzycy	16
wykres 10 Ocena osobistej sytuacji materialnej mieszkańców gminy Górzycy.	17
wykres 11 Rozkład odpowiedzi na pytanie o to, na co wystarczają dochody mieszkańców gminy Górzycy.	18
wykres 12 Rozkład odpowiedzi na pytanie "Czy aby zwiększyć swoje dochody byłby/aby Pan(i) gotów/owa podjąć się pracy "na czarno" i zrezygnować z legalnego zatrudnienia?" zadane mieszkańcom gminy Górzycy. .	18
Wykres 13 Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Górzycy w 2014r.	23
Wykres 14 Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej w latach 2010-2014 wg kryterium dochodowego.	28
Wykres 15 Częstotliwość korzystania z różnych form aktywności mieszkańców gminy Górzycy. N=166	32
Wykres 16 Działania mieszkańców gminy Górzycy zorientowane na poprawę zdrowia. N=166	33
wykres 17 Zestawienie stężeń średniorocznych dla poszczególnych zanieczyszczeń powietrza w powiecie słubickim	37
wykres 18 Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 (poziom dopuszczalny wynosi 40 µg/m ³) z uwzględnieniem sezonu grzewczego i poza grzewczego w województwie lubuskim w latach 2011-2012.....	38
Wykres 19 Ocena swoich warunków mieszkaniowych. N=166.....	41
Wykres 20 Ocena dostępności lokali mieszkaniowych w gminie Górzycy. Dla porównania ocena mieszkańców Cybinki i całego powiatu Słubickiego.	42
Wykres 21 Ocena systemu zbierania odpadów w gminach, w oczach mieszkańców Górzycy N=166.....	52
Wykres 22 Wskazania problemu dzikich wysypisk śmieci jako jednego z kluczowego w gminach powiatu Słubickiego.	53
Wykres 23 Wydatki i dochody Gminy Górzycy w latach 2006-2014 (w mln zł)	53
Wykres 24 Zadłużenie Gminy Górzycy do ogółu dochodów w latach 2010-2014 na tle średniego zadłużenia gmin w woj. Lubuskim i w kraju.	54
Wykres 25 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Górzycy w latach 2010 – 2014. ..	55
Wykres 26 Struktura wydatków gminy Górzycy w podziale na dziedziny w 2014 r. (w mln zł).....	55
Wykres 27 Wynik Górzycy w Indeksie Potrzeb Lokalnych 2014 w ujęciu punktowym.	56

Wykres 28 Wartość Indeksu Potrzeb Lokalnych (w ujęciu %) poszczególnych gmin Powiatu Słubickiego.....	57
Wykres 29 Graficzne przedstawienie wskazań Indeksu Potrzeb Lokalnych w poszczególnych obszarach badanych przez Indeks.	57
Rysunek 1 mapa rozmieszczenia form ochrony przyrody w gminie Górzycy.....	36

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK 1 – ANKIETA, ŹRÓDŁO DANYCH DO EWALUACJI

jak zaznaczyć prawidłową odповідь:	inne odповідzi	wybrana odповідь	inne odpowiedzi	inne odповідzi	inne odповідzi
1. Jak Pan(i) ocenia warunki życia materialnego w swoim miejscu zamieszkania?					
	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
2. Czy Pana(i) dochody wystarczają na:					
a. podstawowe utrzymanie i potrzeby bieżące (opłata rachunków, wyżywienie, zakup odzieży)				nie wystarczają	wystarczają
b. podstawowe utrzymanie i potrzeby bieżące (opłata rachunków, wyżywienie, zakup odzieży) oraz rozrywkę, kulturę i sport				nie wystarczają	wystarczają
c. podstawowe utrzymanie i potrzeby bieżące (opłata rachunków, wyżywienie, zakup odzieży), rozrywkę, kulturę, sport oraz oszczędzanie				nie wystarczają	wystarczają
3. Jak Pan(i) ocenia następującą ofertę w swoim miejscu zamieszkania?					
kultura	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
sztuka	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
rozrywka	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
sport	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
turystyka	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
4. Jak często korzysta Pan(i) z następujących form spędzania wolnego czasu?					
kultura	wcale	rzadko	czasami	często	bardzo często
sztuka	wcale	rzadko	czasami	często	bardzo często
sport	wcale	rzadko	czasami	często	bardzo często
rozrywka	wcale	rzadko	czasami	często	bardzo często
turystyka	wcale	rzadko	czasami	często	bardzo często
5. Czy czuje się Pan(i) bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania ?					
	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	zdecydowanie tak
6. Jak Pan(i) ocenia swoje warunki zamieszkania ?					

	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
7 .Czy uważa Pan(i), że w miejscu Pani/Pana zamieszkania dostępność lokali mieszkaniowych na rynku jest:					
	bardzo mała	mała	przeciętna	duża	bardzo duża
8. Jak Pan(i) ocenia sytuację gospodarczą w swoim miejscu zamieszkania?					
	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
9. Jak ocenia Pan(i) dostępność miejsc pracy w swoim miejscu zamieszkania?					
	bardzo trudno znaleźć pracę	trudno znaleźć pracę	łatwo znaleźć pracę	bardzo łatwo znaleźć pracę	trudno powiedzieć
10. Jak ocenia Pan(i) skalę zjawiska "pracy na czarno" w swoim najbliższym otoczeniu?					
	w ogóle nie ma tego zjawiska	znam pojedyncze osoby (od 1 do 4 osób) pracujące "na czarno"	znam 5-10 osób pracujących "na czarno"	bardzo dużo osób w moim otoczeniu (powyżej 10 osób) pracuje "na czarno"	trudno powiedzieć
11. Czy aby zwiększyć swoje dochody byłby/aby Pan(i) gotów/owa podjąć się pracy "na czarno" i zrezygnować z legalnego zatrudnienia?					
	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	zdecydowanie tak
12. Jak Pan(i) ocenia dostęp do następujących form edukacji w Pana(i) okolicy ?					
przedszkola	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
szkoły podstawowe	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
gimnazja	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
13. Czy przedszkole/szkoła umożliwiają rozwój zainteresowań Pana(i) dziecka?					
nie mam dzieci	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	zdecydowanie tak
14. Czy Pan(i) zdaniem szkoły przygotowują w sposób wystarczający do przystąpienia odpowiednio do sprawdzianu po szkole podstawowej, egzaminu gimnazjalnego, matury?					
	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	zdecydowanie tak
15. Jak Pan(i) ocenia warunki panujące w:					
przedszkolu	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
szkole podstawowej	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
gimnazjum	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
16. Czy Pana(i) zdaniem na terenie gminy istnieje odpowiednia liczba organizacji (stowarzyszenia, fundacje, kluby sportowe itp.) działających na rzecz mieszkańców?					

	jest ich za mało	jest ich odpowiednia ilość	jest ich za dużo	nie mam zdania	
17. Jak Pan(i) ocenia swoje zaangażowanie w działalność społeczną?					
	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
18. Czy mieszkańcy mają jakieś korzyści z działalności organizacji społecznych?					
	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	zdecydowanie tak
19. Jak często utrzymuje Pan(i) kontakty dobrosąsiedzkie?					
	w ogóle nie utrzymuję	rzadko, tylko z niektórymi	sporadycznie	bardzo często	
20. Czy zdecydował/aby się Pan(i) na działalność społeczną w organizacjach działających na rzecz mieszkańców Pana/Pani gminy?					
	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	zdecydowanie tak
21. Czy, Pana(i) zdaniem, ludzie tacy jak Pan(i) mają wpływ na sprawy swojej miejscowości i gminy?					
	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	zdecydowanie tak
22. Czy interesuje się Pan(i) przyszłymi wyborami na do rad gminnych, powiatowych, sejmików województw oraz wyborami wójtów, burmistrzów i prezydentów miast?					
	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	zdecydowanie tak
23. Jak Pan(i) ocenia opiekę swojego lekarza rodzinnego ?					
	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
24. Jak Pan(i) ocenia dostępność usług świadczonych przez lekarzy specjalistów:					
	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
25. Czy Pan(i) zdaniem na terenie gminy nadużywanie alkoholu (proszę właściwie zaznaczyć)					
	stanowi duży problem społeczny	jest widoczne, ale nie jest to istotny problem społeczny	nie mam zdania	nie jest problemem	jest prywatną sprawą osób pijących
26. Jak często korzysta Pan(i) z usług medycznych świadczonych odpłatnie?					
	nie korzystam	rzadko	często	zawsze	
27. Kiedy widzę osobę niepełnosprawną to odczuwam (proszę zaznaczyć max 3 odp.)					
niechęć	obrzydzenie	lęk	współczucie	chęć rozmowy oraz / lub pomocy tej osobie	

nie mam szczególnych odczuć, moje uczucia wobec tej osoby są takie, jak w przypadku innych przechodniów		inne (jakie)			
28. Jakie działania Pan(i) prowadzi, by zdrowo żyć? (można zaznaczyć dowolną ilość odpowiedzi)					
nie prowadzę żadnych działań	uprawiam sport	zdrowo się odżywiam	nie palę tytoniu	nie piję alkoholu	nie używam narkotyków
regularnie wykonuję badania profilaktyczne		inne (jakie)			
29. Jak ocenia Pan(i) atrakcyjność przyrodniczą najbliższej okolicy?					
	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
30. Czy zna Pan(i) miejsca cenne przyrodniczo/ chronione w gminie Górzycy?					
	nie znam	znam niektóre	znam wiele		
31. Jak często spędza Pan(i) czas wolny na łonie natury?					
	nigdy	rzadko	czasami	często	bardzo często
32. Jak ocenia Pan(i) czystość wód w jeziorach i rzekach gminy Górzycy?					
	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
33. Jak ocenia Pan(i) obecny system odbierania odpadów?					
	bardzo źle	źle	trudno powiedzieć	dobrze	bardzo dobrze
34. Które z wymienionych spraw stanowią Pana(i) zdaniem podstawowy problem w Państwa okolicy ? (Proszę zaznaczyć max. 3 odpowiedzi)					
hałas	brak kanalizacji	brak zieleni osiedlowej	zanieczyszczenie powietrza	jakość wody pitnej	dzikie wysypiska odpadów
stan techniczny ulic, jezdni, chodników	duże natężenie ruchu samochodowego	inne (jakie)			
35. Które z wymienionych potrzeb Pana(i) zdaniem są najważniejsze w Państwa okolicy ? (Proszę zaznaczyć max. 3 odpowiedzi)					
zwiększenie wsparcia dla rozwoju biznesu	poprawa wyglądu miejscowości	zwiększenie ilości i poprawa jakości mieszkań	zwiększenie ilości i poprawa jakości działalności usługowej	poprawa stanu infrastruktury drogowej	parki, place zabaw, skwery

budowa/ remont infrastruktury wodnej i kanalizacyjnej	hospicjum	inne (jakie)
---	-----------	--------------------

METRYCZKA

Płeć	Kobieta	Mężczyzna			
Wiek	poniżej 18 lat		18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata
	45-54 lata		55-64 lata		Powyżej 65 lat
Wykształcenie	podstawowe	zawodowe	średnie	wyższe	
Wielkość gospodarstwa domowego (osoby dorosłe + dzieci)					
	1	2	3-4	5 i więcej	

ZAŁĄCZNIK 2 – PLAN REMONTÓW I MODERNIZACJI DRÓG W GMINIE GÓRZYCA

Nazwa zadania	Liczba mb	Szacunkowy koszt	Planowany rok realizacji
Modernizacja drogi gminnej ul. Świerczewskiego, Górzycy	460	300 000	2016-2017
Przebudowa dróg gminnych i osiedlowych - ul. Jaśminowa, Górzycy	350	300 000	2016-2019
Przebudowa dróg gminnych i osiedlowych - ul. Różana, Górzycy	450	400 000	2017-2020
Przebudowa dróg gminnych i osiedlowych - ul. Polna, Czarnów	320	200 000	2017-2018
Przebudowa dróg gminnych i osiedlowych - ul. Stańska, Czarnów	350	60 000	2015-2017
Przebudowa dróg gminnych i osiedlowych - ul. Strzelecka, Czarnów	300	50 000	2018-2020
Przebudowa dróg gminnych i osiedlowych - ul. Mickiewicza, Czarnów	360	60 000	2016-2018
Przebudowa dróg gminnych i osiedlowych - ul. Kopernika, Czarnów	280	60 000	2019-2022
Przebudowa dróg gminnych w m. Radówek	600	250 000	2018-2020
Przebudowa dróg gminnych w m. Pamięcin	150	60 000	2015-2018
Przebudowa dróg gminnych w m. Stańsk	300	120 000	2018-2020

Załącznik 3 – Ewaluacja ex ante

Pytanie / odpowiedzi	bardzo źle / zdecydowanie nie / p.19 w ogóle nie utrzymuję / nigdy	źle / raczej nie / rzadko /p.19 rzadko, tylko z niektórymi	trudno powiedzieć / czasami	dobrze / raczej tak / często / p.19 sporadycznie	bardzo dobrze / zdecydowanie tak / bardzo często	nie	Tak / odsetek wskazań
1. Jak Pan(i) ocenia warunki życia materialnego w swoim miejscu zamieszkania?	2%	19%	28%	43%	8%		
2. Czy Pana(i) dochody wystarczają na: [a.podstawowe utrzymanie i potrzeby bieżące (opłata rachunków, wyżywienie, zakup odzieży)]						27%	73%
2. Czy Pana(i) dochody wystarczają na: [b.podstawowe utrzymanie i potrzeby bieżące (opłata rachunków, wyżywienie, zakup odzieży) oraz rozrywkę, kulturę i sport]						50%	50%
2. Czy Pana(i) dochody wystarczają na: [c.podstawowe utrzymanie i potrzeby bieżące (opłata rachunków, wyżywienie, zakup odzieży), rozrywkę, kulturę, sport oraz oszczędzanie]						79%	21%
3. Jak Pan(i) ocenia następującą ofertę w swoim miejscu zamieszkania? [kultura]	7%	22%	34%	33%	4%		
3. Jak Pan(i) ocenia następującą ofertę w swoim miejscu zamieszkania? [sport]	2%	7%	26%	54%	11%		
3. Jak Pan(i) ocenia następującą ofertę w swoim miejscu zamieszkania? [turystyka]	8%	21%	35%	34%	2%		
średnia oceny oferty kulturalnej, sportowej i turystycznej	6%	17%	32%	40%	6%		
5. Czy czuje się Pan(i) bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania ?	1%	8%	22%	60%	9%		
15. Jak Pan(i) ocenia warunki panujące w: [przedszkolu]	1%	8%	33%	53%	6%		
15. Jak Pan(i) ocenia warunki panujące w: [szkole podstawowej]	1%	10%	23%	61%	5%		
15. Jak Pan(i) ocenia warunki panujące w: [gimnazjum]	1%	13%	29%	53%	4%		
średnia oceny warunków panujących w szkołach i przedszkolach	1%	10%	28%	56%	5%		
17. Jak Pan(i) ocenia swoje zaangażowanie w działalność społeczną?	8%	22%	34%	32%	4%		
18. Czy mieszkańcy mają jakieś korzyści z działalności organizacji społecznych?	2%	14%	31%	46%	7%		
19. Jak często utrzymuje Pan(i) kontakty dobrosąsiedzkie?	6%	23%		37%	33%		

21. Czy, Pana(i) zdaniem, ludzie tacy jak Pan(i) mają wpływ na sprawy swojego miasta, gminy?	5%	15%	41%	34%	5%		
28. Jakie działania Pan(i) prowadzi, by zdrowo żyć? - uprawiam sport							39%
29. Jak ocenia Pan(i) atrakcyjność przyrodniczą najbliższej okolicy?	1%	4%	39%	48%	8%		
31. Jak często spędza Pan(i) czas wolny na łonie natury?	1%	23%	29%	34%	12%		
34. Które z wymienionych spraw stanowią Pana(i) zdaniem podstawowy problem w Państwa okolicy ? - stan techniczny ulic, jezdni chodników							54%
35. Które z wymienionych potrzeb Pana(i) zdaniem są najważniejsze w Państwa okolicy ? - rozwijanie infrastruktury drogowej							48%